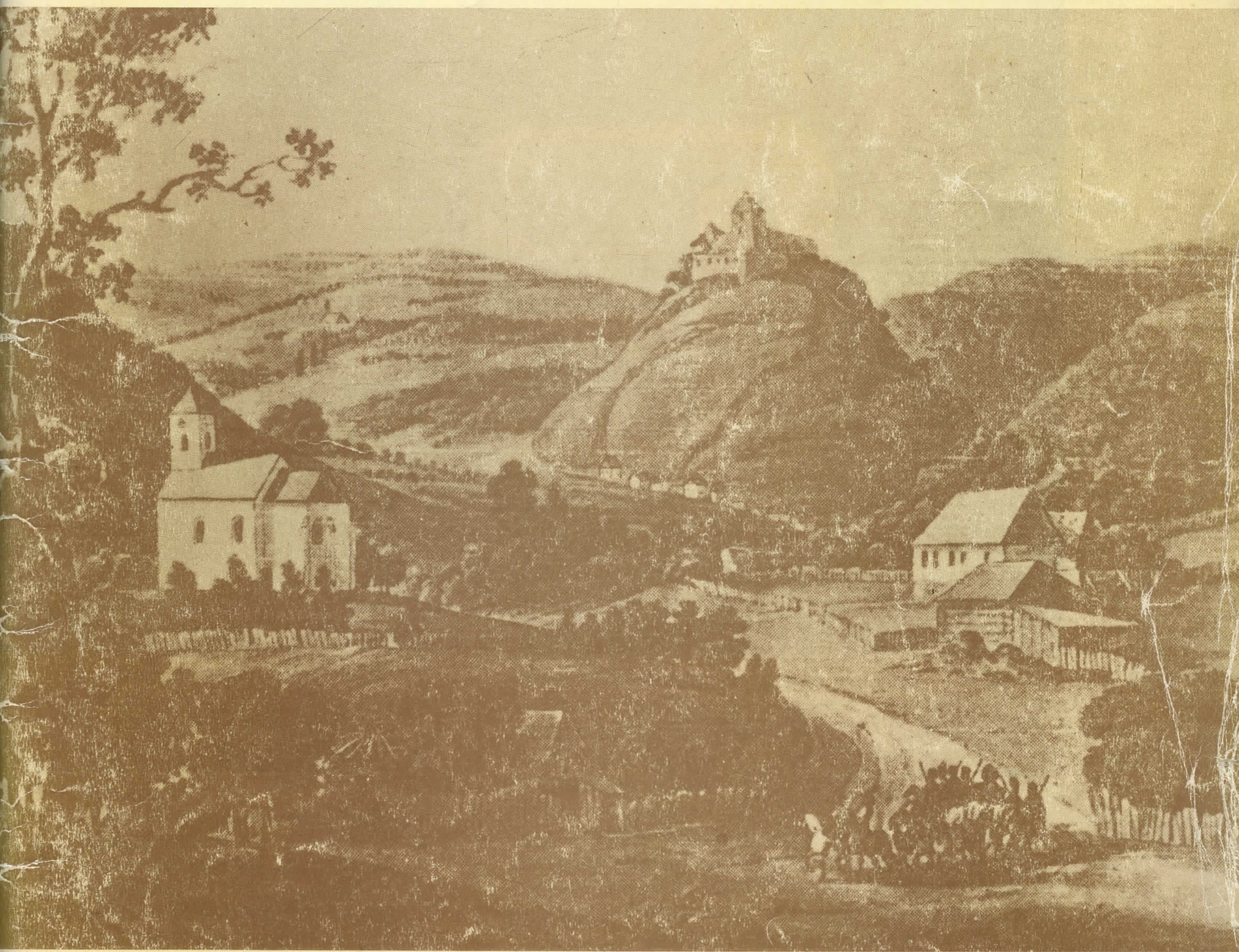
Časopis Zrin novi telef broj 6158 018

ZRIN

ČASOPIS ZA POVIJESNA, KULTURNA I GOSPODARSKA PITANJA HRVATSKOG POUNJA

GODINA V - OŽUJAK 1996. BROJ 1 (15) Cijena 15 kn

ZRIN

Časopis za povijesna, kulturna i gospodarska pitanja Hrvatskog Pounja

Izdavač
DRUŠTVO PRIJATELJA ZRINA ZAGREB
S ograncima Divuša, Drenje, Hrv. Dubica, Hrv. Kostajnica, Osijek, Sydney (Australija) i Toronto (Kanada)
ZRIN, d.o.o. Zagreb, Ksaver 213
Tel. (041) 420-342, 428-452
e-mail: ador@zg.tel.hr.
http://www.tel.hr.ador/zrin

Suizdavači
Općine Hrv. Kostajnica, Hrv. Dubica, D. Kukuruzari, Utolica i Divuša
Katoličke župe Hrv. Kostajnica, Hrv. Dubica, Divuša, Gvozdansko i Zrin

Uredništvo
Mirko Antonić (odgovorni urednik), Krešimir Bulić, Juraj Lončarević, Marija Krupić-Račić i Ivan Vrpoljac (glavni urednik)

Lektor i korektor
Tomislav Salopek

Tehnički urednik i design
Marijan Osman

Uredničko vijeće
Darko Ciprić, Milan Begić, Stevo Jurić, Martin Katičić (predsjednik), Ivo Kovačević, Dubravko Oreb, Antun Mihaljević, Mirko Antonić, Aleksandar Pavišić, Ante Vukorep

Časopis izlazi tromjesečno

Tisak
Sveučilišna tiskara d.o.o., Zagreb, Trg m. Tita 14

IZ SADRŽAJA

RIJEČ UREDNIŠTVA

Dragi naši čitatelji!

Ožujski broj ZRINA stiže vam sa zakašnjenjem, a razlog je slijedeći: Kako smo prethodno najavili, u prvoj polovici ove godine trebala se održati 2. izborna skupština članova Društva prijatelja Zrina (izabranim tijelima ističe četverogodišnji mandat). Stoga smo za ZRIN broj 1/96. pripremili izvješće o radu Društva u protekle četiri godine i sve druge materijale za Skupštinu. Zbog zauzetosti mnogobrojnim drugim obvezama, članovi se Upravnog odbora nisu uspjeli sastati i prihvatiti pripremljene materijale, dogovoriti datum održavanja sjednice i drugo, te su navedeni tekstovi povučeni, a broj je popunjen novim prilozima. Stoga vas molimo imajte razumijevanja i uvažite ovu ispriku.

Na stranicama posvećenim našoj povijesti uvrstili smo znanstvena pojašnjenja dra. Milana Kruheka o, za Hrvatsku tragičnom XVI. stoljeću, vremenu kada "Europa prelaz iz srednjovjekovlja prema renesansi... a Hrvatsku je zadesilo najgore... obrana na život i smrt od osmanlijskih osvajača sa stalno uprtim pogledima na kršćansku Europu koja zna što se događa u hrvatskoj kući", da je obrana pitanje opstanka hrvatske države, ali ta Europa ne poduzima ništa.

O 100-toj godišnjici Dra Ante Starčevića željeli smo naglasiti djelovanje tog velikana hrvatske povijesti XIX. stoljeća. To je stoljeće kada Europljani intenzivno formiraju svoje nacije, a u Hrvatskoj vlada potpuna dezorijentiranost i nesnalažnje, prava kriza identiteta zbog višestoljetne zemljopisne, pa stoga i političke rascjepkanosti. Tadašnje nejedinstvo hrvatskih stranaka u bici za interese hrvatske države, hrvatskog naroda išlo je na ruku onim susjednim narodima koji su znali svoje nacionalne interese staviti u prvi plan.

Trećim nastavkom svjedočenja o stradanju Hrvata pounjskih sela godine 1945. završavamo popis žrtava u bivšoj općini Dvor. Čestitamo svima koji su odgovorno i stručno obavili taj časni posao, tu dužnost prema svetim žrtvama za hrvatsku slobodu. Posebna hvala Mr. Anti Milinoviću koji je tu odgovornu djelatnost doveo na znanstvenu razinu, a ujedno i zamolba da pomogne timovima u drugim banovinskim općinama kako bi jednako kvalitetno isti posao obavile za svoja područja.

Jedino ćemo takvom argumentacijom razotkriti laži koje je srbokomunistički pobjednik proširio o Hrvatima pišući povijest iza II. svjetskog rata, a koristeći se monopolom u sredstvima priopćavanja, znanosti i jugodiplomaciji. Žalosna je istina, čije posljedice osjećamo i danas, da Srbi nisu obmanuli samo Zapad, nego i mnoge slaboinformirane Hrvate koji su se pomirili sa zločinima činjenim nad njihovim sunarodnjacima u miru godine 1945. Prihvaćali su to kao "pravednu kaznu za ustaške zločine" i time pomogli nametnuti svojoj naciji kompleks genocidnosti!

Činjenice do kojih smo mogli doći tek u svojoj slobodnoj državi, govore sastvim suprotno: Samo u općini Dvor poznatoj po mnogobrojnim spomenicima srpskim žrtvama njemačko-ustaškog terora, istina o stvarnim žrtvama upravo je suprotna: Srba je stradalo 5,3% od ukupnog broja tog stanovništva općine Dvor, a Hrvata 27%, tj. pet puta više! Tko je onda izvršio genocid i tko je genocidan!? Argumenti govore.

Ne dozvolimo da nam se neupamćena prošlost vrati kao nova tragedija.

I današnje stanje mukotrpnog učvršćivanja hrvatske države traži isključivo državotvornu djelatnost svih hrvatskih stranaka. Traži ogromni stupanj međusobnog razumijevanja svih hrvatskih ljudi iz svih regija, i onih koje su stradale, i onih koje su bile pošteđene razaranja u Domovinskom ratu, a isto tako i onih Hrvata rasutih širom zemaljske kugle. Treba još mnogo duranja, kako mi Banovci kažemo, mnogo strpljenja i snage da se izgradi toliko potrebno nam svehrvatsko jedinstvo, zajedništvo i polet potrebni za obnovu mlade države Hrvatske. To nije lako, uočavaju i stranci koji nam pomažu u razrješavanju krize na ovim prostorima, a za ilustraciju citirat ćemo gospodina Holbrooka: "U Daytonu je potpisana samo obustava rata. Zađemo li među aktere i žrtve, shvatit ćemo da još ima mnogo mržnje. Uspomene su još jako svježe, kao i zemlja koja prekriva grobove."

Srdačan pozdrav do sljedećeg broja

Vaše uredništvo

Temeljem Odluke Ministarstva kulture i prosvjete Ur. broj 532-03-1/7-93-01/02, Zagreb, 18. lipnja 1993. časopis ZRIN smatra se proizvodom iz članka 19. točka 14. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga na koji se ne plaća porez na promet proizvoda.

Časopis ZRIN izlazi svaka tri mjeseca (ožujak, lipanj, rujan i prosinac).
Godišnja pretplata: 60 kn, za područje Republike Hrvatske, 20 DEM za inozemstvo.

Uplate na žiro-račun ZAP Zagreb za iznose u kunama: 30105-601-20220 s naznakom za časopis ZRIN
Za devizne:
71410-0-280-20-115-34465-0 s naznakom DRUŠTVO PRIJATELJA ZRINA, časopis ZRIN

Pretplatom osiguravate pravodobnu dostavu časopisa na kućnu adresu. Ujedno olakšavate planiranje naklade lista.
Prognanici smješteni u gradovima u velikim stambenim objektima kod rodbine ili prijatelja uz svoje ime i prezime obavezno naznačite i njihovo prezime.
Časopis je u prodaji u Knjižari "Novi koraci", Kaptol 13. Zagreb
Dopise šaljite na Uredništvo: Zagreb, Ksaver 213, (041) 420-342, 428-452.

OD KRBAVSKOG PORAZA DO SISAČKE POBJEDE - STOTINU GODINA BEZ PREKIDA HRVATSKI JE NAROD VODIO BORBU ZA SVOJU OPSTOJNOST - TO JE JEDINSTVEN SLUČAJ U POVIJESTI!

Vremenu u kojem se prelomila naša srednjovjekovna povijest u školskim je udžbenicima posvećena samo jedna stranica - dr. Milan Kruhek

RAZGOVARAO: STANKO BAŠIĆ

Dr MILAN KRUHEK, povjesničar i autor nedavno objavljene knjige "KRAJIŠKE UTVRDE HRVATSKOG KRALJEVSTVA 16. STOLJEĆA" kaže: "Na istrživanje me potakla spoznaja da su u hrvatskoj historiografiji preskočena čak i desetljeća, na primjer od Krbavske do Mohačke bitke - Na brojnim državnim saborima u Europi govorilo se o potrebi pomoći Hrvatske u borbi protiv Turaka, ali prava pomoć nije dolazila - Slogan "štit i predzide europske obrane" nije prvi put zapisan u papinskom dokumentu, već u dokumentima hrvatskoga Sabora godine 1494. u Bihaću."

Na predstavljanju knjige dr. Milana Kruheka u Zagrebu direktor Instituta za suvremenu hrvatsku povijest dr. Mirko Valentić je, između ostaloga, istaknuo njenu veliku vrijednost za ukupnu hrvatsku historiografiju. Dodamo li toj ocjeni podatak da je dr. Kruhek krajem prošle godine objavio i vrijednu monografiju "Karlovac - utvrde, granice, ljudi", te knjigu "Graditeljska baština Karlovačkog Pokuplja" objavljenu godine 1993., onda se bez ustezanja može reći kako je hrvatska historiografija u dr. Kruheku dobila prvog temeljitog istraživača povijesti u prostoru. Razgovor koji smo vodili odnosi se prvenstveno na knjigu "Krajiške utvrde Hrvatskog kraljevstva 16. stoljeća", prije svega zato što ona govori o sudbini najvećeg dijela hrvatskog prostora kroz sudbonosno hrvatsko 16. stoljeće.

- Pisanje ovakve knjige - započinje dr. Kruhek - podrazumijevalo je prethodno ulagnje dosta vremena u istraživanja. Još kao student, a potom kao mladi muzealac, započeo sam istraživanja povijesti u prostoru, ne dakle povijesti kao izdvojene političke činjenice, već kao odnosa između povijesnih čimbenika i povijesne scene na kojoj se nešto odigralo. Tako sam već davno započeo istraživanja hrvatskih srednjovjekovnih naselja, hrvatskih feudalnih gradova Banovine, Like i Krbave, Gračaca, Karlovca do Siska, pa dalje do Une i preko nje. Taj sam prostor dobro poznavao prije nego što je u Institutu za povijest u Zagrebu koncipiran projekt "Hrvatska krajiška ratna povijest" u okviru kojega je izašla moja knjiga kao prva u nizu.

PRESKOČENA DESETLJEĆA

Zašto ste se odlučili za istraživanje 16. stoljeća?

- Prije svega zbog spoznaje o jedinstvenom povijesnom primjeru da jedna mala zemlja, jedan mali narod kakav je hrvatski, vodi punih stotinu neprekinutih godina obrambeni rat za svoju povijesnu opstojnost, od strašnoga krbavskog poraza godine 1493. do sisačke pobjede godine 1593. riječ je o spoznaji da je Hrvatska stotinu godina krvarila, iz godine u godinu, na malim i velikim ratištima, i u istom vremenu preživjela čak i građanski rat. Na istraživanje me potakla i spoznaja da su u hrvatskoj historiografiji preskočena čak i desetljeća, na primjer, od Krbavske pa do Mohačke bitke. Vrijeme kad se prelomila naša srednjovjekovna povijest školski su udžbenici obradili na jednoj jedinoj stranici. Riječ je o vremenu kada Europa prelazi iz srednjovjekovlja prema renesansi, prema otkrivanju novih svjetova, o vremenu kada je Hrvatsku zadesilo najgore, da ostane na razmeđi dvaju svjetova, između Osmanlija koji donose novu vjeru, nove načine ratovanja, novu civilizaciju, i Europe kojoj Hrvatska prema dotadašnjem razvoju u cijelosti pripada. Hrvatskoj preostaje jedino obrana na život i smrt, sa stalno uprtim pogledima u kršćansku Europu koja zna što se događa u hrvatskoj kući, koja se plaši turskih prodora u Europu, ali se nada da do toga ipak neće doći. Ni Hrvatska ni Europa

Hrvatski plemić
Cesare Vecèllo
XVI st.

nisu bile spremne voditi rat protiv Turaka, ali s tom razlikom što je Hrvatskoj obrana bila pitanje opstanka.

Cijelo jedno poglavlje posvetili ste načinima turskog ratovanja?

- To sam poglavlje napisao kako bi imalo upućeniji čitatelj shvatio s kakvom se onodobnom svjetskom silom Hrvatska uhvatila u koštac, kakvu je ratnu taktiku, kakve je sve zahvate Turska poduzimala da bi zdrobila, smrvila prostor koji stoji pred njom. Moja se knjiga najvećim dijelom i bavi poviješću uništavanja hrvatskog prostora, rušenjem srednjovjekovnih gradova i utvrda, protjerivanjem hrvatskog življa s njegovih povijesnih prostora, sa svim posljedicama koje smo na svojoj koži osjetili i u ovom Domovinskom ratu. Turska je sila bila oslonjena na mnogobrojnu, dobro opremljenu i dobro uvježbanu redovitu carsku vojsku koja je u velike frontalne sukobe, kakvi su bili na primjer Mohačka bitka, ulazila tek tada kada je bila sigurna da će takvom bitkom dovršiti priključenja velikoga teritorija. Osim te carske vojske, Turci su, međutim, u svoja osvajanja uključili pomoćne postrojbe, domaće stanovništvo tzv. provincijsku vojsku, regrutiranu s prostora koji su već bili osvojeni ili u neposrednom susjedstvu. Oni koji su se najbolje uključili u osmanlijsku taktiku "spaljene zemlje" bili su balkanski Vlasi, taj posjedilački balkanski narod koji nikada nije bio romaniziran. Balkanske Vlahe Turci vraćaju na povijesnu pozornicu, uključujući ih u povijesna zbivanja. Tako stočari-gorštaci postaju ratnici-pljačkaši koji žive isključivo od rata, od opljačkanoga. Redovita carska vojska prima redovite plaće, a akindžije (u prijevodu: pljačkaši) ne dobivaju kao nagradu ni zemlju ni plaću, već dopuštenje da žive od pljačke.

U procjenama načina obrane bilo se teško snaći jer Turci uvode način ratovanja koji bismo modernom ratnom terminologijom mogli nazvati totalnim ratom?

BAN DERENČIN PROTIV FRANKOPANA

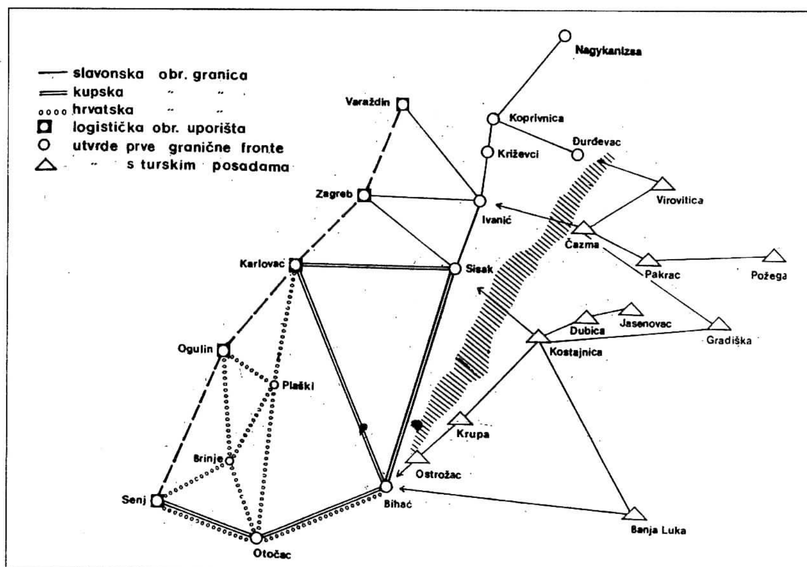
- Hrvatski banovi - a uglavnom i hrvatski velikaški sloj - u ratnim taktikama još stoje na pozicijama srednjovjekovnog rata, bave se zanosom kako bi Osmanlije trebalo poraziti na otvorenom polju, po pravilima srednjovjekovnih megdana. Na tim pozicijama bio je i hrvatski ban Mirko Derenčin kada je godine1493. hrvatsku vojsku u sukob s Turcima odveo na Krbavsko polje, čemu se žestoko protivio moćni Frankopan koji je već bio shvatio da se Turcima može doskočiti u sukobu u gorskim klancima, u čemu je Frankopan već imao iskustva kada je u bitci kod Vrpila godine 1491. porazio Turke. Proučavajući povijest Krbavske bitke, došao sam do podataka da su Turci nakon poraza kod Vrpila (blizina Korenice) otvorili rudnike oko Vareša i više od godine dana pripremali izradu kvalitetnoga oružja koje su upotrijebili na Krbavskom polju, a baš to oružje bilo je presudno u njihovoj pobjedi. Ako je kvaliteta oružja bila presudna u Krbavskoj bitci 1493., treba reći da je odigrala ključnu ulogu u bitci pod Siskom stotinu godina kasnije, ovoga puta na hrvatskoj strani, s jedinom razlikom što je u prvom slučaju bilo hladno, a u drugom slučaju vatreno oružje. Tijekom čitavog 16. stoljeća u hrvatskoj obrani postavljaju se tri temeljna pitanja: pitanje taktike, pitanje kvalitete naoružanja i pitanje utvrđivanja.

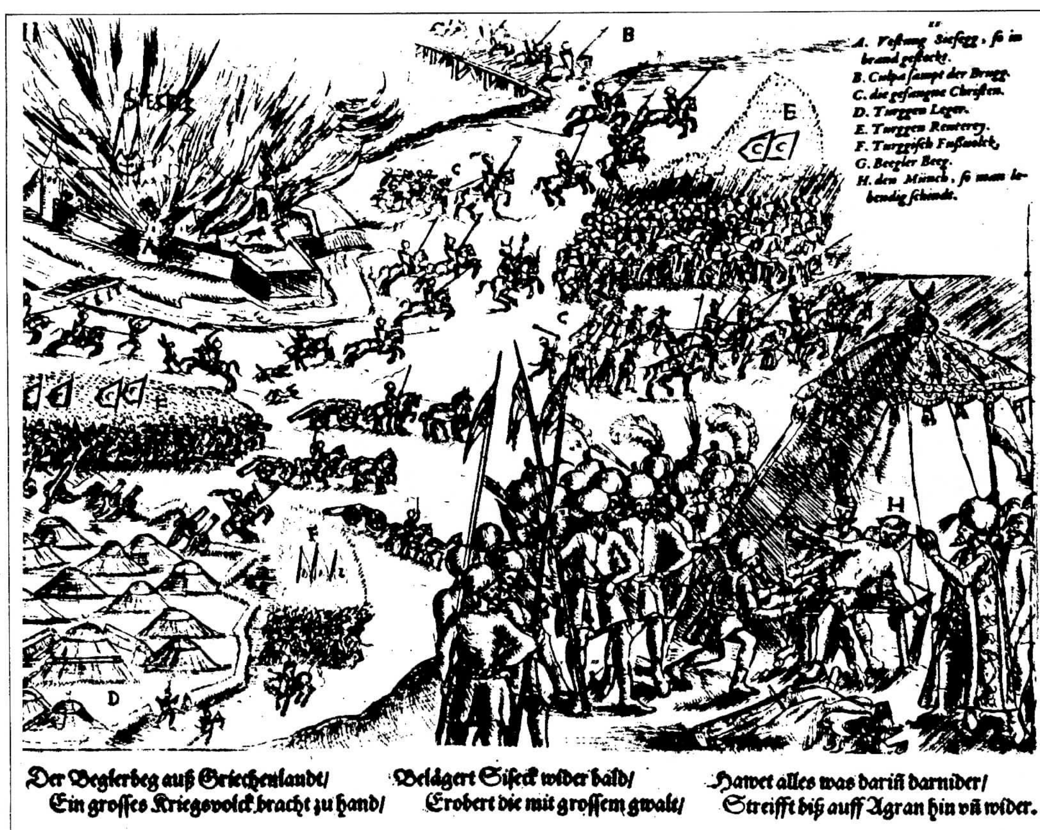
Mohačka bitka 1526. godine

Kako na ta pitanja odgovara onodobna Hrvatska?

- Sindrom križarskih ratova ostavio je posljedice u svijesti ljudi u Europi, ali se rat Hrvata za njihovu opstojnost ne tiče baš previše te iste Europe. Prvi koji je shvatio kako se treba boriti protiv Turaka bio je ugarsko-hrvatski kralj Matijaš Korvin koji je na prostorima današnje Bosne i Hercegovine izgradio sustav obrane u liku Srebreničke i Jajačke banovine. Obranu Jajačke banovine utemeljio je na dobro organiziranom štitu s desetak hrvatskih srednjovjekovnih utvrda i Jajcu kao ključu obrane toga prostora. Korvin uzima Senj knezovima Frankopanima kako bi cijeli prostor od Jajca preko Bihaća do Senja pretvorio u štit obrane od nadiranja Turaka po srednjem i južnom krilu. Dok je god bila jaka središnja ugarsko-hrvatska vlast, Turci nisu mogli probiti Korvinovu dugu i dobro isplaniranu crtu

Sustav granične obrane od Drave do mora 1590-91. g.

W. P. Zimmermann: Turci osvajaju Sisak u kolovozu 1593. Zarobljenom redovniku gule kožu, bakropis iz knjige S. Dilbaum (Metropolitanska knjižnica, Zagreb).

obrane. Nakon Korvinove smrti, međutim, i u Hrvatskoj i u Ugarskoj nastaju dinastičke borbe i praktično građanski rat, što Turcima omogućava nova osvajanja. Ljudevitova pogibija na Mohačkom polju godine 1526. novi je udarac ukupnom ugarsko-hrvatskom kraljevstvu. Hrvati 1527. u hrvatskom gradu Cetingradu biraju kralja iz dinastije Habsburgovaca, Građanski rat hrvatskoga plemstva Turcima otvara vrata prema Uni, preko Krbave, Like, Gacke do Vinodola, a odatle do Kranjske i Furlanije.

ZABORAVLJENA HRVATSKA

Hrvatski banovi, velikaši, biskupi i dalje upiru oči prema Europi, tražeći od nje pomoć?

- Hrvatski svjetovni i crkveni vrhovi polaze od pretpostavke da je Hrvatska kršćanska zemlja kojoj Europa - kršćanska u cijelosti - mora pomoći i iz naslova jedinstva kršćana. Europski kršćanski vladari kite se raznim kršćanskim titulama: engleski je kralj "branitelj vjere", njemački se car diči naslovom "vrhovni zaštitnik kršćanstva", francuski kralj nosi titulu "najkršćanskije veličanstvo", španjolski kralj "katolički kralj", poljski nosi naslov "apostolski kralj", a svi ti kršćanski vladari vode sebičnu politiku svojih osobnih interesa. Francuski kralj otprilike u vremenu o kojem govorimo napada sjevernu Italiju, Venecija će, kao i Francuska, umjesto neprijateljstva, tražiti s Turskom Carevinom prijateljstvo da bi mogla slobodnije ratovati protiv papinske države u Italiji i zaštititi svoje trgovačke interese u Jadranu i Sredozemlju. I Dubrovnik plaća Turcima svoju slobodu života i trgovanja.

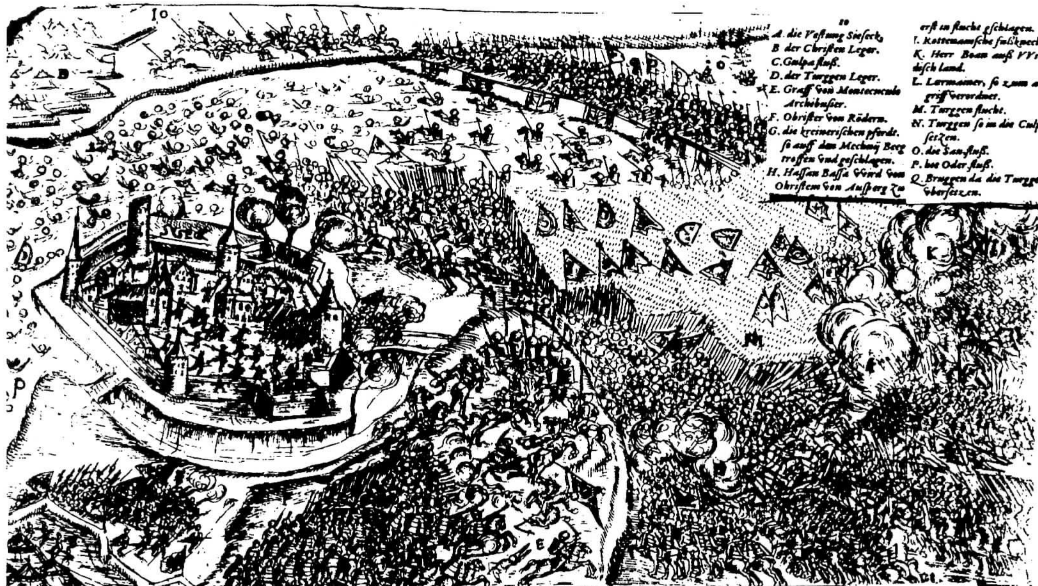
U takvim je prilikama zaboravljena Hrvatska dočekala veliku provalu turske vojske 1493. , kada Jakub-Hadum paša provaljuje u Hrvatsku i preko Hrvatske sve do Drave, do Ptuja i Varaždina, a na povratku na Krbavskom polju hrvatska vojska doživljava strašan poraz. U Hrvatskoj su zavladali strah i nesiguranost, a to je sve pokrenulo veliki seobeni val Hrvata prema zapadu. Prema nekim računanjima, smatra se da je od pada Bosne godine 1493. pa do smrti cara Bajazita 1516. u tursko ropstvo odvedeno 400 tisuća Hrvata.

Turska osvajanja ruše hrvatske srednjovjekovne strukture?

- Kuda su god prošle turske postrojbe - one carske, a pogotovu one pomoćne - iza njih je ostajala pustoš, uništeni gradovi, zapaljene kuće i gospodarstva, porušene crkve, ukratko, uništena cijela materijalna struktura. Onaj dio hrvatskog življa koji nije poginuo na bojnom polju, biva odveden u ropstvo na sajmove roblja od Banje Luke do Carigrada, drugi dio stanovništva nakon pada Jajca preseljava se u sjeverne hrvatske krajeve ili pak izvan hrvatskih granica. Na djelu su velika demografska pomicanja, velika stradanja, zemlja je sve manje gospodarski moćna. Bernardin Frankopan 1521. drži govor u njemačkom saboru u Nürnbergu i čeka dva tjedna odgovor na pitanje: "Odgovorite mi na moje zahtjeve što da kažem Hrvatima, da li da se prepustimo Turcima pa neka mirno prijeđu preko naših posjeda ili ćemo od vas dobiti pomoć". Na brojnim državnim saborima u Europi govori se o potrebi pomoći Hrvatima, ali prava pomoć još ne dolazi.

Juraj Zrinski, otac Nikole i Petra Zrinskog bakropis Hrvatski povijesni muzej

Der Hasan Bassa Siseck wider
Belägert/schoß vil dings darnider/

Die wurden doch entsetzt geschwind/
Dann der von Eggenberg sich findt/

Der kame mit Fünfftausent an/
Schlug Zweintzig tausent Türckisch Mann.

W. P. Zimmermann: Bitka kod Siska 22. lipnja 1593. bakropis iz knjige S. Dilbaum

Hrvatskoj je preostalo da se kiti krilaticom "predziđe kršćanstva"?

- Kad smo već kod toga slogana, moram kazati da sam u svojim istraživanjima došao do ponešto drukčije njegove povijesti. Taj slogan nije - kako se često ponavlja - prvi put zapisan u papinskom dokumentu već dosta godina ranije u dokumentima zasjedanja Hrvatskog sabora, održanoga godine 1494., u hrvatskome kraljevskome gradu Bihaću, kada isti Sabor upućuje pismo Papi u Rim i njemačkom caru Maksimilijanu gdje doslovno kaže kako hrvatski narod toliko desetljeća brani Europu na svojim granicama i moli pomoć za Hrvate koji su "štit i predziđe europske obrane". Sličnu formulaciju o Hrvatima ponoviti će i njemački car Maksimilijan 1521. na saboru u Nürnbergu gdje će Hrvate prozvati "viteškim narodom Europe" koji su "štit i predziđe obrane kršćanstva". Tek nakon toga će papa Lav X. u glasovitom pismu Petru Berislaviću kazati kako Papa zna da je hrvatski narod "štit i predziđe kršćanstva".

Kada u Hrvatskoj dolazi do konačnih spoznaja u novim načinima obrane?

- Godine 1557. vojni zapovjednik Ivan Katzijaner skuplja oko 18 tisuća naoružanih ljudi koji kod Gorjana na otvorenom polju doživljavaju strahoviti poraz. Nakon toga poraza Hrvaski sabor donosi nezamislivu odluku za onodobnu Europu: neka se u blagdane na određenim mjestima u selima i naseljima okupljaju kmetovi i neka se odrede ljudi desetnici koji će poučavati kmetove u baratanju oružjem za obranu Hrvatske. To je u povijesti europskog ratovanja prva praktično ostvarena ideja općenarodnoga obrambenog rata. Važan je datum svakako i održavanje Bečkog savjetovanja godine 1557. na kojem Europa prvi put - prvenstveno zbog opasnosti od turskih provala na njezine prostore - donosi izričite odredbe o ulaganjima u obranu hrvatskih "ostatka ostataka". Riječ je o planu obnove i gradnje utvrda - budućeg Karlovca prije svega - koji bi Turcima onemogućio prelazak preko Kupe i prodor u Kranjsku, Štajersku i dalje. Jer ne treba zaboraviti da je cijeli prostor između Une i Kupe - izuzimajući hrvatski kraljevski grad Bihać kao preostali otok u turskom moru - bio okupiran. U nastojanjima hrvatskih banova i zagrebačke Crkve u obrani prostora postignuta je, među ostalim, gradnja značajne utvrde Siska pod kojom će se odigrati i presudna bitka godine 1593. Godine 1587. tadašnja Europa izdvaja pola milijuna srebrnih forinti za obranu Hrvatske, od čega je najveći dio otišao na gradnju moderne renesansne utvrde Karlovca, čija gradnja počinje godine 1579.

Prijelomna godine 1593.

Događaji kreću prema svojoj konačnici, prema Sisačkoj bitci?

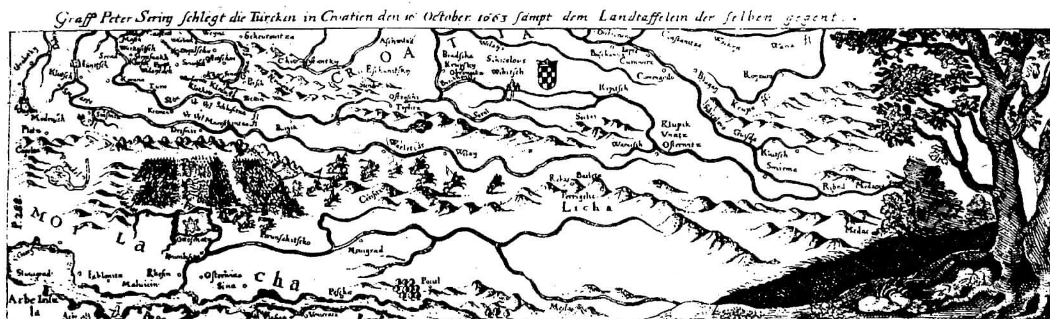
- Utvrda Sisak, s novoizgrađenom utvrdom

Toma Erdödy, hrvatsko-slavonsko-dalmatinski ban, pobjednik u bitci kod Siska 1593. Hrvatski državni arhiv, Zagreb, Grafička zbirka br. 169.

Thomas Graf Erdödy.

Graff Peter Serin schlegt die Türcken in Croatien den 16 October 1663 sampt dem Landtaffelein der selben gegent.

Pobjeda Petra Zrinskog nad Turcima kraj Otočca 16. listopada 1663. suvremena slika Hieronimus Ortelius

Karlovca, te nizom obnovljenih utvrda u novim prilikama daju nadu za obranu "ostatka ostataka". Godine 1592. Hasan paša pokušava osvojiti Sisak, ali mu to ne uspijeva. Na povratku prema Uni osvaja Bihać - predajom, odnosno izdajom njegove posade - a onda se potom vraća na Kupu gdje iste godine gradi Husar-grad (današnju Petrinju) u samoj blizini Siska. Tu se učvrstio, pljačkao Turopolje, Posavlje, uništio sve do Save, između Siska i Zagreba nije ostalo ni jedno selo. U lipnju 1593. Hasan paša započinje opsadu Siska. Hrvatska vojska, kojoj se pridružuju ratnici iz Europe skuplja se ispod Zagreba i kada 21. lipnja od sisačkog branitelja, bana Petra Erdedija stiže poruka da će, ako sutra pomoć ne dođe, onda to za sisačke branitelje biti prekasno, kreće prema Sisku gdje je čeka tri puta brojnija turska vojska. Hasan paša čini fatalnu pogrešku, sličnu onoj kakvu je stotinu godina prije napravio ban Derenčin na Krbavskom polju - on veliki dio svoje vojske pušta da prijeđe most preko Kupe, pod sisačke zidine. Nakon prvih udara u kojima Turci pokazuju ratni uspjeh, na scenu stupaju arkebuziri (vatreno pješaštvo) koje u jednom udaru ubija na stotine Turaka. Nakon više ponovljenih udara arkebuzira u turskoj vojsci nastaje panika, mnogi od njih pokušavaju spas pronaći u nabujaloj Kupi koja za najveći broj njih postaje grobnicom. Hasan paša pokušava uspostaviti novi bojni red, pa i on sam stupa na most na Kupi, ali i on smrt nalazi u rijeci. Pobjeda pod Siskom bila je granična godina za turska osvajanja.

Grof Petar Zrinski
bakrorez Mateja Lore
Ulkmaijra iz Beča

REČENO PRIJE STOTINU GODINA

GLAVNA MANA HRVATA

Žao mi je da se uznose i uzveličavaju moje zasluge za domovinu.
Po mojem osvjedočenju, to je glavna mana Hrvata:
lakoumno hvale i lakoumno kude;
u prvom slučaju povjeravaju se preko mjere i gube samostalnost,
u drugom su nepravedni - u oba samo si škode!

Dr. Ante Starčević
SLOBODA 1883,72

Mi smo Hrvati u ovom stanju. Dakle, okanimo se međusobnih hvala, ostvarimo ih budućim pokoljenjima, koja će ih nepristranije ocjenjivati, a mi se dajmo na radnju, koja neka raste u razmjeru zapreka što ih ima svladati: gdje koji od nas može, perom, riječju, naukom, odgajanjem; gdje treba stradanjem, žrtvom, nastojmo izraditi što će i mlađi između nas i naša pokoljenja uživati, pa će nas za blagodati pravedno slaviti. U tom tražimo, i samo u tom i u našoj duševnosti možemo naći pravo i trajno nadarje (nagradu).

Svako drugo samo je obsjena, nedostojna i nas i svetinje o kojoj radimo.

Dr. A. Starčević
SLOBODA 1883,72

Dr. Ante Starčević

Stotinu godina poslije

Dana 28. veljače 1996. navršava se točno 100 godina od smrti dr. Ante Starčevića koji će još za svojeg života dobiti naslov *pater patriae*, dakle naslov *oca Domovine* koji su stari Rimljani davali zaista samo najizvrsnijim svojim muževima i velikanima. Za dr. Antu Starčevića mora se kazati da on nije bio samo "jedan od", nego pače, glede njegovih kvaliteta, moraju mu se davati samo superlativi, jer je njegova osoba, gledajući s nacionalnoga povijesnog aspekta, kao i s političkog, svakako neusporediva s bilo kojom drugom.

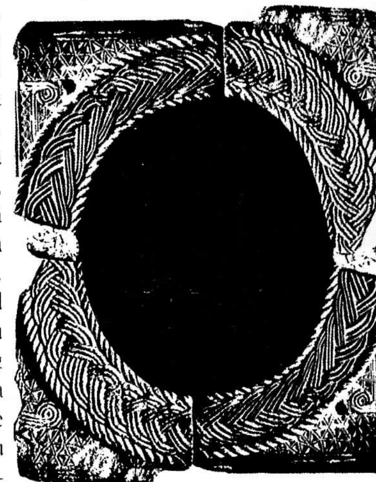
Dr. Ante Starčević rodio se u Žitniku 23. svibnja 1823. nedaleko od Gospića, u Lici koju možemo nazvati središnjom Hrvatskom. Ta središnja Hrvatska bila je tada ekskorporirana iz sastava banske, civilne Hrvatske, te je kao dio Vojne krajine izravno pod upravom Beča. Stoga će Ante Starčević prve dvije godine nastavu u gimnaziji slušati na njemačkom jeziku, da bi daljnje školovanje nastavio u Zagrebu. Inače, širem krugu čitateljstva možda je manje poznat podatak da je stric Ante Starčevića bio Šime Starčević, senjski svećenik koji na polju kulture djeluje još od vremena Ilirskih provincija, te zahvaljujući svojem znanju francuskog jezika dolazi u dodir i sprijateljuje se s maršalom Marmontom koji će onda i pripomoći njegovim projektima kulturnog boljitka svojeg naroda. Tako će Šime Starčević godine 1812. tiskati svoju gramatiku i pravopis hrvatskog jezika kojima će se u hrvatskom jezikoslovlju, odnosno u kroatistici uopće, sve do danas pridavati premalo pozornosti. On će mladog Antu i poslati na daljnje školovanje u Zagreb. Kao zanimljivost treba spomenuti da se prilikom njegova upisa u gimnaziju čak i posumnjalo je li Ante uopće Hrvat, budući da se on u prvi mah teže snalazio kada je s hrvatskog (kajkavskog) trebalo prevesti neke rečenice na latinski. Pri tome mu pomaže budući hrvatski ban Ivan Mažuranić koji tada biva ravnateljem te gimnazije. Pomaže mu stoga, što je i sam bio čakavac kao i Ante. Ta anegdota najbolje svjedoči o političkoj i kulturnoj stvarnosti tada rascjepkane Hrvatske.

LIČKA OŠTROUMNOST I TVRDOGLAVOST

Godine 1845. Ante Starčević je kao gimnazijalac bio aktivni sudionik političkih zbivanja i previranja, i svjedok pada srpanjskih žrtava te iste godine pred Markovom crkvom u Zagrebu. Zasigurno će i taj događaj, koji će na neki način biti inicijacija mladom Starčeviću u politički život, u bitnom odrediti njegova buduća stajališta kojih se neće odreći sve do kraja svojeg života. Na preporuku senjskog biskupa Mirka Ožegovića šalju ga u Budim gdje studira teologiju i filozofiju, pa se već 1846. vraća u Zagreb s titulom doktora filozofije. No, kada se trebalo zarediti, on skida svećeničku halju te se zapošljava u jednoj pisarni. Uz ostalo, razlog njegova odustajanja od svećeničkog poziva svakako treba tražiti i u jednom prizoru koji će na njega, vrlo afektivnog i emotivnog čovjeka, ostaviti duboka traga. Bila je to slika jednog obogaljenog čovjeka koji je postao bogalj zbog načina kažnjavanja u austrijskoj vojsci, posebno u krajiškim regimentama. "Bog je visoko, a car daleko", ci-tirat će poslije Starčević tog čovjeka. Od tada će Austrija postati glavnim predmetom njegovih napadaja, te će po njemu ona biti krivcem svih hrvatskih nevolja sve od godine 1527.

Godina 1848. bit će za Antu Starčevića godina definitivnog raskida i razlaza s ideologijom Ilirskog pokreta, premda on i dalje sudjeluje u listovima Ljudevita Gaja. Početkom apsolutizma u srpskom je tisku sve zamjetniji antihrvatski ton, a takav se ton najčešće može naći u kvaziznanstvenim raspravama i argumentima koji počinju od lingvistike, a završavaju se na povijesti. Već će tada Vuk Karadžić potpuno nijekati hrvatsko nacionalno ime i jezik, pa će tako hrvatskom narodu uskratiti pravo na postojanje.

Ante Starčević

Zanimljivo je to da tadašnji hrvatski listovi, kao i tada gotovo sva hrvatska inteligencija nisu uopće smatrali potrebnim odgovoriti na takve napadaje: štoviše, ti su kvaziznanstveni velikosrpski članci bili smatrani za nešto o čemu valja raspravljati (i to na znanstvenoj osnovi), budući da tada, početkom Bachova apsolutizma, Vuk Karadžić slovi kao renomirani lingvist, premda će on tu svoju teoriju o tobožnjem nepostojanju hrvatskog jezika još godine 1809. pokupiti od Jerneja Kopitara, inače Slovenca, a ovaj pak od Šafarika i Dobrovskog. Prema toj teoriji, svi bi kajkavci bili Slovenci, štokavci Srbi, samo bi se čakavskom narječju eventualno priznala hrvatska pripadnost. Jedina osoba koja je smatrala da treba odgovoriti, te koja to i čini, bio je upravo A. Starčević. Njegov odgovor bio je pun argumenata, no isto tako sročen na njemu svojstven žestok i izravan način. Ta lička oštroumnost i tvrdoglavost nedostajat će svim tadašnjim hrvatskim političarima 19. pa i 20. stoljeća. Zapravo, razlog oštrine njegova odgovora ne možemo samo tražiti u Starčevićevu karakteru već isto tako u činjenici da Starčević živi u 19. stoljeću koje će, kako netko reče, biti "stoljećem nacija". To je stoljeće kada narodi počinju svoju transformaciju u nacije, posebno u srednjoj i jugoistočnoj Europi. No, na žalost, Starčevićev glas tada je među Hrvatima bio *vox clamantis in deserto* (glas vapijućeg u pustinji), jer odmah nakon njegova članka Ljudevit Gaj piše ispriku srpskom listu, te čak sam odlazi u Beograd ne bi li ondje iskoristio priliku te se ispričao zbog tobožnje "bratske sloge", kako sam Ljudevit Gaj kaže. No, Gaj će te korake poduzeti i zbog drugih, osobnih razloga, kako bi izbjegao diskreditaciju i difamacije, ali također eventualne neugodnosti s austrijskom policijom zbog privatnih afera. Tako se u tom Gajevu potezu vidi potpuna hrvatska dezorijentiranost glede nacionalne politike, odnosno pravca koji bi ta politika imala zauzeti. Taj zaključak navodim stoga što je u osobi Ljudevita Gaja personificiran Ilirski pokret, može se reći sve do godine 1848.

KRIZA IDENTITETA U HRVATA

Takva i daljnja držanja Hrvata nedvojbeno će pokazati akutnu dezorijentiranost i nesnalaženje Hrvata (osim nekih pojedinaca), te se čak može govoriti i o krizi identiteta zbog višestoljetne političke rascjepkanosti. To nesnalaženje i kriza identiteta najbolje se ogledaju u mijenjanju imena pod kojim djeluje hrvatski narodni preporod. Isprva je to ilirsko ime koje je, prema nekima, trebalo poslužiti samo kao kopča Trojednici, te ostalim hrvatskim zemljama. Taj bi se argument svakako mogao uzeti u obzir, ali i kao takav taj će pokret u sebi sadržavati i odveć panslavenskih elemenata, odnosno elemenata tog pokreta pod utjecajem prve polovice 19. stoljeća, te zakašnjelog romantizma u Hrvatskoj. O tome svjedoče i same vodeće ličnosti Ilirskog pokreta, odnosno njihove biografije za vrijeme Bachova apsolutizma, kao i nakon obnove višestranačja u Hrvatskoj početkom šezdesetih godina. Tako će Gaj postati doušnikom Bachove policije, odnosno njegova režima, a početkom spomenutih 60-ih godina pri obnovi višestranačja neki će prijašnji prvaci Ilirskog pokreta, te pristaše ilirskog imena postati članovi unionističke, dakle,, hungarofilske stranke koja pošto-poto zagovara uniju Hrvatske s Ugarskom.

O krizi identiteta u Hrvata govori i 1853. Tada, naime, dolazi do tzv. "Bečkog dogovora" između hrvatskih i srpskih intelektualaca, kada i gdje se nastojalo oko unifikacije i standardizacije "zajedničkog jezika". To se s hrvatske strane čini bez obzira na nedavno otvoreno očitovanje velikosrpskih pretenzija, a u Vuku Karadžiću Hrvati i dalje gledaju svoj uzor. Na kraju će, na žalost, Vukova jezična koncepcija u Hrvatkoj

Na Starčevićevu kućištu u Velikom Žitniku

pobijediti, a isto tako to će biti slučaj i s pitanjem pravopisa. Ante Starčević, naravno, pripada toj suprotnoj struji. Pedesetih godina Starčević radi u pisarni odvjetnika Šrama, te ondje izdaje djela Junija Palmotića svojim pravopisom, no zbog spomenuta dogovora ne nalazi izdavača. Starčević se zauzima za očuvanje arhaizama u hrvatskom jeziku kao i za uvođenje korijenskog pravopisa.

Početkom 60-ih godina Starčević zajedno s Eugenom Kvaternikom osniva Stranku prava, a samo će njezino ime najbolje svjedočiti o njenu karakteru i cilju. Cilj je dakako pravo na samostalnu državu, državu koju, imavši je u jednom razdoblju, hrvatski narod stoljećima nije imao. Već tada hrvatski je narod počeo dobivati obrise moderne europske nacije, no to su bili tek počeci. Tada se ponavljaju i stare pogreške i zablude. Dok Mađari imaju sasvim jasan stav glede svojeg položaja u Monarhiji, težeći njezinu preustroju u svoju korist, dotle se višestranačje u Hrvatskoj za Hrvate pokazalo kobnim, jer u vremenu od pet godine (1860.-1865.) Hrvatska ne nalazi pravu političku opciju. U potrazi za njom išlo se poput klatna od Beča do Pešte. Umjesto da se iznese realan i jasan stav koji bi afirmirao hrvatske nacionalne interese, te umjesto da se od početka nastojalo nagoditi s bečkim dvorom prema prijedlogu Ivana Mažuranića, narodnjaci s biskupom Strossmayerom na čelu koketiraju s Mađarima hoteći uporno da ih ovi priznaju kao "braću". Simptomatična je gotovo stoljetna hrvatska opsjednutost nekakvim bratstvima koja su Hrvatsku skupo stajala. Stoga se dogodilo ono što je govorio Ivan Mažuranić: Kad se Hrvati nisu dogovorili s bečkim dvorom, opravdavajući to lošim iskustvima iz apsolutizma i zaboravljajući pri tome da se baš tada usprkos svemu stvaraju temelji moderne hrvatske nacije, to onda čine Mađari sa svojim Ferenzom Deakom (koji će biti pandan Anti Starčeviću). Zbog nepovoljne vanjskopolitičke situacije Austrija biva primorana sklopiti Austro-ugarsku nagodbu godine 1867., a to se onda izravno reflektira na hrvatsko-ugarske odnose, te se sljedeće godine sklapa istovjetna Hrvatsko-ugarska nagodba, naravno, vrlo nepovoljna za Hrvate. Hrvatski će Sabor u doba provizorija čak raspravljati o temeljnim stvarima koje njemu, odnosno njegovim zastupnicima, osim malobrojnima, nisu bile jasne. Nije se znalo, naime, da je od godine 1847. službeni jezik u Hrvatskoj hrvatski. Umjesto toga, krpaju se razni nazivi poput hrvatsko-srpskog, jugoslavenskog i drugih. Da se hrvatski jezik na kraju ipak nazvao svojim pravim imenom, ima zasluge Ivan Mažuranić koji u Beču otvara "hrvatsku kancelariju", te jednim potezom pera briše srpsko ime iz imena službenog jezika.

TRIJEZAN I REALAN POLITIČAR

Vratimo li se na samo dvije malo prije spomenute pogodbe, austro-ugarsku i hrvatsko-ugarsku, vidjet ćemo kako će one imati dalekosežno značenje za konačnu sudbinu dvojne monarhije, kao i za sudbinu Hrvatske. Da je u Hrvata bilo i malo više političke svijesti, povijesni bi razvoj vjerojatno krenuo u sasvim drugome smjeru. Ovako, Hrvatska je u Monarhiji bila samo predmetom raznih interesa i manipulacija, dobrim dijelom i svojom krivnjom. Starčević i Kvaternik zauzimaju se za samostalnu Hrvatsku koja bi s ostatkom Monarhije bila povezana samo kraljevom osobom, tj. personalnom unijom. "Niti s Mađarima, niti s Austrijancima", glasio je slogan, premda je takvo stajalište za ondašnje prilike bilo možda ipak malo preuranjeno, pa i izvan realnih mogućnosti. Nakon svih tih događaja pokreće se list "Zvekan" koji će imati satirično-humoristični karakter te će se u njemu ismijavati mane tadašnjega hrvatskoga političkog korpusa. Malo zatim, već 1869., izaći će i list "Hervat" koji nakon Kvaternikove Rakovičke bune i progona stranke prestaje izlaziti. Kad se, dakle, sažme razdoblje Starčevićeva djelovanja do godine 1861., može se slobodno reći da je Starčević za Hrvate ono što je u isto vrijeme za Talijane bio Garibaldi, za Francuze Napoleon Bonaparte, te za Nijemce njihov ujedinitelj Otto von Bismark. Starčevićevo držanje za vrijeme Rakovičke bune svjedoči kako je on, usprkos svojem vatrenom domoljublju, trijezan i realan političar koji zna prosuditi danost i prilike određena političkog trenutka.

Nakon puštanja iz zatvora Starčević odlazi svojem nećaku Davidu u Jastrebarsko gdje se privremeno povlači iz javnog života. Tek 1878.

Zrinjani dolaskom u Zagreb, obvezno posjećuju grob Oca Domovine u Šestinama

na Sušaku počinje izlaziti pravščko glasilo "Sloboda" u kojem će se pravaši i Ante Starčević, osim nacionalnim, pozabaviti i socijalnim pitanjem. Premda politički neistomišljenik, Starčević će pozdraviti reforme novog bana Ivana Mažuranića, posebno obvezno uvođenje pohađanja osnovnih škola.

Iste te, 1878., nakon stoljeća i pol, ponovno za Monarhiju postaje aktualno istočno pitanje. Naravno, riječ je o Bosni i Hercegovini koju te godine Austrija okupira dobivši za to mandat od Berlinskog kongresa. Sada je počeo proces definitivnog raspadanja Osmanskog Carstva, a Austrija Bosnu i Hercegovinu dobiva na temelju povijesnoga hrvatskoga državnoga prava. No, kada Hrvatski sabor bude te godine zatražio anektiranje Bosne Hrvatskoj, na intervenciju samog cara Franje Josipa dolazi do raspuštanja Sabora. Već zarana Ante Starčević počinje se baviti istočnim pitanjem. On godine 1859. piše svoj esej o Muhamedu, te 60-ih, a napose 70-ih godina raspravlja o turskom, odnosno islamskom faktoru na balkanu, posebice u Bosni. Osim tog članka o Muhamedu, napisat će brojne rasprave, a poznato je da je sam čitao Kura'n u francuskom prijevodu. Vrlo rano uvida važnost islamskog faktora, kako za hrvatsku prošlost, tako i za njezinu budućnost. Zbog svoje nesnošljivosti prema Austriji on s velikim simpatijama gleda na Osmansko Carstvo, kao i na njegov ustroj. Austrijsku okupaciju Bosne i Hercegovine Ante Starčević dočekuje s nevjericom i negodovanjem. Zato poput proroka izriče kako će Austrija "gorko plakati zbog zauzeća Bosne". Tako će Ante Starčević ne kao dnevni političar, već kao prorok anticipirati političke događaje pred sam prvi svjetski rat koji će uzrokovati tektonske lomove i kataklizmične potrese, i koji će uzrokovati propast same Monarhije. Glede samih muslimana u Bosni, Ante Starčević imat će velike simpatije, pa će ih svrstavati u korpus hrvatskog naroda, odnosno nacije. Takva stajališta mogu se objasniti romantizmom 19. stoljeća, pogotovo kad su u pitanju nastajuće nacije.

Za vrijeme Khuenova režima Starčević i njegova stranka bivaju najžešćim protivnicima toga novog antihrvatskog razdoblja koje će personificirati baš osoba Khuena Hédérvaryja. Njegov će režim preuzeti sva obilježja modernih diktatura u 20. stoljeću. Stranka prava s Antom Starčevićem (te poslije Josipom Frankom koji će za razliku od Ante Starčevića biti pragmatik, te iz pragmatskih razloga sklon Austriji), bit će zapravo i jedini protivnik tom režimu. Potkraj svojeg života Ante Starčević će doživjeti i tragičan raskol svoje stranke u najsudbonosnijem vremenu, na samome prelasku iz 19. u 20. stoljeće. Ante Starčević umire u domu hrvatskog književnika, pravaša Eugena Kumičića 28. veljače 1896., a pokopan je na šestinskom groblju. Godine 1903. hrvatski mu je narod podigao krasan spomenik, rad kipara Ivana Rendića.

Kao zaključak treba reći da Ante Starčević nije dnevni političar. On poput proroka iz svoje sobice reži na svakog protivnika Hrvatske i Hrvata, ma s koje god strane dolazio. On se ne libi uputiti i najgore kritike samom caru Franji Josipu zbog kojih će onda završiti u tamnici. Ante Starčević nije samo borac za nacionalna prava, već će svojim radom, djelovanjem i pisanjem duboko zadrijeti i u socijalnu problematiku. Sada kada je oslobađanje Hrvatske gotovo završeno, možemo i mi danas izvući neke pouke, kako iz nacionalne, tako i iz socijalne problematike, On kirurškom točnošću secira i analizira hrvatsku prošlost, svoju suvremenost, ali i, kako se vidi, budućnost. Zato s pravom nosi naslov "oca Domovine" jer je svako kompromiterstvo koje je uvijek, u pravilu, bilo štetno za Hrvatsku bilo od njega vrlo daleko.

(Drž. 2/96.)

Robert Holjevac

Živa čovjeka koji se bavi javnm poslovima ne valja slaviti, nego je dosta ne grditi ga, nakoliko nije kriv.

Samo po njegovoj smrti moći je o njegovim djelima obračun načiniti. Svatko radeći za općenito dobro, koliko može, samo svoje dužnosti izvršuje; ako za to treba ili prima hvale, on je nečist sebičnjak, ili što još gorega, ili doista slabić i može škodljiv, pogibeljan biti narodu koji se na njega zanaša.

Naša je povijest puna takvih primjera, ne bilo ih ubuduće!

Dr. A. Starčević
SLOBODA 1883,72

Bez dvojbe, jedan muž može narodu premnogo učiniti.
Ali jedan muž uvijek ostaje samo jedan muž, i bio velik kako mu drago,
narod koji ga je rodio i velikim učinio, još je veći od njega.
A narod koji je pao samo na jednog muža, vrijedno je i mora propasti.

Dr. Ante Starčević
NEKOLIKE NAPOMENE, DJELA III 328

III. dio

SRPSKI GENOCID nad Hrvatima u hrvatskim pounjskim selima godine 1941.-1945.

Piše: mr. Ante Milinović

Nisu svi banovinski Srbi odobravali genjocidnu srpsku subverziju protiv hrvatskg naroda i hrvatske države, ali takvo opredjeljenje velike većine njihove populacije dokazalo je njihovo genocidno ponašanje u tijeku agresije, počevši od histerične šovinističke euforije i masovna sudjelovanja u oružanim formacijama do totalne pljačke i razaranja svega što je hrvatsko.

Usprkos toj strašnoj, krvavoj srpskoj pouci za sve "hrvatske guske u magli" o sistematskom uništavanju hrvatskoga "bratskog" naroda, koje se ponavlja, utvrđuje i potvrđuje već gotovo pet stoljeća, mnogi naivni Hrvati još uvijek tuguju za "dobrim prošlim vremenima" i za sve zlo optužuju pojedine ekstremiste, ignorirajući višestruko masovno očitovanje hrvatskih Srba (120%) protiv svoje hrvatske domovine, a za majčicu (veliku) Srbiju, masovnu pljačku, razaranje svega hrvatskog, masovne zločine, masovnu protuhrvatsku histeriju. Svemu tome nedvojbeno nas je učila naša starija i novija povijest, a osobito opisane naše velike žrtve u drugomu svjetskom ratu, ali smo opet bili prevareni maglom srpskih slatkih priča o bratskoj ljubavi i ponovno postali žrtve njihova bolesnoga sna o srpskom imperiju, carstvu i gospodarstvu.

Povijesnu sljepoću naših "hrvatskih gusaka u magli" to je teže oprostiti što Srbi cijelo vrijeme nisu krili te svoje animozitete prema Hrvatskoj kao samostalnoj državi, a ni želju za secesionističkim otimanjem veće polovice njezina teritorija s dijelom doseljenoga srpskog pučanstva. Nije im ni padalo na um da bi bilo mnogo logičnije, sada kada nema "Turaka" u njihovoj matičnoj zemlji, iz koje su, navodno, hrabro "bježali" k nama u našu hrvatsku zemlju, da zahvale hrvatskom narodu na gostoprimstvu i vrate se u svoju matičnu zemlju.

Umjesto takva poštenog odnosa, hrvatski su Srbi desetljećima detaljno razradivali i pripremali stvaranje iredentističke srpske paradržave "Unske krajine" ili "Zapadne Srbije" i sustavno radili na etničkom čišćeju toga prostora **nekadašnje Hrvatske vojne krajine** od Hrvata, otvoreno lažući da su ga Srbi oslobodili od Turaka, te imaju pravo na njega premda je istina potpuno suprotna - oni su ga za račun sultana opljačkali i **oteli** od Hrvatske, a oslobodile su ga hrvatske čete Marka Mesića i Luke Ibrišimovića!!!

Propagator te protuhrvatske ideje bio je kontroverzni Svetozar Pribičević, srpski lider iz sela Glavičani u dvorskom kotaru, anticipirajući stvaranje Zapadne Srbije (tzv. RSK) od otetih dijelova Hrvatske i Bosne.

Istraženi genocid nad hrvatskim pukom u Zrinskom Pounju utvrđuje potrebu definitivna odbacivanja

Tko razara hram Božji,
njega će Bog razoriti!
Apostol Pavao, Poslanica Korinćanima 1, 3, 16

jugonostalgičarskih iluzija, razorenih očiglednim postojanjem čvrstoga srpskog **opredjeljenja za model najbezobzirnijeg genocida nad Hrvatima** da bi se preotele te prastare hrvatske zemlje u korist velikosrpske ekspanzije. Oni već stotinama godina primjenjuju **model totalnog genocida** prema nesrbima, osobito nakon godine 1804., kada su počeli i učinkovito **dovršili** totalni genocid nad muslimanima u Srbiji, ne poštedjevši od više tisuća ni jednu džamiju, ni jedan muslimanski grob, ni jednog muslimana. To je bio njihov glavni pokus za model totalnog razaranja hrvatske kulturne baštine i drugih čimbenika povijesne memorije uništena domicilnog pučanstva - njihovih crkvi, groblja, kulturnih objekata, spomenika, matičnih knjiga, narodne tradicije, čak i mjesnih naziva. Velika područja hrvatskoga etničkoga prostora vlaško-srpski doseljenici na takav način devastiraju već oko pet stoljeća, a završni kolaps doživjela su poput Zrina i Gvozdanskog upravo tijekom drugoga svjetskog rata. Nakon srpskih pokolja, deportacija i razora cjelokupne materijalne kulture na tome prostoru gotovo i nema tragova tisućljetnog života hrvatskih starosjedilaca. Statistika ljudskih gubitaka koju smo upravo prezentirali i prethodno dana povijesna retrospektiva Pounja još potresnije govore o **višestoljetnomu krvavom kontinuitetu srpskog uništavanja hrvatskog naroda i njegove države.**

Uz pripomenu da ovo preliminarno istraživanje zbog ograničavaućih uvjeta najnovije srpske agresije na Hrvatsku, uništene dokumentacije i velike disperzije preživjelih svjedoka nije obuhvatilo oko 20% likvidirane hrvatske populacije, glavni sumarni pokazatelji jesu sljedeći:

Civili i vojska bez oružja na Križnom putu pred Bleiburgom

PREGLED ŽRTAVA SRPSKOG GENOCIDA
nad Hrvatima Zrinskog Pounja

	Ukupan broj	Civila	Vojnika	'Križni put'	Nakon njega
Zrin	291	207	9	48	27
Divuša	34	5	2	13	14
Struga	57	6	6	32	13
Unčani	72	25	10	23	14
Golubovac	37	11	5	20	1
Kuljani i Volinja	44	6	3	23	12
Kozbrod	27	4	6	11	6
Zamlača	25	9	6	5	5
Gvozdansko i dr.	57	37	12	4	4
Dvor	16	0	1	7	8
Ukupno:	660	310	60	186	104

Ukupan broj ubijenih hrvatskih žitelja Zrinjskog Pounja prema nedovršenim istraživanjima **iznosi 660** (šest stotina i šezdeset), što čini 27% od ukupne hrvatske prijeratne populacije, koja je u siječnju 1940. imala 2.441 stanovnika,[2] bez doseljenih "gastarbajtera" iz Slovenije i Austrije, koji su se zbog "ustanka" vratili u zavičaj.

U usporedbi s popisom ratnih gubitaka ("ŽFT") srpske populacije na istom području iz godine 1946. koji iskazuje 1.277 žrtava od ukupno 23.981 stanovnika srpske nacionalnosti ili 5,3% to je **pet puta teži genocid**, osobito zbog činjenice što su Srbi bili agresori, a Hrvati su branili svoju državu od njihove genocidne pobune, tako da se njihovi gubici, osobito vojni, ne mogu niti kategorizirati kao žrtve genocida, već kao žrtve zločinačkoga srpskog napada na hrvatsku državu i njezin, od tih istih Srba, ugnjetavan narod.

Ukupan broj poginulih hrvatskih vojnika iz Zrinskog Pounja iznosi samo 60 ili 9% od pobijene populacije, iako je broj vojnomobiliziranih muškaraca bio mnogo veći, oni su velikim dijelom pobijeni **kao civili** nakon demobilizacije i završetka rata (290), točnije u tijeku povratka u zavičaj na tzv. 'Križnom putu' (186) ili čak nakon samog dolaska svojim kućama, kada ih je krvoločna OZNA odvodila "na razgovor", "prijavu boravka" i likvidirala ih tajno "po kratkom postupku", jer je to redovito bio hrvatski mučenički put bez povratka.

U totalnom uništenju hrvatskih naselja Zrin i Gvozdansko potkraj 1941. i sredinom godine 1943. pobijeno je u zločinačkim napadima 327 hrvatskih žitelja tih naselja, a nakon toga još 21 Hrvat, što ukupno čini 348 Hrvata ili **14,26%** ukupne hrvatske populacije ili **52,7%** pobijenih pounjskih Hrvata.

Počinitelji toga ratnoga zločina (koji ne zastarijeva) uzalud su falsificirali sve podatke o "opravdanim razlozima" za svoje razbojničko "ratovanje" mimo svih pravila, **jer takav srpski zločin za normalne ljude nema opravdanja**, ma koliko to pokušavali neki partizanski autori u zborniku "Dvor na Uni", poričući u svojoj mržnji zrinskim Hrvatima pravo na seosku **samozaštitnu stražu** od stalnih razbojničkih napada i blokade toga usamljenog hrvatskog sela i proglašavajući zbog te straže sve Hrvate "ustašama".[3] Posebno su stravični podaci o srbočetničkoj ("partizanskoj") likvidaciji djece, žena i bolesnika u tijeku te "slavne oslobodilačke akcije" domaćih srpskih razbojnika i njihovih pomoćnika sa strane. Zar je moguće da ih nikad nije zapekla savjest što su tada ubili 23 djece i staraca, 19 žena i 37 težaka na obavljanju redovitih težačkih poslova? Naprotiv, oni su se u svojim pisanim krivotvorinama drsko hvalili tim **zločinom nad civilima** kao vojnom pobjedom!

Ukupan broj pobijenih Hrvata nakon rata samo u Zrinskome Pounju iznosi 290 ili **11,88%** od hrvatske populacije, odnosno **43,9%** od pobijenog pučanstva i **najteže** od svih pokazatelja tog genocida **optužuje za zločin** krvavu diktaturu jugosrpskog režima bivše države, koja je pogazila sve međunarodne konvencije i etičke norme ratnoga prava, poduzimajući plansko uništavanje najvitalnijeg (vojnosposobnog) dijela hrvatskog naroda, upravo tada kada je taj režim licemjerno proglasio međunacionalno pomirenje i prestanak svih neprijateljstava.

Tu oporu ali istinitu "pouku" za hrvatske srbofile morali bi, napokon, shvatiti svi naivni Hrvati i prekinuti svoje beskrajno lutanje poput glasovitih radićevih "hrvatskih gusaka u magli", jer i za najtvrdoglavije jugonostalgičare moralo bi biti dovoljno desetke puta opetovano tragično hrvatsko iskustvo sa **srpskim psihopatskim sindromom**, tako tipičnim za sve zarobljenike sulude opsesivne ideje o obnovi lažnog "Carstva" lažnog "cara" Dušana, kao stoljećima njegovane masovne srpske megalomanske samoobmane.

Zar srpski počinitelji tih sramnih zločina nisu osjetili da je ta kap prelila čašu? Nije im bilo dosta što su u vrijeme rata razorili domove, groblja i crkve Hrvata, pobili tolike ljude, žene i djeeu, a sad to nastavljaju i u miru?

Zar nisu pomislili da bi ih mogla stići zaslužena kazna koju je navijestio apostol Pavao u Prvoj poslanici Korinčanima:

"Ne znate li da ste (vi građani-vjernici) hram Božji i da Duh Božji prebiva u vama? Ako tko razara hram Božji, njega će Bog razoriti..."[4]

Razbojnici nisu vjerovali ni u što, osim u svoje lažno Dušanovo "carstvo" i u svoje sveto pravo da ubijaju Hrvate i hrvatske zemlje pretvore u srpske zemlje.

Ali, pravda, Božja i ljudska, spora je, ali dostižna!

Srpski genocid nad hrvatskim težacima iz Divuše

Među hrvatskim naseljima u Pounju osobito se isticala pobožnošću svojih žitelja, gostoprimstvom i ekumenskom tolerancijom **Divuša na Uni**. U tom malom selu s 45 kućanstava do prvoga svjetskog rata gotovo i nije bilo nehrvatskog pučanstva, ali je u njemu od davnina njegovan kult međuvjerske snošljivosti, vezan za zavjetnu crkvu sv. Katarine u Divuši i crkveni zbor na Veliku Gospu, dobro posjećen od pripadnika svih konfesija. Zbog toga je sasvim logično što su domicilni Hrvati u tijeku rata zaštitili doseljene Srbe, ukupno pet-šest obitelji, da im nije nedostajala vlas s glave, ali je crnu nezahvalnost pokazala u ratu, a osobito nakon rata upravo ta zaštićena srpska strana, ne učinivši niša da spriječi zločinačku likvidaciju 34 (trideset i četiri) divuška Hrvata, čija je jedina krivica bila hrvatsko domoljublje i lojalnost svojoj, hrvatskoj državi.

Tko je onda u Pounju bio ugrožen i neravnopravan?

Progoni Hrvata u Divuši počeli su odmah nakon stvaranja jugosrpske kraljevine, jer su Hrvatima branili pjevati stare hrvatske pjesme i priječili im glasovati na izborima za svoje stranke, a nisu dopustili ni gradnju hrvatskoga kulturno-prosvjetnog doma.

U drugomu svjetskom ratu divuški Hrvati kao i drugi Pounjci ili su bili domobrani - časni branitelji hrvatskog naroda ili su bili u stražama seoske samozaštite koje srpska propaganda uporno naziva "ustaškim bojnama" i fašističkim uporištima, jer su mnogo puta odbacili srbo-partizanske napade. Kada su godine 1943. ti srpski "junaci" osvojili veći dio Pounja, pobili su i poklali po kućama i skloništima stare ljude bez oružja koje su također nazivali "opasnim ustašama". Gola je istina da su srpski ubojice i rušitelji hrvatske države proglasili svaki oblik hrvatskog otpora njihovu krvavom teroru - fašizmom, ali se ta istina i danas teško probija u javne medije zatrovane srpskom propagandom.

Tu istinu dokazuje i struktura hrvatskih žrtava, među kojima je najmanje vojnika, samo dvojica, a sva ostala 32 Hrvata civili su i demobilizirani domobrani, ali su ih ipak nemilosrdno poubijali srbopartizanski "oslobodioci"!

Ubijeni hrvatski težaci iz Divuše prije Bleiburga

1. Marija Ivanković (17), ubijena 1943. u srpskom napadu na Divušu,
2. Ana Ivanković, Imbrina, (56), ubijena 1945. u srpskom napadu na Divušu,
3. Ana Ivanković, Josina (35), ubijena 1945. srpskom granatom iz Bosne,
4. Mavro Jarić, (77), ubijen godine 1944. u Divuši,
5. Jura Ivanković, (63), poginuo 1945. u srpskom napadu na Divušu.

Poginuli hrvatski vojnici iz Divuše prije 'križnog puta'

1. Stjepan-Štefo Stanković, (20), poginuo kao hrvatski vojnik,
2. Drago Stanković, (22) ubijen 1945. kao hrvatski vojnik.

Divuški Hrvati pobijeni na 'križnom putu' nakon završetka rata

Najsuroviji genocidni obračun s domoljubnim Hrvatima započeli su srbočetnici (kao lukavi "korisnici" ratne pobjede antihitlerovske koalicije) nakon završetka rata, na povratku iz Bleiburga, kada su beskrajne kolone demobiliziranih hrvatskih vojnika postale kolone srpskog pokolja hrvatske mladeži u svakodnevnom decimiranju po slobodnoj procjeni partizanskih sprovodnika, dojučerašnjih četnika, koji su od tih mučenika sami odabirali one za odstrijel zbog iscrpljenosti ili kao "opasne ustaše", po uputama svojih zapovjednika. U tom zločinu zdušno im je pomagala razularena masa u mnogim srpskim naseljima kroz koja su kolone hrvatskih mučenika namjerno vođene sve do Banata, Srbije i Makedonije. Takvo **sramotno masovno divljaštvo**, na temelju srpsko-engleske prevare o slobodnom povratku kućama, prema našoj, hrvatskoj zarobljenoj mladosti nikad se ne može i ne smije zaboraviti!

Na toj kalvariji okrutno su pobijeni najvrsniji hrvatski mladići iz Divuše:

1. Ivica Ivanković, Tomin, (23)
2. Stjepan zv. Stevica Ivanković, (21)
3. Karlo Ivanković, (27)
4. Marijan Ivanković, (24)
5. Ivica Ivanković, Mandin, (27)
6. Niko Buić, Stipin, (30)
7. Antun zv. Tunja Ivanković, (40)
8. Stjepan zv. Stipe Ivanković, (32)
9. Mirko Buić, (32)
10. Antun zv. Tunja Stanković, (36)
11. Toma Ivanković, Mijin, (40)
12. Petar Ivanković, (35)
13. Nikola zv. Nikica Jugović, (34)

Žrtve srpskog genocida u Divuši nakon završetka rata

Još teža optužba protiv takvih "osloboditelja" Hrvatskog Pounja jest (dosad utvrđenih) četrnaest zločinačkih tajnih likvidacija divuških Hrvata nakon završetka rata i povratka u zavičaj. Tada su najbolji ljudi u selu pozivani "u kotar" u Dvor, "da se prijave" i tu netragom nestajali, premda su svi znali za samrtne noćne krike iz Ozninog gubilišta u Krnjaić-potoku usred Dvora, gdje su srpski "islednici" zvjerski ubijali svakog Hrvata koji im je "bio sumnjiv" ili izgledao "opasan". Stvarnu opasnost donosilo je rodbini svako raspitivnaje za sudbinu "nestalih" ili optuživanje "narodnih vlasti" za taj nestanak, budući da su preko noći i sami dolazili pod udar srpskog terora kao "narodni neprijatelji", "ustaše" i sl. te im je često jedini spas bio u iseljavanju iz takve "slobodne domovine" u daleki svijet.

Na takav, za sva vremena neoprostiv način, likvidirani su ovi divuški Hrvati:

1. Drago Buić, (20), nakon križnog puta "odveden u Dvor i nije se vratio kući", zapravo tajno ubijen u Krnjaić-jarku,
2. Marko Ivanković, (41), doživio isto takvu tajnu likvidaciju,
3. Antun zv. Tunja Buić, Stipin, (33), doživio isto takvu zlosretnu sudbinu,
4. Milan Ivanković, (32), "otišao u Dvor da se prijavi i više se nije vratio",
5. Mišo Ivanković, (39), na vrijeme se sakrio pred srpskim ubojicama, ali je uhvaćen godine 1946. i trijumfalno vođen po srpskim selima uz sadističko iživljavanje "nebeskoga" srpskog naroda, da bi ga dotukli u selu Kuljani Banski,
6. Iva Ivanković, (40), doživjela zajedno s njim isti ljudožderski način istrage srpskog "narodnog suda" i podlegla mrcvarenju godine 1946. u selu Kuljani Banski,
7. Marko Jugović, (53), po sretnom povratku s križnog puta u zavičaj, odveden u Dvor u OZNU 1945. i "nestao" u Krnjaić-jarku,
8. Slavko Jarić, (41), koji je 1942. otišao na rad u Njemačku, vratio se kući nakon završetka rata i "nestao" uz pomoć krvnika OZN-e,
9. Imbro Ivanković, (56), po povratku s križnog puta Oznini su ga agenti odveli u Dvor i tajno ga likvidirali na svom gubilištu za Hrvate, srpskom tajnom konclogoru u Krnjaić-potoku,
10. Tomo Ivanković, (48), doživio istu sudbinu kao prethodnik,
11. Dragan Knežić, (40), ubijen u Petrinji godine 1945. u konclogoru za Hrvate,
12. Imbro Buić, (40), općinski načelnik, ubijen na isti način u Petrinji godine 1945.
13. Pavle zv. Pajo Buić, Stipin, (38), ubijen na isti način u Petrinji u šumi Kotar,
14. Ivo Buić, Milin, (22), ubijen na isti način godine 1945. u Petrinji.

Srpski genocid nad Hrvatima u selu Kuljani Banski

Selo Kuljani Banski imalo je prije drugoga svjetskog rata sedamdesetak hrvatskih kućanstava s oko 300 stanovnika, a nakon toga rata prepolovljeno je zbog jugosrpskog genocida i iseljavanja uzrokovana terorom nad Hrvatima. Zbog toga je teško izvesti cjelovitu rekonstrukciju statističkih podataka o tim zločinima, ali nedavno otkrivena autentična dokumentacija iz koje objavljujemo jedan faksimil (broj ZK-23298-2) daju nam nadu da ćemo uskoro upotpuniti ove podatke.

U tom se spisu petrinjske Okružne komisije za utvrdivanje "zločina okupatora i njihovih pomagača" podlom **zamjenom uloga** i izvrtanjem istine zločincima proglašavaju svi Hrvati koji su domoljubno branili svoju domovinu Hrvatsku od srpske pobune koju oni perfidno imenuju antifašističkim ustankom, kao da su Hrvati odgovorni za stvaranje Hitlerove države i njegov "Drang nach Osten", s kojim je, uostalom, znatno prije javno paktirala srpska kraljevska vlada u Beogradu, a zatim u tijeku cijelog rata i **njihova matična zemlja, Nedićeva Srbija**.

Samo tim jednim aktom i priloženim odlukama 74 Hrvata proglašena su ratnim zločincima zbog toga što su pružili otpor krvavome srpskom napadu na hrvatsku državu, ubijanju njezinih vojnika i gradana te spaljivanju njezina gospodarstva!

To je pravna logika jugosrpske pravde, istine i južnoslavenske "bratske ljubavi"!?

Jedino takva zločinačka "logika" može objasniti s kojim su to "pravom" srpski došljaci nekažnjeno izvršili dosad utvrdenih 45 (četrdeset pet) ubojstava nad domicilnim hrvatskim pučanstvom samo u Kuljanima Banskim, u njihovoj hrvatskoj državi, nastojeći im nametnuti svou jugosrpsku tiraniju.

Poginuli hrvatski vojnici iz Kuljana

1. Mato Pejanić, (23), ubijen u srpskom napadu na Volinju godine 1943.
2. Franjo Obućina, (27), poginuo 1945. u Dvoru na Uni,
3. Tomo Gregurić, (55), iz Volinje, Srbi ga odveli 1942. u Žirovac i zaklali.

Pobijeni hrvatski civili iz Kuljana

1. Antun Obućina, (39), ubili ga Srbi na cesti u Volinji godine 1943.,
2. Mile Juranović, (22), ubili ga Srbi na cesti za Kostajnicu godine 1944.,
3. Ilija Obućina, (26), ubili ga Srbi u šumi kod Matijevića godine 1942.,
4. Franjo Augustinović, (47), ubili ga Srbi na kostajničkoj cesti godine 1944.,
5. Mile Pejanić, Nikolin, (30), ubijen u partizanskom napadu na selo 1942.,
6. Mile Pavlović, (27), smrtno ranjen na cesti u Kuljanima godine 1944. prilikom srpskog napada na selo.

Srpski genocid nad Hrvatima iz Kuljana na 'križnom putu' godine 1945.

1. Stjepan zv. Stevo Augustinović, Perin (33)
2. Nikola Augustinović (20)
3. Ilija Augustinović (23)
4. Nikola Juranović (23)
5. Mile Juranović, Lukin (23)
6. Jure Gavranović (55)
7. Dragan Obućina, Nikolin (25)
8. Antun Kranjac, Tunjo, zv. Štanglin (35)
9. Murić Gavranović (27)
10. Mile Augustinović, stariji
11. Mile Augustinović, mlađi (21)
12. Joso Pejanić, Mićin (40)
13. Mato Gavranović (37)
14. Nikola Gavranović (31)
15. Stevo Obućina (40)
16. Franjo Obućina (24)
17. Nikola Pavlović, Ilijin (25)
18. Marko Pejanić (35)
19. Jure Pejanić (21)
20. Ivo Pavlović (17)
21. Milan Kranjac (39)
22. Milan Pavlović, Markov (47)
23. Jure Juranović (36)

Srpski zločini nad Hrvatima u Kuljanima nakon "oslobođenja"

1. Aleksandar Gavranović, (33), ubijen u Dvoru, na gubilištu u Krnjaić-jarku,
2. Milan Gavranović, zv. Mićo, Jakovljev, (30), ubila ga OZN-a u Petrinji,
3. Ilija Obućina, (51), Srbi ga ubili u Dvoru u Krnjaić-jarku godine 1945.
4. Mato Obućina, Ilijin, (26), ubila ga OZN-a u Petrinji u Kotar-šumi,
5. Ilija Obućina, mladi, (23), ubijen u Petrinji 1945. u konclogoru za Hrvate,
6. Ilija Juranović, Josin, (36), podlegao mučenju u bolnici u Sisku 1945.
7. Luka Pavlović, Imbrin, (32), ubila ga OZN-a u konclogoru u Petrinji,
8. Milan Obućina, zv. Mićo, Ilijin, (30), ubila ga srpska OZN-a u Petrinji,
9. Mićo Gavran(ović), Jakovljev, (27), ubile ga srpske ubojice u Petrinji,
10. Desetnik Ilija, (34), ubila ga OZN-a u Petrinji godine 1945.,
11. Gregurić Herman, Tomin, (23), iz Volinje, ubijen u Petrinji godine 1946.,
12. Gregurić Zvonko, Tomin, (25) iz Volinje, ubijen u Petrinji godine 1946.,
13. Gregurić Tomo, Tomin, (22), iz Volinje, ubijen 1946. u Petrinji.

Prevarom predani neprijatelju

Srpski genocid nad Hrvatima u selu Unčani

Mržnja prema hrvatskom narodu kao dominanta srbopartizanske pobune protiv hrvatske države očitovala se na izrazito genocidan način u obračunu s hrvatskim selom Unčani, gdje je okrutno likvidirano više od 70 (sedamdeset) hrvatskih stanovnika sela, a njihova imanja obično konfiscirana i dana srpskim doseljenicima, često upravo tim likvidatorima.

Neumoljiva statistika pokazuje da **vojni gubici** u Unčanima iznose samo 10 ljudi ili **14%** od pobijene hrvatske populacije, a da su čak 86% poginulih bili civili (25) ili demobilizirani hrvatski vojnici ubijeni na 'križnom putu' (23), odnosno nakon te kalvarije i sretnog povratka u zavičaj (14), tako da te brojke otkrivaju **genocidne namjere** pobjednika da likvidira sve Hrvate koji su se u tijeku rata odupirali srbočetničkim ili tzv. partizanskim napadima na to hrvatsko selo. Likvidacije Hrvata obavljali su krvnici zloglasne OZN-e i lokalni Srbi i uz pomoć izdajnika u samom selu, na zloglasnom općinskom stratištu Krnjaić-potok u Dvoru na Uni ili u Petrinji, Sisku i Sunji, a redovito su izvođene na podmukao način i tajno, bez suda i dokaznog postupka. Zbog toga se za mnoge od tih žrtava ni danas ne zna mnogo o njihovim ubojicama, mjestu likvidacije i grobu mučenika, ali je naš dug prema njima da otkrijemo punu istinu o njihovu stradanju, ma koliko su se srpski zločinci trudili da sakriju ili unište tragove svojih zločina.

Poginuli hrvatski vojnici i oružnici iz Unčana

1. Pavle Pajo Barić, (19), poginuo u napadu Srba na Kozibrod godine 1944,
2. Ivica Feketić, (20), poginuo u Gospiću godine 1944.,
3. Ivo Knežević, (29), oružnik, poginuo u borbi sa srbočetnicima 1943. u Bosni,
4. Mijo Kostelac, (17), poginuo 1945. u Slavoniji,
5. Ivica Maraković, (27), oružnik, poginuo godine 1945.,
6. Jure Mutavdžija, (23), poginuo godine 1943.,
7. Ivica Vlahović, (23), poginuo u Petrinji godine 1945.,
8. Franjo Vlahović, (28), poginuo u Koprivnici godine 1943.,
9. Stanko Vrpoljac, (25), poginuo godine 1945.,
10. Dragan Menićanin, (26), poginuo kao lojalni Srbin, oružnik, u Bosni 1944.

Pobijeni hrvatski civili iz sela Unčani

Srpski su pobunjenici u tijeku rata okrutno pobili unčanske civile Hrvate:

1. Petar Abramović, (54), ubijen na cesti za Draškovac godine 1944.,
2. Mile Abramović, (30), ubijen 1943. u Matijevićima,
3. Jakov Abramović, (50), ubili ga Srbi 1942. u Javorniku,
4. Mile Barić, (45), ubijen u srpskom napadu 25. 11. 1942. iznad Unčana,
5. Stipe Drndelić, (31), ubijen 1944. u Bešlincu kao srpski zarobljenik,
6. Matija Vratan, (22), sam se ubio 1944. da ne bude zarobljen i masakriran
7. Marko Vratan, (35), zarobljen i ubijen od Srba u Bešlincu godine 1944.,
8. Milan Kostelac, (43), zarobljen i ubijen u Bešlincu godine 1944.,
9. Joso Idžaković, (12), ubijen pred kućom godine 1942. u tijeku srpskog napada,
10. Mijo Mutavdžija, (45), ubijen u Bešlincu godine 1943. kao srpski zarobljenik,
11. Mile Mudrovčić, (31), odveden u Javoranj i ubijen od Srba godine 1944.,
12. Soka Marčinović, (39), ubijena u svojoj kući godine 1944.
13. Franjo Mutavdžija, (52), odveden 1943. u Bešlinac i ubijen
14. Ivo Mudrovčić, (46), smrtno ranjen na volinjskoj cesti godine 1944.,
15. Jandrija Vuković, (37), ubili ga 25. 11. 1942. srbočetnici u njegovoj kući,
16. Milan Vuković, (38), ubili ga 25. 11. 1942. "partizani" u njegovoj kući,
17. Miholjica Vuković, (33), ubijen pred svojom kućom godine 1942.
18. Kate Vrpoljac, (26), ubili je srbočetnici u njezinoj kući godine 1944.,
19. Mato Vlahović, (46), ubijen u srpskom napadu 1944. pred svojom kućom,
20. Nikola Vuković, (32), poginuo u Divuši kod Sv. Kate godine 1944. ,
21. Mijo Marčinović, (50), ubili ga srbopartizani 25. 11. 1942. iznad Unčana,
22. Marko Bodlović, (50), poginuo od srpske mine na cesti kod Struge 1944.,
23. Mile Janković, (30), poginuo u srpskom napadu na Unčane godine 1944.
24. Dragan Janković, (26), lojalni Srbin, poginuo u hrvatskoj radnoj bojni,
25. Dragan Janković, (30), poginuo u srpskom napadu na Unčane godine 1944.

Pobijeni Hrvati iz Unčana na 'križnom putu'

Nakon završetka rata, suprotno mirovnome sporazumu i svim ratnim konvencijama, srbopartizani su zvjerski pobili sljedeće mlade Hrvate iz Unčana koji su se vraćali svojim kućama u Pounje, ali su pred nasrtajem staljinizma pošli u izbjeglištvo. To je za njihove ubojice bilo dovoljno za smrtnu presudu, "preventivnu likvidaciju" po jamama i jarcima, dakle samo zato što su mladi Hrvati iz Hrvatkog Pounja:

1. Mićo Abramovič (27)
2. Jure Abramović (27)
3. Mato Barić (18)
4. Mirko Budak (51)
5. Ivo Barić (25)
6. Mile Jurin Barić (23)
7. Pero Vrpoljac (32)
8. Stipica Marčinković (28)
9. Jure Franjin Mutavdžija (21)
10. Petar Špicnagl (32)
11. Nikola Mutavdžija (21)
12. Ilija Solomun (32)
13. Mato Brdarić (27)
14. Nikola Marčinković (27)
15. Antun Elčija (29)
16. Slavko Elčija (28)
17. Milan Vratan (47)
18. Mišo Vratan (22)
19. Petar Mutavdžija (21)
20. Dragan Vuković (27)
21. Mile Vuković, (21)
22. Slavko Vuković (18)
23. Mirko Brdarić (42)

Pobijeni Hrvati iz Unčana nakon 'križnog puta'

Skupini onih hrvatskih težaka iz Unčana koji su nekako uspjeli izbjeći etapnu krvavu srbopartizansku "trijažu" i domoći se rodnoga kraja, ali su na prevaru došli u Dvor, Sisak ili Petrinju

"na prijavak" te bili okrutno pobijeni u tamnicama, tajnim stratištima-jaračama i srbopartizanskim konclogorima, pripadaju:

1. Petar Barić, (27), ubili ga srpski "oslobodioci" u Dvoru u Krnjaić-potoku 1945.

2. Franjo Barić, (23), ubili ga Srbi u istom Krnjaić-potoku godine 1945.

3. Đuro Jukić, (43), "sudski" pogubljen u Sisku godine 1945.,

4. Petar Jukić, (32), ubila ga srpska OZN-a 1948. "u bijegu",

5. Pajo Knežević, (37), ubijen u sisačkom partizanskom konclogoru godine 1945.,

6. Jure Knežević, (29), ubijen 1945. u Sisku, u istom konclogoru za Hrvate,

7. Antun Knežević, (17), ubijen u istom konclogoru u Sisku godine 1945.,

8. Imbro Kostelac, (36), ubijen u istom konclogoru za Hrvate,

9. Petar Mutavdžija, (45), ubijen 1945. u Dvoru, u Krnjaić-jarku,

10. Luka Mutavdžija, (42), ubijen (umro od batina) u konclogoru u Lepoglavi,

11. Mile Knežević, (47), ubijen u Sunji 1945. po povratku iz Bleiburga,

12. Petar Knežević, (45), ubijen u sisačkom konclogoru za Hrvate godine 1945.,

13. Mato Lončar, (34), umro od zlostavljanja u logoru Lepoglava godine 1947.,

14. Ivan Lotina, (35), ubijen u sisačkom konclogoru za Hrvate godine 1945.

Zločini nad hrvatskim težacima u miroljubivom selu Zamlači

Srpska veleizdajnička pobuna protiv samostalne hrvatske države godine 1941.-1945. ubrala je svoj krvavi genocidni danak čak i u miroljubivom pounjskom selu Zamlača, nekad čisto hrvatskom, a do tada već trećim dijelom naseljeno srpskim doseljenicima koji su brojnim mješovitim brakovima u znatnoj mjeri već bili integrirani s hrvatskim starosjediocima. Iz Zamlače je život izgubilo 25 hrvatskih težaka, od kojih su samo šestorica poginula kao vojnici, a civila i demobiliziranih vojnika ubijeno je 19 ili gotovo trostruko više.

Zbog mješovitog sastava pučanstva i srbopartizanskih doušnika selo je bilo lak plijen pobunjenika, zbog čega su se miroljubivi hrvatski težaci klonili politike, ali mnogima ni to nije pomoglo, jer su ih srpski ubojice ubijali na cesti, u polju, pa čak i na bolesničkoj postelji.

Ubijeni kao hrvatski vojnici

Samozvani srpski "krojači" sudbine hrvatskog naroda uspjeli su ubiti "samo" šest hrvatskih vojnika (trojicu u zavičaju i trojicu na drugim hrvatskim bojištima), i to:

1. Mikičić Peru, Tominog (21), ubiše 1943. kao hrvatskog domobrana u Žažini,

2. Begić Josipa, Stankovog, (23), ubiše srbopartizanski zlikovci istom prilikom,

3. Mikičić Milu, Franjinog, (20), ubijen u Lici 1943. kao hrvatski legionar,

4. Mikičić Stjepana, Petrovog, (30), ubiše ga Srbi na cesti kod Zamlače 26. 11. 1942.,

5. Begić Peru, Milinog, (23) i

6. Begić Milu, Markovog, (32), zaklali su u zasjedi Srbi na cesti u Stublovima 15. 8. 1944., a srbopartizanski koljač bio je Milan Kovačević, Srbin iz Zamlače.

Pobijeni hrvatski civili-težaci iz Zamlače

1. Bartolović Mate, Petrov, (52), ubili ga Srbi 25. 11. 1942. u njegovoj kući,

2. Lucić Franjo, (28), zvjerski ga ubili srbopartizani 30. 11. 1942. kao civilnog zarobljenika u Žirovcu,

3. Tkalčević Slavko, Antin, (16), zarobljenog dječaka Srbi odveli 25. 11. 1942. i ubili u svojem razbojničkom brlogu u Žirovcu,

4. Slijepčević Anda, Petrova, (32) smrtno ranjena prilikom srpskog napada na selo 25. 11. 1942.

5. Bartolović Mato, Josin, (77), ubili ga Srbi 1944. u njegovoj kući,

6. Lucić Vera, Josipova, (33), ubili je partizani 1945. prilikom napada na selo,

7. Tkalčević Mile, Pavlov, (36), ubili ga Srbi na cesti kod Zamlače 16. 11. 1942.

8. Mikičić Mile, Petrov, (46), ubijen u logoru,

9. Mikičić Nikola, (72), ubijen u logoru zbog ucjene srpskih pobunjenika.

Ubijeni Hrvati iz Zamlače nakon završetka rata

Najbrojnija skupina hrvatskih težaka iz Zamlače likvidirana je u duhu srpske

kroatocidne politike nakon završetka rat, na povratku iz Slovenije kućama (5), ali i nakon povratka kući (još 59), u osvetničkoj želji pobjednika da istrijebi Hrvate:

1. Begić Pero, Ivin, (29), ubijen kao demobilizirani domobran na 'križnom putu',

2. Begić Matija, Stankov, (26), ubijen na 'križnom putu' u Sloveniji,

3. Koričić Dragan, Petrov, (26), ubijen na križnom putu,

4. Halamić Josip, (24), ubijen na križnom putu,

5. Eror Dušan, Ilijin, (32) lojalni Srbin, domobran, ubijen na križnom putu,

6. Slijepčević Milan, Petrov, (32), ubila ga OZN-a u šumi Kotar, Petrinja 1945.,

7. Slijepčević Josip, Petrov, (34), ubila ga OZN-a istom prilikom kao pod 6.,

8. Bartolović Mijo, Stjepanov, (25), smrtno ranjen na križnom putu kod Pakraca,

9. Mikičić Tomo, Pavlov, (55), ubili ga Srbi 1945. u Krnjaić-potoku u Dvoru,

10. Mikičić Mato, Josin, (54), ubila ga OZN-a 1945. u Krnjaić-potoku.

Stradanje Hrvata u Dvoru na Uni

Prema zadnjem prijeratnom popisu stanovništva kotarsko središte Dvor na Uni imalo je samo 1.152 stanovnika, od kojih je 175 bilo Hrvata, ali je zbog ratnih stradanja i poslijeratnih srpskih progona u Dvoru osto tek simboličan broj hrvatskog pučanstva, tako da je teško precizno rekonstruirati opseg provedenog genocida nad hrvatskim domicilnim narodom.

Prema preliminarnim istraživanjima od dvorskih Hrvata u rat je poginuo samo jedan žitelj, ali ih je 14 (četrnaest) pobijeno u srpskoj histeriji nakon završetka rata! Ubijani su po grabama i potocima, noću, tajno, daleko od očiju pravde i javnosti, tako da ni obitelj često ne zna gdje im je grob:

1. Brkić Ivica, (21), ubijen godine 1942.,
2. Peričević Ivo, (42), ubijen u Petrinji godine 1945.,
3. Maraković Mirko, ubijen godine 1945.,
4. Katičić Jakov, ubijen godine 1945.,
5. Tomljenović Neđo, ubijen godine 1945.,
6. Bunjevac Matija, ubijen godine 1945.,
7. Bunjevac Nikola, (42), ubijen u konclogoru za Hrvate u Sisku godine 1945.,
8. Bunjevac Milan-Mile, 48), ubila ga srpska OZN-a u Petrinji godine 1945.,
9. Bunjevac Jure, Josin, (26), ubili ga srbopartizani godine 1945. na križnom putu,
10. Grgić Marko, ubijen godine 1945.,
11. Turujlija Jure, (49), ubijen godine 1945. u Dvoru, u Krnjaić-jarku
12. Baburak Antun, ubijen godine 1945.,
13. Blažević Antun, (36), Ličanin, ubijen godine 1945. u Krnjaić-jarku
14. Bunjevac Vlado, (27), ubijen 1945. na križnom putu,
15. Zorbas Mile, (33), ubijen 1945. na križnom putu,
16. Bunjevac Vinko, (28), ubijen 1945.

Srpska OZN-a pobila je i veći broj Srba koji su bili lojalni legalnoj hrvatskoj državi, a takav je slučaj bio i s ruskim emigrantom koji je u dva maha bio ratni kotarski predstojnik:

1. Mrkobrada Vaso, (30), ubijen 1945. u Petrinji,
2. Đenić Jandrija, kovač, ubijen godine 1945. u Krnjaić-potoku,
3. Beronja Đorđe, (35), ubijen godine 1944.,
4. Kriun Vladimir, (49), kotarski predstojnik, ubio ga 1945. na obali Une srpski zlikovac Dragan Čulibrk.

Žrtve srpskog genocida nad Hrvatima u selu Golubovac Divuški

Hrvatsko selo Golubovac koje je prije drugoga svjetskog rata imalo 190 stanovnika, u ratu je imalo 16 žrtava, od kojih dvostruko više civila nego vojnika (11:5), a nakon završetka rata doživjelo pravu kalvariju na križnom putu i nakon njega, jer su srbopartizanski "oslobodioci" po svojemu kroatocidnom receptu pobili još 21 (dvadeset i jednog) Hrvata u najboljoj životnoj dobi, što čini ukupno 37 žrtava **ili 20% ukupnog pučanstva.**

Poginuli hrvatski vojnici iz Golubovca

1. Stjepan Drndelić, Nikolin, (23), poginuo u Lici godine 1945.,
2. Ivo Idžaković, Nikolin, (22), poginuo u Bosni godine 1944.,
3. Ivo Vuković, Nikolin, (35), poginuo 1943. u Bosni kao oružnik,
4. Milan Radić, Ivanov, (20), poginuo godine 1943.,
5. Mita Radić, Ivanov, (18), poginuo godine 1943.

Civilne žrtve srpskih ubojica u Golubovcu

1. Andrija Drndelić, Ivanov, (37), zarobljen i izmasakriran u srpskom napadu na Golubovac Divuški godine 1942.,
2. Ilija Drndelić, Matin, (57), izmasakrirali ga srbopartizani istom prilikom,
3. Martin Drndelić, Matin, (59), izmasakrirali ga srbopartizani istom prilikom,
4. Miloš Radišić, (40), lojalni Srbin, izmasakriran istom prilikom,
5. Dragan Rađenović, Jankov, (24), lojalni Srbin, izmasakriran istom prilikom,
6. Stipa Drndelić, Matin, (56), izmasakrirali ga srbopartizani godine 1943.
7. Marko Pavlović, Matin, (31), poginuo pri napadu partizana na Dvor 1945.,
8. Petar Likić, Andrijin, (40), srbi ga uhvatili u gaju i izmasakrirali 1945.,
9. Luka Radić, (37), poginuo u srpskom napadu na Divušu godine 1943.,
10. Milan Ivković, Petrov, (29), poginuo u srbopartizanskom napadu 1943.,
11. Ivo Drndelić, Nikolin, (20), poginuo u srbočetničkom napadu godine 1941.

Pobijeni Hrvati iz Golubovca nakon završetka rata

Srpski su likvidatori iskoristili završetak rata da bi pobili što više vojno sposobnih Hrvata prilikom povratka njihovim kućama iz Slovenije u Pounje ili nakon prijave "novoj vlasti":

1. Slavko Butić, Matijin, (24), ubijen godine 1945. na križnom putu,
2. Marko Mlađenović, Pavlov, (33), ubijen istom prilikom,
3. Milan Mlađenović, Pavlov, (27), ubijen istom prilikom,
4. Marko Butić, Josipov, (45), ubila ga OZN-a u Petrinji nakon "oslobođenja",
5. Josip Vuković, Nikolin, (35), ubijen godine 1945. na križnom putu,
6. Ivo Drndelić, (45), ubijen istom prilikom,
7. Franjo Drndelić, Ivanov, ubijen istom prilikom,
8. Ivan Drndelić, Petrov, (24), ubijen istom prilikom,
9. Matoš Drndelić, Petrov, (33), ubijen istom prilikom,
10. Juraj Knežić, (40), ubijen istom prilikom,
11. Mile Mlađenović, (40), ubijen istom prilikom,
12. Ivo Pavlović, Andrijin, (32), ubijen istom prilikom,
13. Rudolf Pavlović, Matin, (37), ubijen istom prilikom,
14. Blaž Pavlović, (37), ubijen istom prilikom,
15. Nikola Pavlović, (339, ubijen istom prilikom,
16. Mato Pavlović, (31), ubijen istom prilikom,
17. Mirko Mutavdžija, Josin, (23), ubijen istom prilikom,
18. Milan Mutavdžija, Josin, (30), ubijen istom prilikom,
19. Pavao Radić, (32), ubijen istom prilikom,
20. Mirko Sigur, Terezijin, (33), ubijen istom prilikom,
21. Joso Drndelić, Martin, (39), ubijen istom prilikom.

Srpski zločin nad hrvatskim težacima iz Kozibroda

Nepotpuni podaci o srpskom genocidu nad Hrvatima u Kozibrodu pokazuju slične odnose između pobijenih civila i poginulih vojnika, jer su na povratku u rodni kraj bez milosti pobijeni mnogi Kozibrođani samo zato što su bili Hrvati iz "ustaškog kraja", što je **bila i do danas ostala srbočetnička etiketa** za sve Hrvate koji su bili domoljubi i tražili svoja povijesna prava.

Pobijeno je 27 hrvatskih težaka, od kojih samo 6 vojnika.

Poginuli hrvatski vojnici iz Kozibroda

1. Milan Dunger, (23), poginuo na ruskoj fronti godine 1943.,
2. Milan Solomun, (24), poginuo u hrvatskoj vojsci godine 1943.,
3. Stjepan Stipić, (46), poginuo na seoskoj straži u Kozibrodu godine 1943.,
4. Pero Stanić, (28), ubijen 1942. prilikom napada Srba na Kozibrod,
5. Mile Stanić, (22), ubijen u Petrinji godine 1945.,
6. Pero Žilajković, (19), smrtno ranjen godine 1943. kod rijeke.

Ubijeni hrvatski težaci iz Kozibroda tijekom rata

1. Antun Radić, (29), ubili ga Srbi u Volinji godine 1943.,
2. Ivan Radić, (33), ubijen istom prilikom,
3. Stjepan Solomun, (16), poginuo godine 1943.,
4. Matija Stanić, (50), ubijen godine 1944.

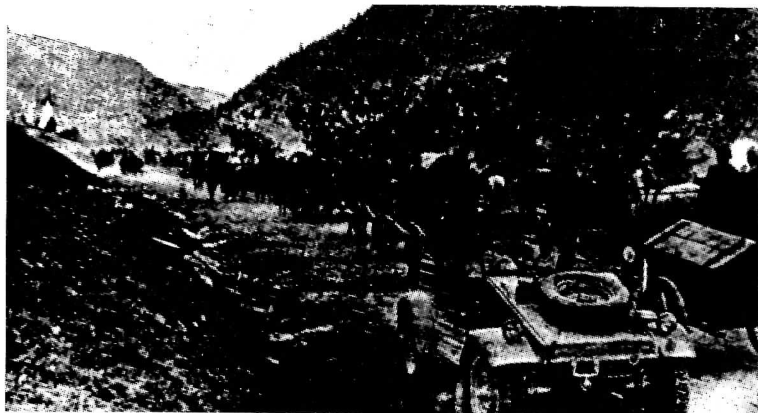
Pobijeni Hrvati iz Kozibroda na križnom putu

1. Stjepan Babić (35)
2. Pavle Babić (33)
3. Martin Dunger (27)
4. Mato Babić (16)
5. Nikola Babić (18)
6. Stanko Solomun (21)
7. Milan Žilajković (45)
8. Josip Žilajković (25)
9. Matija Žilajković (27)
10. Milan Žilajković (18)
11. Nikola Žilajković (42)

Pobijeni Hrvati iz Kozibroda nakon povratka u zavičaj

1. Dragan Babić, Franjin, (48), strijeljala ga OZN-a u Petrinji godine 1945.,
2. Mirko Dunger, (40), strijeljala ga OZN-a godine 1945.
3. Ivan Stipić, (26), ubijen u konclogoru u Lepoglavi godine 1946.,
4. Ivan Solomun, (24), ubijen 1945. u konclogoru za Hrvate zvanom Prokop,
5. Franjo Žilajković, (34), ubili ga Srbi u Krnjaić-potoku u Dvoru godine 1945.,
6. Tomo Žilajković, (33), ubili ga Srbi u Krnjaić-potoku u Dvoru godine 1945.

Nepobjedivi branitelji "Hrvatskih termopila" u Banskoj Strugi

Križni put je počeo

Hrvatsko je Pounje u drugomu svjetskom ratu dobilo još jednu blistavu i neporecivu potvrdu superiorne hrabrosti i junaštva hrvatskih vitezova - branitelja sela Banska Struga. To je neveliko naselje imalo samo 72 kućanstva, ali se uspjelo oduprijeti vlaško-srpskoj najezdi i ostati u cijelosti hrvatsko, osim jedne jedine pravoslavne obitelji Čučković. Stružani su vojnički vješto organzirali seosku samozaštitu i pritom se vrlo lucidno koristili specifičnom zemljišnom konfiguracijom, jer je selo samim svojim smještajem uz cestu u uskom prolazu ("strugi") između rijeke Une i strmoga brda obrasla šumom pružalo dobre mogućnosti za uspješnu obranu. Zbog toga su partizanski srbočetnici mnogo puta polomili zube pokušavajući "osloboditi" (čitaj: poklati i spaliti kao i Zrin!) to hrvatsko graničarsko naselje, iako su po svom srbokukavičkom običaju redovito napadali s deset do dvadeset puta jačim snagama.

Da bi opravdao svoje poraze na prilazima tom naselju, srpski je agitprop pedeset godina širio laži o velikimm "ustaškim" vojnim bazama tzv. uporištima i regularnim postrojbama u Banskoj Strugi i u svim hrvatskim selima u Pounju, premda je istina, kao i u slučaju Zrina i Gvozdanskog, bila potpuno suprotna, jer su Strugu viteški branili slabo naoružani i još slabje opskrbljeni domaći težaci malokad ojačani nekom manjom postrojbom hrvatske vojske, ali su ih nosili junačko srce, zavičajna motivacija i dobro ustrojstvo same obrane s više dobro razmještenih i ukopanih obrambenih položaja - bunkera. Na taj su način uspješno branili Strugu sve do 3. svibnja 1945., pet dana nakon pada Berlina! Oni su svaki put razbili srpske napadače, nanoseći im velike gubitke, a sami tijekom cijelog rata nisu imali gubitaka u selu, dok su u hrvatskoj vojsci na bojišnicama širom Hrvatske imali šest poginulih vojnika i još toliko poginulih civila.

Ta se činjenica mora istaknuti zbog **strašnih razmjera zvjerske osvete** srpskih "oslobodilaca" **nakon završetka rata**, amnestije i demobilizacije, kada su srbopartizani kukavički i na prevaru pobili 55 (pedeset i pet) hrabrih Stružana, od kojih 32 na "povratku kućama", a 13 nakon toga krvavoga križnog puta. To je jedan od najsramnijih i najočitijih dokaza **planiranoga srpskog genocida** nad pounjskim Hrvatima nakon završetka rata, a **to je onda dvostruki zločin** ma koliko pred tom istinom zapadna demokracija zatvarala oči.

U tijeku rata kao hrvatski vojnici poginuli su:

1. Pavao Juraja Vuković, (35), smrtno ranjen u napadu Srba na Dobrljin 1944.,
2. Pavao Adama Blažević, (24), poginuo 1944. kod Bosanske Krupe,
3. Milan Ferde Knežević, (22), poginuo 1944. kao domobran u Lici,
4. Ivan Ivana Knežević, (27), poginuo u borbi sa Srbima na Uni godine 1942.,
5. Tomo Nikole Knežević, (19), poginuo u Vrbovskom godine 1944.,
6. Petar Jurjević, (35), poginuo 1945. kod Velike Kladuše.

Isto toliko poginulo je i Hrvata civila:

1. Milan Anić, (32), kovač, smrtno ranjen od Srba na svojoj njivi godine 1942.,
2. Petar Anić, (24), uhvaćen na njivi i masakriran od Srba u Javornju 1942.,
3. Pavao Antolović, (47), ubijen 1942. pred svojom kućom,
4. Petar Matije Blažević, (19), poginuo od nagazne mine 1944.,
5. Nikola Nikole Knežević, (11), poginuo od nagazne mine 1944.,
6. Petar Josipa Vuković, (34), ubijen 1942. u Kraljevčanima iz zasjede.

Pobijeni Hrvati iz Struge nakon kraja rata

Najviše je Stružana likvidirala srbopartizanska (doskora četnička) vojska na podmukao i zvjerski

način nakon završetka rata i kapitulacije NDH u Bleiburgu, unatoč Titovu prihvaćanju međunarodnih konvencija, proglasu amnestije i jamstva slobodnog povratka kućama. Temeljni kroatocidni **"kriteriji"** u srpskoj praksi za surovu lividaciju te hrvatske mladosti bili su njihova sposobnost za vojsku (i kad nisu bili vojnici, već civili ili seoska samozaštita!), njihova hrvatska etnička pripadnost i "ustaško" mjesto rođenja kao što su Struga, Zrin i dr.). Tako su na prevaru pobijeni Stružani:

1. Milan Luke Anić (30)
2. Josip Anić (28)
3. Tomo Anić (28)
4. Milan Pavla Antolović (35)
5. Juraj Pavla Antolović (23)
6. Petar Blažević (35)
7. Milan Pavla Blažević (23)
8. Ivan - Ivica Bobsić (29)
9. Dragan Antuna Jurjević (24)
10. Petar Josipa Knežević (35)
11. Antun Milana Knežević (32)
12. Slavko Stanka Knežević (34)
13. Zvonimir Jurja Knežević (23)
14. Ivica Knežević (31)
15. Stanko Knežević (36)
16. Milan Petra Knežević (29)
17. Petar Tome Knežević (34)
18. Matija Jerka Knežević (23)
19. Dragan Jerka Knežević (21)
20. Milan Milana Knežević (34)
21. Stjepan Milana Knežević (27)
22. Ivan Filipović (31)
23. Petar Filipović (35)
24. Pavao Filipović (29)
25. Nikola Ivana Sigur (24)
26. Rudolf Jurja Sigur (21)
27. Petar Mije Vuković (34)
28. Ivan Mije Vuković (32)
29. Nikola Petra Žigmunić (33)
30. Pavao Petra Žigmunić (43)
31. Petar Pavla Žigmunić (23)
32. Ivica Žuljevac (28)

Pobijeni težaci iz Struge nakon 'križnog puta'

Još teži zločin prema mladim hrvatskim težacima iz Banske Struge počinili su srpski "oslobodioci" nakon križnog puta, kada su u lovu na hrvatsku mladež na prevaru uhvatili i bez ikakva suda pobili 13 (trinaest) Stružana. Sud tih ubojica i inače se svodio na čisto formalni "ubrzani postupak" s jednim lažnim svjedokom iz redova OZN-e i redovito je završavao smrtnom presudom. Tako su pobijeni ovi Stružani:

1. Ilija Marka Anić, (30), ubijen u lipnju 1945. nakon povratka iz Njemačke,
2. Ivan Milana Anić, (25), ubijen u ljeto 1945. u Dvoru, u Krnjaić-potoku,
3. Ivan Pavla Blažević, (33), ubijen bez suda 1945. u Petrinji,
4. Ivan Petra Blažević, (35), ubili ga srbočetnički "partizani" u Sloveniji 1945.,
5. Franjo Matije Blažević, (33), bez suda ubijen 1945. u Krnjaić-potoku,
6. Martin Blažević, (40), ubijen u Petrinji godine 1945.,
7. Nikola Bobsić, (35), ubili ga Srbi u Velešnji godine 1945.,
8. Ilija Franje Knežević, (38), okrutno ubijen u Velešnji godine 1945.,
9. Dragan Šimuna Knežević, (25), ubijen bez suda 1945. u Karlovcu,
10. Franjo Sigur, (39), ubijen u Karlovcu 1945., bez suda,
11. Petar Žigmunić, (61), ubijen bez suda 1945. u Petrinji,
12. Milan Šimuna Knežević, (22), ubile ga srpske ubojice u Karlovcu godine 1945.,
13. Jerko Knežević, (43), okrutno ubijen 1945. u Petrinji.

"Smrtna krivica" pobijene hrvatske mladosti iz Banske Struge bila je baš to što su bili Hrvati i branitelji svojeg sela i svoje hrvatske države od srbočetničkih ekstremnih nacionalista, notornih palikuća, ubojica i pljačkaša, kamufliranih lažnim komunističkim internacionalizmom, ali se ta istina u "slobodnoj" Jugoslaviji nije smjela javno izreći punih četrdeset i pet godina. Zar je onda čudno što se takav povijesni zločin ponovio godine 1991., kada su ponovno srpski zločinci sa stotinu puta jačim snagama napali to čisto hrvatsko selo da ga "oslobode" od Hrvata i pripoje svojoj razbojničkoj velikosrpskoj paradržavi? No, opet se ponovio i sramotan poraz i bijeg tih prepotentnih kukavica, tako da ih je morala spasavati jugosrpska JNA i omogućiti im genocidno spaljivanje i totalno razaranje neosvojivog "hrvatskog Alkazara".

Genocidne nakane srpske pobune godine 1941.

Do sada utvrđeni i ovdje prezentirani hrvatski demografski gubici i uništavanje hrvatske imovine, osobito hrvatske kulturne baštine u tijeku četvero-godišnjega trajanja srpske veleizdajničke oružane pobune protiv vlastite, hrvatske domovine nedvojbeno pokazuju ne samo **genocidne nakane** inspiratora te pobune nego i stravično **visok stupanj realizacije** srpskoga etničkog čišćenja u Zrinskom Pounju pokoljima, deportacijama i farizejskim sudskim progonima hrvatskog puka, spaljivanjem njegovih crkava, kapela i škola, razaranjem gospodarskih objekata, groblja i čitavih hrvatskih naselja. To daje neupitan temelj za zaključnu prosudbu o **najtežem obliku srpskog genocida nad pounjskim Hrvatima** (kroatocida), jer uz hrvatske težake u žrtve srpskih pogroma uključuje djecu, žene i bolesne starce, suprotno sirovim lažima o pravednom obračunu s "fašističkim zločincima-koljačima", kako već pedeset godina srpska propaganda obmanjuje svjetsku javnost, izvodeći krestićevske bolesne psihopatološke teorije o genocidnosti hrvatskog naroda.[1]

U odnosu na povijesnu retrospektivu, srpski genocid nad Hrvatima u drugomu svjetskom ratu donosi veliku inovaciju glede manipulacije javnim medijima i djelomično uspješnog pokušaja obmane svjetske javnosti s pomoću tipične podvale "zamjene teza", pripisujući svoje agresorske genocidne zločine **napadnutom** hrvatskom narodu na tlu njegove, hrvatske domovine. Tako su pokušali postići dvostruki učinak: prikriti svoja fašističko-šovinistička nedjela nad hrvatskim i muslimanskim narodom i izazvati što veći animozitet antifašističke koalicije prema hrvatskom narodu kao "fašističkom" i "genocidnom", lažno prikazujući hrvatsku

Uništena hrvatska ognjišta

borbu za obnovu nacionalne države kao fašistički pokret. U tu su se svrhu vješto koristili složenim međunarodnim sukobima i nepovoljnim mogućnostima izbora hrvatskih saveznika, a nakon pobjede antihitlerovske koalicije pokušali su izbrisati uključenost srpske nacističko-četničke države u fašističku spregu. Koristeći se monopolom u sredstvima priopćavanja, znanosti i jugodiplomaciji, srpski kriptodušanovci uspjeli su prevariti i mnoge slabo informirane Hrvate, ogaditi im borbu za obnovu hrvatske države, prikriti srpska zlodjela nad hrvatskim narodom kao "pravednu kaznu za ustaške zločine" i nametnuti im kompleks genocidnosti! Kako je stara istina da **pobjednik piše povijest** u svojoj lažnoj interpretaciji, velikosrpska je podvala dostigla totalitet "zamjene teza" prikazujući logor za veleizdajničke pobunjenike protiv svoje, hrvatske domovine u Jasenovcu kao najveći fašistički logor smrti u Europi s više od milijun žrtava, iako je upravo srpsko-slovenska stručna komisija empirijski utvrdila da u odnosu na prostor logora, utvrđeni broj grobnica i žrtava u njima,

taj broj ne prelazi 50.000, ili dvadeset puta manje, što je inače tipičan koeficijent srpskog preuveličavanja svih sličnih povijesnih podataka u njihovu korist.

Izvodeći terorističke napade u blizini srpskih naselja, četničko-partizanski pobunjenici namjerno su trovali medunacionalne odnose, izazivali lančane odmazde i provocirali neobjašnjene zločine, poput onih u glinskoj crkvi, u selu Šegestinu i u Volinji, koji nikako nisu išli u korist hrvatskoj državi, već su imali za svrhu širenje mržnje i pobune protiv hrvatskog naroda i rušenje njegove legitimne države u pobunjeničkom diktatu jedne nacionalne manjine. Izazivanje bilo kakvih odmazda i rerpresalija bilo je u interesu pobunjenika, pa im se radovao i sam Josip Broz, zapisujući u direktivu: "Odmazde će privući ljude u naše redove."[7]

Da je hrvatska država zaista bila genocidna i fašistička, onda ne bi opstala sva srpska naselja, preživjelo rat više od 95% Srba, ostala nedirnuta pravoslavna crkva u Dvoru na Uni, a većinu ili polovicu postrojbi hrvatskih oružničkih postaja u Pounju činili su oružnici Srbi. Podvaljivanje zamjenom teza postaje to drzovitije kada znamo da je srpska fašistička genocidnost zbrisala bez traga kompletna naselja Boričevac, Zrin, Španovicu, Udbinu, Lički Novi Gvozdansko i druga, izvela masovne pogrome hrvatskih civila svih dobi, a mnoge starohrvatske obitelji u Zrinskom Pounju u cijelosti iskorijenila. To je istinski krvavi genocid!

Ta se istina nikada više ne smije zaboraviti, jer se i u najnovijoj srpskoj agresiji na hrvatski narod pokazalo da se neupamćena prošlost vraća kao tragedija, te da narod koji zbog gluposti ili nekih iluzija zaboravlja i ne poznaje svoju prošlost, ugrožava svoju sadašnjost pa i samu opstojnost, jeftino prodajući svoju budućnost.

Povratak na pradjedovska ognjišta u Pounju

Cilj srpskih "antifašista" i "partizana" bio je pobiti i protjerati što više Hrvata iz Zrinskog Pounja, uz prijetnju da se nikad više ne smiju vratiti na svoja zavičajna ognjišta. Konfiscirali su im imanja i prijetnje potkrijepili razaranjem njihovih domova, gospodarstava, crkava i groblja, kako bi onemogućili povratak preživjelih stradalnika. Ipak, usprkos nametnutoj mitologiji "bratstva i jedinstva", mitologiji susjedstva, zaborav nije mogao izbrisati tragove srpskih zločina i - imena zločinaca. Nije mogao prekriti ni nostalgiju za pradjedovskim kućištima, poljima i voćnjacima u zavičaju...za zatravljenim grobištima predaka!

Povratak u zavičaj, njegova obnova i novi procvat nije samo pitanje Božje i ljudske pravde, pitanje časti i ugleda, već i pitanje domoljublja, odavanja počasti i zahvalnosti palim žrtvama i hrvatskim braniteljima... Treba otkriti grobove hrvatskih mučenika i dostojno obilježiti svako grobište. Nakon 50 ili čak 52 godine prognani pounjski Hrvati i njihovi potomci i prijatelji vratit će se u zavičaj i pomoći njegovu rekonstrukciju na jedan ili drugi način, da opet bude viteško hrvatsko gnijezdo i junački branič Hrvatske, lišen vječitih vlaških palikuća i razbojnika. Moraju im se vratiti njihovi posjedi, obnoviti kuće, crkve i groblja, a stari grad na brijegu restaurirati u nekadašnjemu izvornom obliku. Trebaju ostati i svi Srbi koji vole i priznaju svoju domovinu Hrvatsku iznad svih drugih zemalja i opsesija. Taj kraj uz svetu i jedinstvenu hrvatsku rijeku Unu može i treba postati oslonac duhovne i gospodarske obnove hrvatskoga naroda.

Zaključiti nevremena

nama su govorili da smo genocidni
a oni su počeli ubijati
i paliti naše domove i crkve
rušili su groblja naša stara i umnažali nova

ptice su istjerali iz raspjevanih gnijezda
šume su naše izrovali
svojim bunkerima i brlozima

ukrali su nam s očiju san
i on ščepan
vrišteći od bola
bje progutan raljama poliglotije laži

i ispliva na površinu krvavi mjehur
a u njemu začeta hrabrost
izrasla u samopouzdanje
i solju otrijezni muke sanjara

i trebalo bi
lutke oprezno pospremiti u ormare
zaključati
i krvavu predstavu zaključiti

Branka Jagić, 31. 7. 1995.

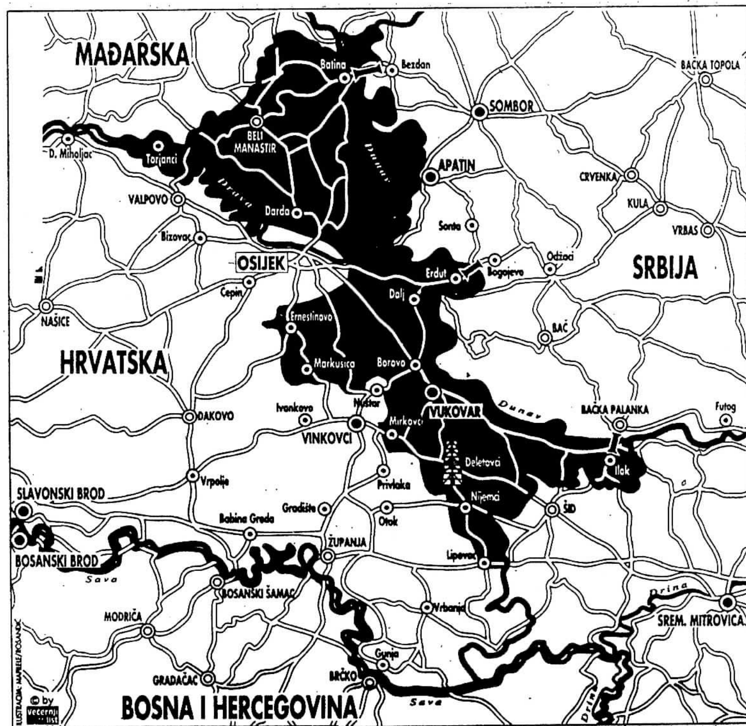
Mirnom reintegracijom do potpuno slobodne Hrvatske

Vladin Ured za prijelaznu upravu hrvatskog Podunavlja sa sjedištem u Osijeku počeo je radom. Rezolucija Vijeća sigurnosti od 16. siječnja sadrži sve hrvatske zahtjeve, te uključuju i provedbeni mehanizam za mirnu reintegraciju. Razvojačenje, temeljni preduvjet mirnoj reintegraciji, očekuje se s posebnom pozornošću. Kontrolu okupiranog hrvatskog teritorija drži srpska vjska. Tamo je njihov tzv. 11. istočno-slavonski korpus i dijelovi 12. novosadskog korpusa jugoslavenske vojske, te naoružano srpsko stanovništvo.

100 000 prognanika čeka povratak

Na povratak u okupirano područje hrvatskog Podunavlja čeka 100 000 ljudi koji su prognani iz tog dijela svoje domovine, u kojem su prije rata Hrvati i nesrpske manjine činili 65,2 posto od ukupnog stanovništva. Kako bi izbjegla nove žrtve, Hrvatska je pristala u okviru daytonskih pregovora na potpisivanje Temeljnog sporazuma o području istočne Slavonije, Baranje i zapadnoga Srijema. I sada u ovoj, 1996. godini predstoji provedba sporazuma o mirnoj reintegraciji. Stoga se nadamo da je u prošloj godini završeno ratno oslobađanje okupiranih hrvatskih područja, a da će se u ovoj godini vratiti sloboda mirnim putem i tim najistočnijim hrvatskim krajevima.

I. V. K.

- *Kada u okupirano hrvatsko Podunavlje?*

Vukovarskih 100 dana

Na dan 18. studenoga obilježavamo obljetnicu okupacije Vukovara, njegove tragedije i agonije i njegova herojskog otpora agresoru, koja je proteklih godina prerasla u legendu. Legendu kroz koju je Hrvatski narod pokazao i dokazao da je sposoban braniti i obraniti svoju opstojnost u trenutcima kada je to bilo najteže. A tako je bilo u Vukovaru toga ljeta i kasnije jeseni 1991. godine. Stoga danas kada je njegov povratak, kao i povratak cijelog područja istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema ustavnopravni poredak Republike Hrvatske bliži nego ikada koristimo se ovom prigodom da se podsjetimo kako je sve počelo...

Prvi pravi napadaj na Vukovar izveden je 25. kolovoza, da bi uskoro pod zapovjedništvom generala Živote Panića, zapovjednika 1. vojne oblasti i nadzorom generalštaba JNA započela operaciju "Vukovar".

Osnovna taktika napadaja snaga JNA svodila se, pojednostavljeno rečeno, na sljedeće: napadajne snage bile su podijeljene u dvije grupe, (sjever i jug), jačine dvaju korpusa koje bi nakon zauzimanja trebale zaobići Vinkovce i Osijek te uz desant kod Valpova spojiti se kod Slatine s banjalučkim korpusom. Snage koje je agresor uključio na vukovarsko ratište bile su impozantne. U borbu je bila uključena elitna gardijska divizija kojom je zapovjedao general Vranješević, a činile su je tri oklopne brigade, beogradska, požarevačka i valjevačka s oko 4.000 ljudi i 300 tenkova. Nadalje, u borbe su uključene i 252. valjevačka brigada, novosadska brigada koja je kretala iz smjera Dalja, te 12. osječka iz smjera Markušice i Trpinje. U agresiji je sveukupno uključeno između 30 i 45 tisuća vojnika, rezervista i drugih paravojnih formacija s ukupno 250 topova i haubica raznih kalibara, VRB-a, te velikog broja minobacača, koji su u prvim danima borbi bili vrlo pogubni za civile. Procjena generalštaba bila je da bi se obrana Vukovara mogla suprotstavljati tjedan do dva najviše, te je stoga i pripremljena taktika neprestanih udara s kopna, zraka i Dunava...

U napadaju na grad agresor je primjenjivao taktiku neprekidnih udara s kopna, zraka zatim Dunava kao i Vojvodine na dijelove grada koje su držali branitelji: Borovo naselje, Lužac, Sajmište i Mitnicu, a također je pokušavao s

manjim tenkovsko-pješačkim probojima probiti se u grad i spojiti s opkoljenim garnizornom JNA.

Zapovjedništvo obrane grada suočava se s mnoštvom problema od kojih je svakako najteži bio nedostatak oružja i streljiva, poglavito protuoklopnog. Vukovar je branilo između 1.400 i 1.800 ljudi koji su, lako pješačko naoružanje, posjedovali i nekoliko bestrzajnih topova, nekoliko stotina "zolja" nekoliko desetaka "osa", te od teškog naoružanja tri haubice kalibra 105 mm, manji broj lakih haubica, brdskih topova i minobacača kalibra 120 mm. No, zalihe granata bile su toliko oskudne da se promašaji nisu smjeli dopustiti pa je sukladno tome organizirana i taktika obrane koja je bila, prilagođena trenutačnim uvjetima i postojećim mogućnostima.

No prije svega potrebno je naglasiti ono što su jugogenerali potpuno podcijenili pri stvaranju svoje taktike i njenu provođenju: motiviranost, hrabrost, volju i iznimno visok borbeni moral vukovarskih branitelja. U svrhu obrane svi dijelovi grada su pripremljeni tako da je praktično svaka zgrada bila nepristupačno utvrđenje, a isto tako su kao cjelina bile spojene raznim prolazima preko tavana i katova koji su braniteljima omogućavali veliku pokretljivost kao i čitav niz podzemnih hodnika. Takav sustav obrane organiziran i uigran na razinama vodova i odjeljena i uz veliku pokretljivost unosio je zbrku u neprijateljske redove, neuvježbane za bliske ulične borbe prsa u prsa. Posebno je vješto organizirana protutenkovska borba u kojoj bi branitelji prilazili tenku vrlo blizu te ih precizno pogađali "osama" ili "zoljom". Kao direktna posljedica takvog načina protutenkovske borbe, kako na prilazima, tako i u samome gradu, bio je veliki broj uništenih tenkova. Tome treba pridodati i veliki broj oborenih zrakoplova...

u "100 vukovarskih dana" agresor je pretrpio goleme gubitke i u ljudstvu i u tehnici. Izgubio je oko 300 tenkova i oklopnih borbenih vozila, 29 zrakoplova, a iz stroja je izbačeno između šest i osam tisuća pripadnika vojske, rezervista i drugih paravojnih postrojbi (iako se preka nekim srpskim podacima govori o brojci između 12 i 15 tisuća poginulih). No ono što je za tu vojsku bilo najpogubnije jest činjenica da je u Vukovaru otupljena oštrica njezine moći, te im je Vukovar bio Pirova pobjeda.

Budimo Matoševa kova!

Znamo li, progonjena gospodo,
što nam je Matoš, što je Tovarnik,
što su nam Ilok i Vukovar?

Znamo li kako možemo
stradati uz ove susjede
što nam se čine prijateljima?

Jesmo li spremni trpjeti,
ostati bez doma, ognjišta,
ili ćemo djelovati
kako se nama pristoji?

Znamo li uopće što želimo?
Jesmo li svjesni što nas čeka?

Ne spavajmo, moramo se zbuditi!
Ne snivajmo usred podneva!
Zadnji je časak shvatiti
kako im dugo služimo,
a mi smo ovdje gospodari.

Budimo, braćo, Matoševa kova,
budimo istinski Hrvati!
Ako tako postupimo,
neće nas se djeca stidjeti.

Stjepan Vladimir Letinić
U Tovarniku, 13. lipnja 1973. g.
na 100. obljetnicu rođenja
A. G. Matoš

Kost

Možda je ova sitna kost bila draga ruka
Nekad živog oca
Koji je kosio, ovom kosti brusio kosu i nosio je na ramenu,
U zoru, u sumrak, išao mrakom kroz ove šikare.
Možda je nekad ova sitna kost bila moj dragi predak
Koga sam štovao, pisao mu pisma,
S njim možda plakao na našem dvorištu, na vratnicama,
Ta draga kost možda me tapšala po ramenu,
Tješila me, brisala mi suzu, i lakše mi je bilo u svijet otić,
Nekad smo sjedili na klupi pod lipom: te naše drage mrtve i žive
kosti unakrst po plotovima složene.
Možda je ova draga sitna kost doista bio moj otac, možda djed ili brat,
Ili susjed neki, neko od mojih rođaka.
Pokopali su ga ovdje skromno i ucviljeno,
Zatrpali, okrižili i posvetili,
I otišli kući šutke: umorne drage kosti mojih susjeda i rođaka.
Možda me je nekad ova kost držala u naručju ili me ljuljala na koljenima,
Nekad dok sam bio sitniji od nje, kad mi je trebala zaštita,
Možda je to bila ruka oca, djeda, brata.
I evo sad držim tu dragu kost u svojoj ruci i dužan sam joj suze, zagrljaj i poljupce.
Ta bijela kost što su je iz mira buldožeri izrovali -
Buldožeri barbara koji su popalili selo.

Josip Stanić Stanios

Čuvajmo se "istine" nekih kanadskih novinara!

Piše: Vlado Štefulić, Toronto

Desetak dana uoči "Oluje" okupiranim dijelovima Hrvatske kao šakali šarale su skupine stranih novinara i TV-ekipa predosjećajući da zbog tvrdoglavosti kninskih pobunjeničkih voda, pitanje rata visi u zraku. *Toronto Star*, *Toronto Sun* i *Glob and Mail*, te američki *New York Times*, *Time Magazin* i drugi natjecali su se tko će donijeti više informacija o prilikama u Hrvatskoj. Što je vijest alarmantnija, šansa je veće prodaje novina. Svi su oni znali i bili svjedoci da su Srbi u Hrvatskoj u četiri godine rata u Hrvatskoj počinili goleme zločine. Dok su jedni pisali, kao *Toronto Globe and Mail* da bi moglo doći do hrvatske osvete i da postoji opasnost da se rat proširi, drugi su donosili izjave lokalnih srpskih vojnih i civilnih voda kako je "krajina" spremna za rat. Stvari su napuhavane do besvijesti. U tome je najdalje odlazio propal kanadski general Lewis Mac Kenzi, bivši zapovjednik plavih kaciga u Sarajevu i pisac knjige *Put u Sarajevo*, koji je nakon odlaska sa svoje dužnosti u BIH bio umirovljen te postao plaćeni komentator na kanadskoj TV te je onako uvijeno - ispod žita - postao propagator srpskog lobija u Kanadi i SAD.

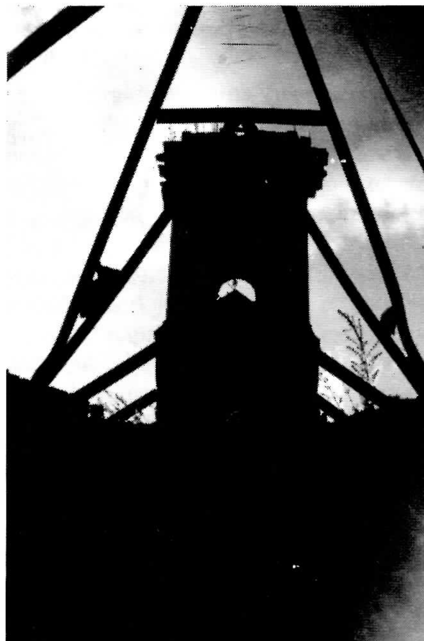
NAKON SLUŽBE U SNAGAMA UNPROFOR-a U PROSRPSKI LOBI

Mac Kenzijevu knjigu lokalni su četnici u Torontu kroz radiosatove i svoj tisak uzdigli na pijedestal istine o ratu u Bosni. McKenzi će u svojim svakodnevnim komentarima pred početak "Oluje" uporno tvrdili kako će rat biti dug i da Knin nije zapadna Slavonija, da će se postupno umiješati vojska bosanskih Srba i na koncu Srbija. Njemu će se kasnije pridružiti njegova sarajevska smjena, engleski general Mitchel Rose po svom povratku Engleskoj. On će prilikom svoje američke turneje *Washington Postu* izjaviti da Hrvatska vojska nije sprema osloboditi "krajinu" potkrepljujući svoju ocjenu blizinom vojske bosanskih Srba i tzv. SR Jugoslavije. Na kraju svog izlaganja reći će da Tuđman blefira ne bi li međunarodnu zajednicu natjerao da poduzme odlučujuće korake za rješenje pitanje.

Tjedan dana uoči "Oluje" iz Bosne u okolicu Knina dokotrljala se cinična i nezaobilazna Christina Amanpour iz CNN-a s anketom o opcijama rata i mira. Pri prvom susretu sa skupinom srpskih bradonja u okolici Knina, na njeno pitanje, je li moguć suživot Hrvata i Srba, odgovorio je četnik star oko 30 godina: Zajednički život ne dolazi u obzir. Mi čekamo naredbu da jednom zauvijek završimo ovdje rat s Hrvatima! Drugi pobunjenici u njegovoj blizini čvrsto će rukama stiskati kalašnjikove upirući cijevi prema položajima Hrvatske vojske.

Sredovječna će Srpkinja na kninskoj ulici novinarki CNN-a odgovoriti: Nitko nas više u budućnosti ne može natjerati da živimo zajedno s Hrvatima. Mi smo ovo izborili i to je naše!

Drugi "vojničina" uhvaćen u samom Kninu, kao i z puške kaže: Željno očekujemo rat i sukob s Hrvatima da oslobodimo Zadar i ostala srpska područja! Tako Kninjani kao i srpska djevojčica u Kostajnici u svom "dnevniku" odašilju poruke i zazivaju genocid nad hrvatskim narodom i djecom s kojom se do jučer igrala, jer piše: Male Hrvate treba na kolac nabiti, ubiti hrvatskog predsjednika Tuđmana, jer će tada, kako si ona zamišlja u svojoj bolesnoj glavi, Hrvatska pasti. Ubiti, ubiti, ubiti! - njihove su poruke.

Porušena crkva sv. Mihovila - Majur

OTKUD TO BOLESNO VELIKOSRPSTVO?

Ubiti! Oteti hrvatsku zemlju. To je sve što proizlazi kroz djevojčinu srpsku glavu. Iz dijelova njenog "dnevnika" koje Jack Kelly citira, ne treba isključiti mogućnost da je autorica određeno vrijeme nosila uniformu srpskih paravojnih formacija u Kostajnici. Ako nije sudjelovala, sigurno je slušala o likvidacijama Hrvata u Pounju ili zarobljenih hrvatskih vojnika. U njoj kipti bolesni srpski nacionalizam oslonjen na četništvo, Staljina i Srpsku pravoslavnu crkvu jer doslovno citira izjave četničkih voda u svijetu, začinjeno s onim: "Bog čuva svoje Srbe", kao da drugi narodi nisu djeca Božja. U njenoj teci zasebno mjesto zauzima slika sv. Đ orđa, zaštitnika srpske Crkve, čiji će patrijarh Pavle riječju i djelom stati iza Memoranduma SANU, a slijedilo ga je "svo srpsko sveštenstvo" u Hrvatskoj i BiH. U to sam se osobno uvjerio kada sam u lipnju 1991. boravio u Hrvatskoj. Na povratku iz Zagreba u Mokrice ostadoh u Petrinji. Uvečer sam hodao polupraznim gradom, zalazio u kafiće i restorane i na kratko se zadržavao. Oni u vlasništvu Hrvata bili su poluprazni, a u srpskim je bilo svijeta. U dva sam njihova lokala opazio kako ulazi pravoslavni svećenik s pratnjom. Klanjalo mu se i staro i mlado, a znam da ih se nije niti 20 posto krstilo.

Srpski će patrijarh Pavle četiri godine blagoslivljati i šutjeti o zločinima svoje duhovne djece po BiH i Hrvatskoj, da bi 29. i 30. srpnja osobno obišao tzv. "rsk" da blagoslovi "srpske zapadne zemlje i

svoj narod", kako je pisao beogradski tisak i njihove četničke podružnice u stranom svijetu. On će u Glini na opijelu mrtvima naglasiti da blagoslivlja mrtve i žive da sačuvaju taj najzapadniji komadić "svete srpske zemlje".

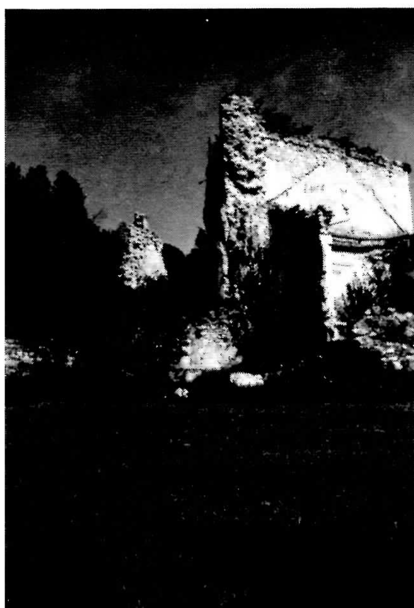
Četiri dana po njegovu boravku hrvatski su vojnici jednom zauvijek odteretiti i njega i njegove vjerske i klasne drugove stoljetne more o "srpskim zapadnim zemljama".

Srpski će književnik iz istočne Hercegovine Vuk Drašković u svojim knjigama *Nož* i *Molitva jedan i dva* tiskanim u Beogradu u doba Memoranduma - do usijanja razviti mržnju prema Hrvatima i Muslimanima, pišući o djeci koja će se sramiti nositi imena Mustafa i Franjo. No njegovo književno moraliziranje i lažno optuživanje vratilo mu se kao bumerang!

Hrvatska su djeca iz ovog rata izišla čistog lica, a Vukova ogrezoše u krvi zločina i etničkom čišćenju kakvo Europa nije zapamtila. Njihova zlodjela danas proučavaju glasoviti svjetski sociolozi, psiholozi i na kraju Haaški sud za radne zločine. To sada uvida i Drašković pa se uvijeno nastoji distancirati od glavnih srpskih zločinaca, jer je svjestan da su mu s takvima zatvoreni svi putovi u Europu i Svijet.

Najtiražnije novine na svijetu *New York Times* 10. siječnja na naslovnoj stranici donijele su vijest o otkrivanju zločina u rudniku Ljubija kod Prijedora u kojem su leševi osam tisuća Muslimana i Hrvata koje su poubijali Mladićevi i Arkanovi koljači. Objavljuju se svjedočenja Muslimana, Hrvata o tom zločinu, pa i anonimnih Srba, koji nastoje oprati svoje okrvavljene ruke, kako piše torontski dnevnik *Globe And Mail* od 15. siječnja. To je tema ovih dana svih svjetskih novina i TV-postaja. Konačno svi znaju da su Srbi počinili goleme zločine, a zna i Jack Kelly koji izvan konteksta citira jednu izjavu State Departmenta da su za zlo krive sve tri strane. Bar je njemu poznato da je američka CIA još prošle godine utvrdila u svom Izvješću Vanjskopolitičkom odboru američkog Senata da su 90 posto zločina u BiH i Hrvatskoj počinili Srbi, a 10 posto bi otpalo na druge dvije strane.

Ovih je dana kanadska TV završila prikazivanje petodnevne serije engleskog BBC-a "Smrt Jugoslavije". Nadamo se da ju je pogledao glasnogovornik R. Karadžića u Londonu i predstavnik RS, najveći politički vol među srbima u stranom svijetu Srđa Trifković koji je razaranje Sarajeva i zločine Srba po BiH

Porušena župna crkva sv. Nikole u Hrvatskoj Kostajnici

i Hrvatskoj pred godinu dana na BBC opravdao da netko mora platiti za razbijanje titovske Jugoslavije (zna što žele oni koji ga plaćaju!). Njegova je karijera završila jer je u zadnje vrijeme previše išao đonom na začetnika rata - Miloševića.

"NAGRADA" HRVATSKIM I BOSANSKIM SRBIMA ZA ZLOČINE

Bivša urednica *Glasa srpskog* iz Topuskog Milka Ljubičić u nedavnoj izjavi za *Glas američkih Srba* kaže da krajišnici tri mjeseca lutaju drumovima Srbije ostavljeni na milost i nemilost prljavog beogradskog režima i da ne predstavljaju ništa nego samo brojku. Po koji im se to put ponavlja "nagrada" što tako spremno skaču protiv zemljehraniteljice na svaki mig iz Beograda! U tom vrtlogu zla koji su zaigrali sada su zajedno i Kostajnička voditeljica "dnevnika", Kninjani, Milka i svi ostali. Srbije im bila puna usta u zapjenjenim poklicima na bunu, u svm pjesmama, no ona je, po svjedočenju onih koji su svojevoljno u nju otišli, ostala mrtva hladna. Možda će im se sada ohladiti usijane glave, te mogu, kako predlaže jedan beogradski filmski režiser, pokrenuti akciju za srpsku krajinu u Negotinskoj krajini i kaže: "Živimo u nemoralnom i ciničnom svijetu te hoćeš-nećeš, bit ćemo prisiljeni primiti bar neke koji su pobjegli iz Hrvatske, čiji su, možda, rodaci ili prijatelji počinili zločine u Hrvatskoj".

Sjećanja i hrvatske rane su i te kako svježe i sve to boli. No, zatomimo boli u interesu Hrvatske i njenog čistog lica pred svijetom u kojem još uvijek ima dežurnih žandara koji vrebaju na našu i najmanju pogrešku da nas kazne.

Dr. Ante Starčević, taj prvi lučonoša hrvatskih prava na vlastitu državu i slobodu pisao je u *Hervatu* 1868.: "Osveta je slaboća koja se drži pojedinaca, ne naroda slobodnih, ne država jakih, ne vlada pravih. Za osvetu može vojevati samo despot i ludak."

Naša nas vjera i Crkva uče milosrđu i praštanju, a ne kao srpska pravoslavna njih: Tko se ne osveti, taj se ne posveti! Oni zaboraviše da Bog ne plaća svaki dan, ali da kad plati, to se pamti. Danas se uz još uvijek bolesne srpske glave, javljaju i one trijeznije koje kažu da je bila najveća ludost zamišljati sve Srbe u jednoj državi i da su predugo živjeli na lažnim mitovima.

Pustimo ih na miru da sami izvrše međusobno čišćenje i sječe glava na što su u svojoj povijesti navikli. Njihovo je vrijeme prošlo. Ovo je doba Hrvatske. Oni će još dugo biti u vrhu Europe i Svijeta poznati po zločinima koje su spremno činili na poziv svojih vjerskih i nacionalnih vođa. Hrvatska je kao ptica Feniks po drugi put uskrsla u ovom stoljeću. Čuvajmo njenu čistoću i ljepotu. Živjela nam slobodna država Hrvatska! Neka u njoj žive svi koji je vole i poštujtu i priznaju svojom Domovinom. Mi smo prolazni, ali Hrvatska je vječna!

U kojoj je državi Zagreb?

STJEPAN ŠEŠELJ

Ovaj svesrpski protuhrvatski rat nakon daytonsko-pariško-londonskog itd. mirovnog sporazuma, prijelazom iz godine 1995. u godinu 1996., ulazi u svoju novu fazu. Oni koji nas uvjeravaju kako je rat završen i kako nema više razloga s nevjericom gledati prema dojučerašnjem (!) hrvatskom ratnom neprijatelju, nedvojbeno je da nas obmanjuju. Oni koji nas pozivaju ne samo na oprost nego i na zaborav svakoga neprijateljstva sa Srbima (a ako nasjednemo - za koji će nam dan ponovno uvaliti onu zloćudnu sintagmu o "braći Srbima"!), sigurno je da nam opet ne žele dobro. Oni koji nas pozivaju na ponovni zagrljaj sa Srbima, žele zavazda namaknuti omču oko napokom slobodna nam vrata. A ima i takvih zagovaratelja i dušobrižnika i u Hrvatskoj i u svijetu, i među nama i među našim nazovi - prijetljima. Dok, s druge strane, svi Srbi već znaju da se ovaj svesrpski protuhrvatski rat, neizmjenjivih ciljeva od Garašanina do konačne "istrage" (č. istrebljenja), nastavlja na drugi načina! No, znaju li to već i oni hrvatski sretnici koji su iskusili telefonsku "normalizaciju hrvatsko-srpskih odnosa"? Ili "srpsko-hrvatskih odnosa"? A da se ta normalizacija možda ne treba zvati "hrvatski ili srpski odnosi" ili možda "hrvatski odnosno srpski odnosi"!? No, kako je nazivali da nazivali, Srbi ostaju Srbi, to mi potvrđuje nekoliko mojih zagrebačkih poznanika, koje su već pohitali nazvati neki s one strane Drine. Pričaju mi gotovo istu priču: Nazvali ih nakon pet "gluvih" godina neki njihovi hvarski ili brački, odnosno rovinjski vikendaši "komšije", pa prije svega počeli kukati "što nam uradište, bre, majku da im...", pa "ko nas, bre, ovako posvađa", i "šta nam je sve to, brate, trebalo"..., a onda navališe ispitivati o stanju svojih "letnikovaca". Da su imali malo više sreće, pa da ih s ove strane nisu dočekali onako hladni sugovornici i odgovori prepuni neskrivena prijezira i, napokon, poklapanje slušalice, već bi se za koji dan bili sami najavljivali i pozivali "na kafu". A kada bi opet jednom uspjeli ući u naše kuće, naravno (to im je kao i lagati - urođeno!), poželjeli bi ponovno našim blagom gospodariti, našim životima upravljati. Stoga im zauvijek, onako lijepo sa Šoljanom ponovimo.

Da u mojoj kući gost
Hoće biti gospodar -
Ne ide to, gospodo,
Platit ćete Vukovar"

Kakva su ostala iskustva hrvatskih telefonskih branitelja samostalnosti, neovisnosti i dostojnosti hrvatske države i njezinih građana, bit će vrijedno saznati, jer i ova vrsta obrane ne smije se zanemariti, a još manje podcijeniti. Tek ako i na ovom, telefonskom ratnom polju, izađemo pobjednicima i primjereno način obranimo sve ono što su hrvatski vojnici već na svoj način obranili od srpskoga agresora, moći ćemo govoriti o "normalizaciji hrvatskh i srpskih odnosa u području telekomunikacija". Kako na ovom polju koje nam može poslužiti kao pravi primjer, tako i na svim ostalima koji nas očekuju, koji nas već zapljuskuju i koji će danomice sve više nalijegat na jazik nam, na zemlju Hrvatsku. Vjerujem da smo svjesni kako dolazi vrijeme u kojemu sve više i ministri kulture, prosvjete i športa, turizma, gospodarstva, prometa i veza... i svoji mi zajedno, preuzimamo sve veći udjel na "prvim crtama obrane", o čemu će ovisiti **normalizacija hrvatsko-srpskih odnosa**, a koja **će za nas biti prihvatljiva samo onda ako bude na razini dosadašnjih postignuća hrvatskih vojnika i redarstvenika na bojnom polju.**

Da naš prvi primjer nije i jedini srpski korak u hrvatskome prostoru, dakle, nastavak rata na drugi način, u drugim okolnostima (usprkos vojnim porazima, mirovnom sporazumu, NATO-u...), osvjedočili smo se već prvoga radnoga dana nakon novogodišnjega vikenda. Naš pismonoša, s hrpom zakašnjelih božićnih i novogodišnjih čestitaka, donio nam je u Društvo hrvatskih književnika i jednu, već pet godina nepoznatu, inozemnu pošiljku - neki srpski časopis, iz Pančeva, čini mi se.

Već način na koji je ispisana adresa časopisa DHK "Republika", kojoj se spomenuti časopis šalje, govorio je dostatno o temeljnoj nakani pošiljatelja. Naime, naziv adresata i trg i broj bili su korektno ispisani (korektno se posebno odnosi na naziv Trga bana Josipa Jelačića 7/I), i ime Zagreba je bilo tamo ispisano, medutim, u kojoj se državi taj Zagreb i taj Trg bana Josipa Jelačića i taj časopis DHK "Republika" nalazi, nikako se nije moglo saznati iz one adrese. Slučajno? Ni slučajno! Kada su Hrvati i Hrvatska u pitanju, u Srba (svih i svuda) nema slučaja. Kada Srbija ne priznaje hrvatsku državu, Republiku Hrvatsku, a ona je ne priznaje, onda je i Srbi (svi i svuda) ne priznaju. O tome je od Hrvata do sada najslikovitije govorio Antun Vrdoljak. Naravno, ne kao političar, već u jednom svom filmu. Tamo se na dalmatinskoj zagorskoj prašnjavoj cesti susreću jedan srpski ministar, njegov vozač i iz Imotskoga protjerana srpska kurva, te ubrzo svi troje zapodijevaju zdušan i ravnopravan razgovor protiv Hrvata. Ta davna slikovita priča baca i danas svjetlo na najnovije srpske pošiljke Hrvatima. Pošiljatelj pančevačkoga časopisa čini točno ono što čini i službena srpska politika, normalizira srpsko-hrvatske odnose, na svoj, srpski način - uz uvjet da ne priznaje hrvatsku državu, Republiku Hrvatsku, te joj stoga i ne ispisuje ime na pošiljci. Ako takva pošiljka stigne, oni su postignuli svoj cilj: normalizaciju srpsko-hrvatski odnosa bez priznavanja hrvatske države, a posebno bez priznavanja u međunarodno priznatim granicama. Zbog toga nas očekuje ne ova jedna, već stotine, stotine tisuća ovakvih na daljinu tempiranih "mina", pošiljaka časopisa, knjiga, listova, pisama. Naravno, pošiljku iz ovoga teksta odmah smo vratili, uz kratku i jasnu poruku njezinu pošiljatelju. No, koliko ih je ostalo u Hrvatskoj iako su ih već, po službenoj dužnosti, poštanski činovnici morali vratiti sa same granice naše države, koja nije bezimena kao što bi to pošiljatelji ovakvih pošiljaka htjeli, koja ima svoje ime i svoj državni prostor, koji prije svih mi moramo štititi (u tome nitko u Hrvatskoj ne može biti izuzet, pa ni hrvatski poštari), a onda će ga i svi ostali morati priznavati i poštivati, ukoliko kane na bilo koji način njime prohodati. Pa i u obliku telefonskih poziva ili poštanskih pošiljaka iz Srbije.

(H. S. 12. 1. 96.)

POVRATAK (2)

povratak je odnjegovan
četverogodišnji san
probuđen na zgarištu

tu čeka čaša čemera
i ispiti je na iskap
kao hrabrost
najbolje je

zatim
otključati vrata
kojih nema

ući u kuhinju
koje nema
i blagosloviti stol
kojeg će mir donijeti

24. 8. 1995. *Branka Jagić*

VIĐENI PAKAO

ili podložništvo u Hrvata

JAVOR NOVAK

Jedna se obnovljena tvrdnja u nas vuče dugo, nije dakle nikla za vrijeme ili poslije Daytona. Njima je samo orkestrirana, a poslije promaknuta u hit, u neslavni lajtmotiv. Uskoro ćemo se, kažu, uzajamno priznati s Beogradom...

Prije svega, iza eufemističkog uzajamnog priznanja ne krije se nikakva naša potreba da mi njih priznamo, već da oni nas, napokon, budu prisiljeni priznati. Očekujemo, dakle, ne žudimo. Kako politika nije klub zaštitnika istine, rabe se eufemizmi što je, utilitarno gledajući, često i sporedno. Često, ali ne i uvijek. Zašto je nama, osim stjecanja slabih političkih poena tako važno doseći beogradski trostruki poljubac s "rukodrmovanjem"? Ako je to pritisak Zapada, kao: pa izmirite se, braća ste, ako je tako, onda tu za nas nema poena, jer je izveden i pogrešno i eksteritorijalno. Odbacujući srbijanski stav i u ovome se ratu pokazalo daleko djelotvornijim od hrvatske korporativnosti. Znamo da će se mnoge, na žalost, još uvijek zajedničke stvari, po priznanju, za nas jednostavnije odvijati, pa opet ni to nije dostatan razlog za toliko izraženom hrvatskom žudnjom da se Beograd smiluje.

Posredovanjem kraljice Europe, svog humanitarnog svijeta ili pregalaštva Hrvatskog helsinškog odbora nismo dobili nikakve cjelovite podatke, primjerice o Siniši Glavaševiću. Još ni danas ne znamo gdje su naši junaci, a napaćenima najmiliji. Tako je bilo do sada, zašto bi "uzajamnim" priznanjem stvari potekle drukčije? No, čovjek traži razlog i tamo gdje ga često nema, a dobar, da mi guramo priznanje, ne postoji. Neće nam otvaranje granica donijeti nikakav epitet mirotvorstva ni u nesklonom nam svijetu, a pogotovo ne među njima, kako ih sasvim prikladno apostrofira međaš Jevrem Brković. Sve njih, koji su se od uljudbe odrodili. Dobit ćemo samo novi, ničim uvjetovan, useljenički val. Stvari još ružnije djeluju, ako žurimo do sukcesije, jer time jasno pokazujemo d a nam zauvijek izgubljene regije, tisuće života i još aktualna okupacija nisu važniji... Štoviše, upravo im time pomažemo da odjednom postanu priznat entitet. Oko imena će biti čarka, ali prije ili kasnije to će biti to... koliko je ono stoljeća trajano naš put do te točke?

Hrvati se u knjigu svjetskih rekorda upisuju i prije nego je on počinjen. Obaviti "uzajamno" priznanje s agresorom, a na žrtvin prijedlog; nuđati se tom dželatu nad našim najboljim sinovima; pregovarati s memorandumovcima SANU, ozakoniteljima srpskog divljačkoga sna, imperijalistima koji su nas tretirali kao lošu koloniju od 1918, a "žandarmovali" nad nama mnogo duže; kurtoazno se TV-smješkati čoporu, koji već 150 godina djelatno radi na ostvarenju neskrivenog hrvatožderskog plana, koji još od srednjovjekovnog pravoslavlja kamom svog krvoločja iscrtava spojnicu Virovitice i Karlovca s Karlobagom; nakon što smo sve to povijesno vrijeme samo gubili: Vojvodinu, Boku, pola Bosne i Istre čiji je sjeverozapadni dio prvo poslužio saveznićkom "raskusurivanju" da bi nam ubrzo nakon toga na tom cjelostoljetnom poligonu antihrvatstva ostala još jedna Brozova umjetna tvorevina - novonastanjena Istra, i većinsko ni hrvatsko, ni talijansko, ni srpsko, ni slovensko stanovništvo; nuditi se, dakle, takvoj kolektivnoj, višestoljetnoj, a planiranoj barbariji nakon najnovijih još svježih rana prepuštanja ne samo Posavine, nego i okolice Ključa, Jajca i posebno teško osvojenog Mrkonjić grada - najteže bitke nakon Drugog svjetskog rata u Europi; inicirati obavljanje hitne uzajamnosti tim i takvima njima, glamurozan nije ulazak u povijest (kad ne bi bio tragičan), na adekvatno bizarno, Guinesovo, mjesto. Prije nas, tako temeljito, tako brzo i još možda i samoinicijativno, nitko nije zaboravio svoj tisućljetni martirij, a mi žurimo izgubiti i onu zadnju cunju dostojanstva s izgovorom da drugačije ne ide... Svi ratovi jednom staju, nitko razuman nije protiv mira, ali uvjet za njega nije da žrtva prva ponudi priznanje. Između ostaloga, i zato što time njih automatski priznajemo. Jednostrano, jer oni nas to ne žele, još su u Vukovaru! Smiju nam se nakon naših vojnih uspjeha i ne žele izreći, to nama od njih velevažno priznanje! Ne bismo li radije prvo dogovorili razmjenu zarobljenika, zatražili izručenje ratnih zločinaca, otvorili četničke jame, spoznali barem obrise hrvatske golgote, vratili prognanike u obnovljene domove o reparacijskom trošku, pa onda ponudili diplomatski šampanjac i rekli zauvijek zbogom i oružju i njima?

Oni su kao narod u nestajanju naprosto nestajali pred bojovnicima, bježeći i prije nego im se HV smilovala. Osvojili smo ponovno svoje, kad god i gdje god je hrvatska sila krenula, i te činjenice ni oni ne mogu iskriviti, čak i ne pokušavaju, pa onda neka s pravom pobjednik diktira! Što su radili bahati saveznici u Njemačkoj poslije rata - do kraja su stoljeća mali svoje baze u njoj! Hoće li Srbija ikada platiti svoj ceh, hoće li doživjeti takvu, tako dugu, tihu okupaciju? Mi Hrvati nemamo pravo biti pobjednici, nego nas prvo zaustave, a zatim guraju u velike teritorijalne kompromise, koji k tome nisu ni izdaleka samo zemljišni. Nije nam samo domovina stoljećima nasilno prekrajana u relikviju, već smo amputirani u svemu; nemojmo zato s novim kljaštrenjima otpočinjati sami. Milicija ni nad kim i vjerojatno nikada nije počinila toliko štete koliko milicajac u čovjeku. Zato kažem da u predstojećom punoj normalizaciji, nakon ratnih užasa od '91. do '95. započinje patnja u miru (drukčija od one nakon 1945), ali svakako započinje Brkovićev viđeni pakao, a on uvijek jednako peče, u ratu ili u miru.

(H. S. 12. 1. 1996.)

U vrtu

Opet sam ušao u vrt
Pet godina debela vrata zaborava
pukoše popola
Od vatri naših srca
Od nezatomljenih nada
Opet se stvoriše ruže
Kakve zelene livade
Zvjerad vukovi pobjegoše
iz srušenog grada
A ptice donoseć smiraj
posvjedočiše našu sreću

Nikola Tadić

KAKO SU SE MOGLI USUDITI

MIRKO GALIĆ, Paris

Kad jednom završi rat, ne samo u Daytonu, na papiru, nego stvarno u životu, i posebice u glavama, trebat će odgovoriti: kako su se oni koji su ga pokrenuli usudili ući u takvi avanturu, s takvim i tolikim posljedicama? Što ih je motiviralo - to se manje-više i zna: težnja da ostvare "vjekovni san o državi u kojoj će živjeti svi Srbi. Ima li danas (i jučer) ikakve dvojbe o tome da su srpski vođe i političke (Milošević i SKS) i vojne (JNA) i intelektualne (SANU) i moralne (Pravoslavna crkva), htjele iskoristit raspad Jugoslavije da bi na njeznim ruševinama stvorile "veliku Srbiju". Za takav zaključak ne treba nikakva "povijesna distanca" koja je inače važna u manje važnim prilikama, niti treba čekati otvaranje nepoznatih arhiva iz kojih bi se saznalo kako su u Beogradu išli u rat svjesno, a ne slučajno, planski, a ne spontano. Sve je bilo pripremljeno, postoje o tome toliki dokazi: pokazalo se jedno, da je plan bio nerealan, neostvariv, jer nije uzeo u obzir mnoge elemente i "terena" i "ljudi". Što oni žele? Ili ne žele?

Ali kako su se usudili povesti rat koji su opustošili cijele krajeve, izazvati stotine tisuća žrtava, milijune ljudi protjerati iz njihovih domova? Na to treba odgovoriti. Rušio se komunizam, padali su blokovi, cijeli svijet bio je zbunjen, posebice Europa. Točno, i to je moglo ohrabriti one koji su htjeli krojiti novu kartu na račun drugih naroda u nekim osjetljivim zonama, kao što je bio prostor bivše Jugoslavije. Ako je pao komunizam, ako se raspao jedan (istočni) blok, nije propao zapadni, demokratki svijet, ni njegov vojni savez: zašto nije reagirao? Koliko su šutnja i pasivnosti Zapada ohrabrivali na Istoku one koji su mislili da imaju "povijesnu priliku" da ostvare neke svoje snove? Jesu li tamošnji štabovi dobro procijenili da mogu krenuti, i da im se neće ništa dogoditi? Ili su jednostavno ispitivali dokle mogu ići pa su u Vukovaru rušili dok nisu sve srušili, pa su to pokušali u Dubrovniku, Zadru, Osijeku, Šibeniku, Karlovcu...? I sve su ponovili sa Sarajevom, Goraždom, Bihaćem. Dok se krčag nije stao raspadati, idući suviše na vodu. Ludilo obično ima sistema. Jesu li ljudi koje bi se s razlogom moglo staviti u ludačke košulje, imali neki svoj sistem? Zapovjediti tolika ubijanja, izazivati tolike nesreće - može li to zdrav čovjek. Ali i bolesnici su u nekim trenucima lucidnosti, ostavili tragove koji mogu zbuniti, jesu li ipak znali što rade. Čak i psihijatar Radovan Karadžić u knjizi "Bosna" nazire ili vidi što bi se na koncu moglo dogoditi. Ima neku "geopolitiku", "teoriju" koja će se barem dijelom potvrditi. "Vjerujem da će se na kraju sve odlučiti između SAD i Rusije", izlaže Karadžić svoju teoriju. "Sjedinjene Države su - igrajući se miša i mačke u Europi, dovoljno pokazale njenu nemoć. Americi je jako važno da pokaže da je Europa razjedinjena i nesposobna, i da dade do znanja tko je gazda. Ostat će još dulje ako uspije uspostaviti neku vrstu savezništva s Rusijom".

Pustimo sad pjesnika koji je zaljubljen u Rusiju, koga su velikoruski pjesnici-nacionalisti nagrađivali za poeziju (zapravo za krv kojom je pisao) koji je navodio Eduarda Limanova da "pjeva" na ruševinama Vukovara, koji je s Vladimirom Volovim i (Patrickom Bessonom) okretao ražanj u Zvorniku: pustimo političara psihijatra, koji se prsio s Vladimirom Žirinovskim po Bijeljini i drugim "očišćenim" gradovima, kao da je na izložbi svojih (velikosrpskih) dostignuća. Ali Karadžić ipak nešto kaže - da su SAD "gospodar svijeta". Kako je mogao vjerovati da će "gospodar svijeta" odšutjeti do kraja njegove postupke koji idu u red najbrutalnijih postupaka koje je Europa ikada doživjela? Vjerovao je u Rusiju kao drugog "gospodara" koji će priskočiti "jer neće nikada dozvoliti da bude izbačen s Balkana"? Ako ga na Ameriku, kao na "gospodara svijeta" upućuje (preostali) razum, na Rusiju ga može upućivati samo srce. I Karadžić (i njegovo društvo) potpadaju pod dijagnozu koju daje poznati francuski strateg Pierre Hassner (u knjizi Vukovar, Sarajevo,,,) kada piše: "U bivšoj se Jugoslaviji pretjeralo s ulogom Rusije, koja je relativno marginalna. Oni podržavaju Srbe, žele biti priznati kao sila koja se kunsultira. Ali za odlučniji utjecaj nemaju sredstava.

Usred rata u Bosni, kada im "plave kacige" čuvaju ratne stečevine u Hrvatskoj, srpske vođe ne vjeruju u ono što Karadžić kaže o "gospodaru svijeta". Vjeruju očito da je Amerika daleko, a i ona sama, u toj fazi rata, govori o Bosni kao o "humanitarnom problemu", a ne o "strateškom interesu" računajući dalje da je Europa podijeljena, da Francois Mitterrand udara u klin ako Helmut Kohl udara u ploču, i da mogu ići do kraja svojih planova o "Velikoj Srbiji". Nije netočno da Europa ima samo političku volju za ujedinjenjem a da nema ni obranu (vojsku) ni vanjsku politiku koji bi joj davali mogućnost da spriječe rat na svome tlu, da na silu odgovori silom. Baš je rat u bivšoj Jugoslaviji bio "propuštena prilika" za Europu kako Jacques Julliard piše u knjizi o (velikosrpskom) "fašizmu koji dolazi" prepuštena prilika da se uzdigne u "pravog aktera politike" i da postane "punopravni subjekt 21. stoljeća".

Nije postojala koherentna Europa sa svojom politikom - kako objašnjava Pierre Hassner, nije postojala ni "koherentna Amerika sa svojom politikom" u okviru Atlantske zajednice. Komunizam se ruši, istočni blok pada, a Zapad "nema svoje politike" što je prva karakteristika međunarodne zajednice u tim okolnostima? Da "ne postoji" uvjerava "francuski strateg". "Jedino postoji sporazum sila, zasnovan na natjecanju i na suradnji. Analogan onome iz 19. stoljeća, samo manje sposoban da nametne svoju volju". Bi li sve imalo na tom "čudnom baletu" na razlikama među velikim silama, na ravnodušnosti i pasivnosti "međunarodne zajednice" (na čemu su srpske vođe očito gradile svoju avanturu) da se SAD nisu izdigle u svoju ulogu "gospodara svijeta"? Da Billu Clintonu nije došao izborni rok, pa mu treba spektakularni uspjeh u Bosni (i bivšoj Jugoslaviji) da bi lansirao svoju kampanju? Time što su SAD preuzele odgovornost za rješenje krize, sve su strateške činjenice dobile drugo značenje, a odnosi snaga poprimili drugi karakter. Europa se postrojila iza Amerike, tražeći svoje mjesto u suradnji (a manje u natjecanju). Rusija je više partner negoli protivnik, a i ona računa da će iz američke investicije izvući svoje dividende: i "sve strane u sukobu" uključivši i one s najjačim opozicijama (Muslimani: Srbi u Bosni, Hrvati: Srbi u Hrvatskoj, u istočnoj Slavoniji) ne mogu više tražiti niti nalaziti isprike za otezanje.

SAD traže mir, traže ga i sad, a ne kasnije.

Koliko je bio dalekovidan psihijatar s Pala kada je govorio o "gospodaru svijeta"! Jedino nije znao iz toga izvući sve zaključke, pa se sada u svom "bunkeru" mora lomiti: hoće li u Haag ili će izabrati drugu kaznu?

Ivo Kozarčanin

(14. listopada 1911. - 4. veljače 1941.)

Na dušu pada mračna tužnost pozne noći

Put bez zaustavljanja

Tragika jednoga hrvatskog intelektualca. Apsurdi u prerano prekinutoj niti mladoga književnika. Zrelost i modernost poetskog izraza u poeziji i prozi. Lirizam prožeo prozu, nadvladao joj i teoriju i tradiciju. Nije li pjesnik Ivo Kozarčanin ostao u sjeni svojih glasovitijih suvremenika A. B. Šimića, Tina Ujevića, Dragutina Tadijanovića? Ili se to meni samo tako čini zbog negdašnjih školskih programa? Njegova pjesnička metafora puninom, profinjenošću i modernošću kao da se nastavila u stihovima **izvoraša i krugovaša.** Takve me misli obuzimaju, takve me dileme muče dok čitam zbirku "Mrtve oči" koja je prvi put objavljena godine 1938.

Biografski podaci o Ivi Kozarčaninu govore nam da je rođen u Hrvatskoj Dubici 14. listopada 1911. te da je kao sin željezničara neko vrijeme proveo u jednome mađarskom gradiću, a poslije sloma Austro-Ugarske Monarhije njegov životni krug opet počinje u Dubici da bi se nastavio i završio u Zagrebu već 4. veljače 1941. Upravo o njegovoj tragičnoj smrti te zimske noći pedeset pet godina ima toliko napisa u ondašnjim listovima i oni pokazuju da je nagla i prerana smrt Ive Kozarčanina kao i njezin odjek u prigodnim osvrtima pokazala da je nestao čovjek i stvaralac, koji je na sebe svratio pozornost u kratkom ali zaista dramatičnom i dinamičnom stvaralačkom vijeku. Činjenica da ga je ubio stražar tadašnje Topničke vojarne u Ilici dok je Kozarčanin noću oko dva sata onuda prolazio, ostavlja još prostora za pitanja i nedomuice. Možda je zato njegova tragična smrt tako odjeknula pa o tome Stanislav Šimić već 5. veljače piše u zagrebačkim "Novostima", Istoga dana u "Hrvatskom dnevniku" Dragutin Novaković piše članak u spomen dragom drugu Ivi Kozarčaninu. Bio je to baš taj list kojemu je Kozarčanin uređivao kulturnu rubriku. "Jutarnji list", najpopularniji ondašnji dnevnik zagrebački, također odmah objavljuje članak "Smrt književnika Ive Kozarčanina". In memoriam Ivi Kozarčaninu izlazi u 6. broju lisa "Pravica" 6. veljače 1941., a piše ga Novak Simić. Zatim slijede napisi različita karaktera. Antun Barac piše esej "Put do sebe" u Savremeniku" 25. veljače, a Vladislav Kušan sjećanja pod naslovom "Rukopisi knjige, Debussy, Rahmanjinov i crna kava" objavljena u "Savremeniku" 25. siječnja 1941. Tako ide sve do 1973., kada Mirko Rogošić u 4. broju "Marulića" piše "Tri verzije jedne smrti".

SLUTNJA TRAGIČNE SUDBINE

U književnost Kozarčanin ulazi smjelo i dosta sigurno već kao sedamnaestogodišnjak pjesmama objavljenim u časopisu "Mladost". Nakon toga slijedi intenzivna suradnja u brojnim zagrebačkim listovima. Neki od njih nisu imali jasan profil, neki i nisu bili književni časopisi, ali su imali stalnu kulturnu i književnu rubriku. "Obitelj", "Vrelo", "Jadranska vila", "Smilje", "Đačka družina", "Glasnik" listovi su u kojima objavljuje svoje novele, pjesme, odlomak veće proze, eseje i slično. Bio je to njegov književni početni put, ali put bez zaustavljanja sve to smrti. Na tom putu on traži rješenje, traži potvrdu svoje sigurnosti i vrijednosti. Uskoro je našao put do sebe i potvrdio ga osobnim stilom i izrazom u poeziji i u prozi. Potvrduje to i činjenica da objavljivanje u jakim književnim časopisima kao što su "Suvremenik" i "Književna revija". I upravo je u "Hrvatskoj reviji" Kozarčanin u svakome broju u razdoblju od 1936. do 1941. objavio ili pjesmu ili prozu, kritiku ili recenziju. Usto, uređivao je kulturnu rubriku u "Hrvatskom dnevniku" i objavio novele "Mati čeka", "Tihi putovi", romane "Tuđa žena", "Sam čovjek", zbirke pjesama "Sviram u sviralu", "Tuga ljeta", "Mrtve oči".

Naslov prve njegove objavljene pjesme (Umiranje) pa zatim brojne njegove pjesničke sintagme upućuju na tematsku određenost i naglašeni lirizam koji će u njegovoj zreloj pjesničkoj objavi odisati refleksijama egzistencijalne naravi.

Kakve se to lirske vizije svijeta otkrivaju u nje-govoj prvoj pjesničkoj zbirci? Pejzaž i tipični ugođaji noći, ljeta, jeseni, uobičajeni kao sadržajno određenje poezije u to vrijeme u nas, u Kozarčaninovoj zbirci "Mrtve oči" imaju posebnu boju. Njegova metafora i slika nose osjećaj mračne tuge i sjene voda i šume, a mladenački pesimizam i očaj ispovijeda izrazom "mrtva mladost". Jesenski sutoni prepuni su samoće, a kontrastiraju strastvenom željom za životom i ljubavlju. Noć, praznina, tuga nasuprot ljepoti ljubavnoga tematskog kruga u motivu ljeta i žene. Posebnom puninom modernog kazivanja vlastitih stihova i očajanja, egzistencijalne zabrinutosti i nemira veže asocijativno svoju pjesničku senzibilnost i pravu tragiku istinskog života. Mrtve oči, u vodi čelo utopljene djevojke, prazni, ostavljeni mlinovi. Noćni ugođaj bez leta ptice, bez ljepote Mjeseca i zvijezda. Iz tajanstva noći u pjesnikovu samoću ulaze taman strah, blaga jeza, a očaj ide kasnom vodom, muči ga crna tjeskoba. I u kasnijim pjesmama strah, razočaranje, sjene i sablasti samoće, iako ponekad nasuprot pejzažnim motivima šaša, bara, šljivika i kiša, ipak odvode pjesnika u sumornu večernju atmosferu pa je onda pejzaž

njegove duše rezignacija i očaj. "Mračnim vijugama mozga već bljuje umor". Pa i kad piše svoju pjesmu "Utjeha", i u njoj vidimo da su slutnje povampirene, a duša je otrovana. Tako će očito iz nje izvirati slutnja tragične sudbine, očajno mirna konstatacija o prebrzom napuštanju borbe sa životom i borbe za život.

TUŽNI SVJEDOK

"Brzo će umrijeti mladost". Steže mu se srce zbog toga pa i nama čudno sumorno odzvanja mir-na predaja. "Živeći patimo i pateći živimo". Preteška i prerana spoznaja o egzistencijalnim pitanjima.

Posljednjih nekoliko godina Kozarčaninova životna obilježeno je lirskim ostvarenjima različite forme, od tradicionalnog soneta do moderne ispovjedno-narativne forme kakvu je njegovao njegov suvremenik i prijatelj Dragutin Tadijanović. Tematika ovih pjesama također se kreće u poznatim omeđenjima od čovjeka koji osjeća detalj pejzaža do gradskog usamljenika (sve jače plače duša sama) između hladnih i sivih sjena sjena zidova kuća. Asocijacijama povezuje ta dva svijeta, i u ovom drugom, gradskom, on je očito tužni svjedok nacionalnog i socijalnog trenutka žandarima obespravljene Banovine Hrvatske godine 1939. i 1940.

U mojoj zemlji crni kovači
teške i oštre mačeve kuju.
(Moja zemlja)

Tako malo čemera i gnjeva uz gradsku jesen, krčme, fenjere i blato sakriva prividno mirnom slikom svijeta u pjesmi "Mali grad" gdje modernim i slobodno nanizanim pjesničkim slikama uz gotovo iskonsko viđenje života, rada i prirode samo konstatira svoju promašenost i izgubljenost. I sve oko njega ostaje mirno, gotovo ukočeno, ustajalo, ali živo u svojemu svakodnevnom poretku stvari dok pjesnik promatrač čeka svoja kola i svoj odlazak.

Pjesmom "Mala djevojka" čini se da je pjesnik zakoraknuo iz gustine teških mladenačkih klonuća u mirnije vode emocionalne zrelosti i čvrstine pogleda i stavova. Napisao ju je 25. siječnja, dakle nekoliko dana prije svoje tragične smrti. Zbiljska ljubav zaplela se u lirske asocijacije vezane za motiv odlaska, a prigušena spoznaja da sve blještavilo cvijeća i djevojačke pletenice boje meda nisu njemu darovane. Nokturalni ugođaj osvijetljen motivom ostvarene čežnje (ruka u ruci) ima svoju neizbježnu sjenu. Hladan i gorak, što će pjesnik u tako romantičnoj atmosferi? Šuti i misli na leptire. I vjeruje u plave oči.

Opet je pjesnik mlad čovjek pun strasti, čežnje, želje, slutnje, ali je to opet i sam čovjek koji će u čvrstom koraku mladosti znano dječački i sanjarski doživljavati život: *Svu noć u voćnjaku padaju zrele jabuke.*

No čut će taj mladi čovjek i žalostivi govor kiše, jer zna on već za neugode koje život donosi. Vlažnim tabanima kiša ide preko svega što je bilo. Kao da ga je život pričekao zamkama iza ugla, u noći, pa nije mogao, nije stigao naći odgovore na brojna pitanja, od kojih neka zvuče poput optužbe zbog slomljenih iluzija: Tko ti je obećao da ćeš biti sretan?

(Drž. 2/96)

Marijana Kulundžić

IN MEMORIAM

LJUBICA FILIPIĆ-IVEZIĆ
Sisak, 17. II. 1915. - Pula, 24. XII. 1995.

Profesorica dr. Ljubica Filipić-Ivezić, koja je umrla na Badnjak 1995., bijaše jedinstvena i nenadoknadiva osoba, prosvjetarica, esejistica. Diplomirala je godine 1938. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje je i obranila vrlo zanimljivu disertaciju pod naslovom "Otkrivanje i njegovanje kreativnosti učenika u nastavi materinskog jezika i slobodnim aktivnostima". Kao gimnazijalka i sveučilišna profesorica čitav svoj život posvetila je odgoju i izobrazbi mladih, te obitelji; predavala je naraštajima i naraštajima danas priznatih i poznatih intelektualaca, djelatnika u Istri, diljem Hrvatske, pa i u inozemstvu. Svima je neumorno, i znanim etikatama usprkos, usađivala ljubav prema istarskome zavičaju, hrvatskome jeziku, kulturi i domovini, ali i štovanje spram drugim i drukčijim kulturama i vrijednostima.

U Hrvatskoj Kostajnici u Realnoj gimnaziji službovala je u teško vrijeme drugog svjetskog rata kao profesorica, a kratko vrijeme poslije rata kao ravnateljica gimnazije.

Zračila je čovjekoljubljem. Istaknuta članica Matice hrvatske, pojam je i primjer ispravna i nepokolebljiva stradalaštva hrvatskih intelektualaca u Istri nakon 1971.

Utemeljiteljica je jedinstvena omladinskog kluba "Istarski borac" u Puli i njegova mentorica (1953.-1980.). Na poziv Tone Peruška godine 1964. dolazi na pulsku Pedagošku akademiju, danas fakultet, gdje na raznim studijskim grupama eruditski predaje nekoliko skupina stručnih predmeta (književnost, metodiku, radijsku, filmsku i TV-kulturu...). Nemjerljivo su značajni njezini poticaji i ustrajan rad s mnogim pjesnicima, poglavito onima čakavskoga izraza.

Nama, koji ćemo još neko vrijeme pribivati ovostranoj najvećoj životnoj zagonetki i tajni, uvijek ostaje žal za nečime što smo, možda, još mogli učiniti. Ali razgovori s našom profesoricom posljednjih tjedana, uoči njezina ovozemaljskog odlaska, za novijih književnih večeri i u njezinu radnom prostoru, njezin vitalizam i poticajno sudioništvo - iskustvo je neusporedivo i toliko bogato da ga nikave riječi ne mogu opisati. O ostalomu govorit će knjiga, posvete i uspomene.

Život i djelo dr. Ljubice Ivezić jest fenomen toliko životan i neprispodobiv da će tek vrijeme, kojemu smo na pragu, zacijelo reći posljednji sud.

Čovjek je duhovno biće!

Križ načinjen od gelera, komada raketa i bombi kojim su četnici uništavali Drniš - djelo je Kazimira Hraste

Čovjek mora biti svjestan, a možda je ponajprije pokazalo upravo sve ono što smo prolazili u progonstvu i izbjeglištvu, da je **duhovno biće.** Sve smo ostavili tamo odakle smo bili protjerani, sve ono što smo godinama stjecali od materijalnih dobara i vlastita imutka otišlo je u nepovrat, a mi smo se kao vjernici konačno morali suočiti sa samima sobom i priznati sebi koliko je istinita ona da čovjek ne živi samo o kruhu!

Sam Bog znade što bi s nama bilo kao vjernicima, a što bi bilo s našom dušom, da se nismo morali suočiti sa svim onim što nam je pokazalo, kako su imanje i posjedovanje nešto prolazno i varljivo.

Čovjek, dakle, nije sretan, ako je zadovoljen samo na području stjecanja stvarnih i materijalnih posjeda. On njima ne može steći mir, ne može utjecati na patnju koja mu je nanesena, ne može materijalnim biti usrećen, niti njima može postići vlastiti mir i blaženstvo. Kada ne bi poštivao duhovno u sebi, kada bi nastojao živjeti samo materijalnim i tjelesnim životom, kada bi u svom životu samo to nastojao zadovoljiti, taj bi se isti čovjek sam bacio u naručaj onih koji mu zlo načiniše upravo zato što su takvi!

Naši neprijatelji nisu poštivali sva ona duhovna dobra što smo ih posjedovali kao pripadnici naše svete Crkve, kao župljani naše kostajničke župe. Štoviše, ne poštujući to, ne znajući ni za kakav moralni zakon u sebi, ti su nam isti ljudi nanosili raznovrsna nasilja koja su čak išla u konačnici i za tim da kao vjernici i narod nestanemo na prostoru što smo ga odvajkada učinili svojim.

Oni nikad nisu poštivali čovjekovo duhovno poslanje...

To se najbolje očitovalo u strahovitom ratu što su nam ga nametnuli! A uzroci rata upravo u činjenici da se drugima ospori pravo na život koje mu je Bog dao, da se ne poštuje sloboda drugoga, da se drugome nanose nepravde, da se ugrožavaju zajednička prava i zajednička dobra drugih, da jaki i moćni zlostavljaju slabe i nemoćne.

Uzrok je svemu tome zlu uvijek u čovjeku samom. Čovjek ne smije biti drugom čovjeku najviše mjerilo! Osim kada poštuje dostojanstvo ljudske osobe kojoj je Tvorac sâm Bog!

Osnovni uzroci nemira, patnji, boli i međusobnih sukoba nalaze se u narušavanju reda što ga je sâm Bog upisao u ljudsku dušu. I unatoč svemu što im je učinjeno u ovom stravičnom ratu koji nam je bio nametnut a da za njega nismo bili nimalo krivi, mi se moramo osloboditi osjećaja mržnje i odmazde. Jer to razdvaja narode, produbljuje podjele i jazove, potiče načelo koristoljublja bez obira na onog drugoga. Moramo se boriti, upravo sada kada se nalazimo pred povratkom, protiv vlastite nesebičnosti, upravo zato što smo upoznali sebičnost naših neprijatelja; moramo se boriti također protiv svih vrsta neravnopravnosti na nacionalnom, vjerskom i gospodarskom planu jer s i time koristio naš neprijatelj da bi lažnim pobjedama opravdao sve ono što nam je učinio.

Budimo istinski ljudi, budimo solidarni, jedni s drugima, imajmo sluha za patnje i nevolje drugih, surađujmo međusobno, oduhovimo svojim obnovljenim tjelesnim i vjerskim životom druge oko sebe!

Samo ćemo tako obnoviti svoju vjeru, samo ćemo tako postati pravim kršćanima!

Krešimir Bulić

Veliki Petak Hrvatski

Iz mraka u svjetlo
izvedi moj narod, Bože!
Iz muke rata - u mir,
iz smrti - u život
izvedi moj narod poniženi!

Vjekovima svoje je branio,
križne puteve hodio,
Velike Petke trpio...
I grcao
i molio
za mir na svom tlu,
za malo mira u srcu,
za svoju zemlju Hrvatsku!

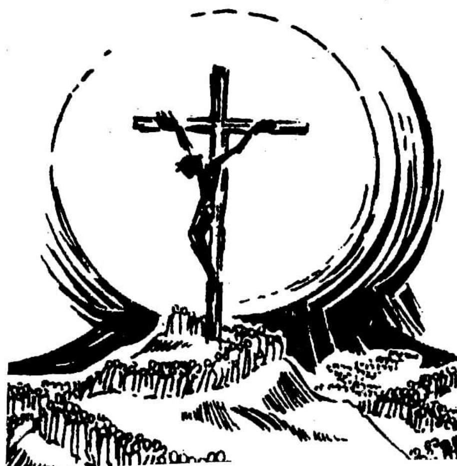
I stoljećima tako.
Kad li će trpljenju kraj doći?
Kad li će Uskrs mira i sreće
i nama svoja vrata otvoriti?
Jer, Bože moj, predugo traje,
Veliki Petak nas Hrvata!

Marija Krupić Račić
Zagreb, g. 1994.

Vrijeme poniranja u sebe

Korizma je vrijeme kada preispitujemo sami sebe, vrijeme kada se češće nego inače zapitamo kako živimo. Je li naš život zaista onakav kakav bi trebao biti i kakav želimo? Kakvi smo prema najbližima i ostalima? No, najviše bismo se trebali zapitati živimo li zaista prema evanđeoskim načelima, onako kako nas je Isus učio i kako nas preko svojih ovozemaljskih službenika još uvijek uči?!

Čistom Srijedom ili Pepelnicom, kako je još zovu, započela je Korizma. Korizmeno vrijeme traje četrdesetak dana i ona je uspomena na Isusov četrdesetdnevni boravak u pustinji i Sotonino iskušavanje Gospodina.

POST I ŽRTVA

Korizma je i vrijeme kada i mi iskušavamo ne samo svoju vjeru već volju i čvrstinu našega karaktera. Ponajprije to možemo učiniti postom i nemrsom. Post obilježavaju kruh i voda, tj. toga dana koji odredimo za post jedemo samo kruh s vodom. Nemrs je odricanje od mesa, ali i svega što sadrži masti životinjskog porijekla. To ne znači da se možemo do sita, a i više, najesti, najesti onog 'dopuštenog'. Jer, smisao posta jest u tome da gladu i odricanjem jačamo duh i tijelo.

Postiti se može i u korist drugih, u korist onih koji nemaju dovoljno.

To vrijeme obilježava još nešto, čega u današnje vrijeme ima podosta. Tijekom Korizme nekada je bio običaj da nema nikakva slavlja, ni zabave. Nije moglo biti ni crkvenog vjenčanja. Cijelo to vrijeme bilo je posvećeno Bogu i njegovu Sinu, Isusu. Molile su se krunice, a petkom bi se išlo u crkvu na Križni put, tj. uz molitvu bi se sjećali Isusove muke, razapinjanja na križ i njegova uskrsnuća. Petkom bi se obvezno postilo, a stariji su ukućani znali postiti i dva dana u tjednu. Tako su pokušavali proći bar mali dio onoga što je Isus prošao tijekom boravka u pustinji, ali i u tijeku cijeloga svojeg života. No, danas se dosta toga promijenilo. Utjecaj potrošačkoga društva dotaknuo je i najmanje mjesto i selo. Sve je tome i podređeno. Tako se korizmeni duh više ne osjeća onoliko koliko se osjećao prije.

SAM SEBI GOSPODAR

Ima ljudi koji se, osim 'obaveznog' posta i ustezanja od slavlja, odriču još nečega. Ta odricanja nametnu sami sebi i po svojoj volji, a obično je to nešto što najviše vole i što im je inače svakodnevna navika. Za razliku od uobičajenog posta i nemrsa koji je na slavu Božju, ovaj je u našu korist. Time sebi pokušavaju dokazati kako ipak bez nekih stvari mogu i da su oni gospodari, te da ne robuju stvarima i navikama. Ta vrsta odricanja može poslužiti i kao svojevrstan trening za budućnost, tj. na taj način se pripremaju za događaje i situacije koje iziskuju snagu i čvrstinu volje. Neki kažu da, odričući se drugih stvari, bolje razmišljaju i osjećaju. Poznato je da ljudi koji robuju stvarima i navikama i koji se bez razmišljanja prepuštaju svakojakim užicima današnjega svijeta, otupljuju, te da njihova osjetila gube na snazi.

Neki se, tako, odriču slatkiša, neki alkohola, neki cagareta itd. Uglavnom su to stvari koje štete ne samo duhovnom i tjelesnom zdravlju. Stvari bez kojih se zaista može samo ako se želi i ako smo dovoljno voljni pokušati. Odričući se toga, možemo napraviti i dobro djelo. Kada bismo tijekom Korizme svakog dana odvojili količinu novca koju smo inače potrošili na navike koje smo se odrekli, sakupila bi se poprilična svota od koje bismo mogli kupiti nešto uistinu korisno nama ili cijelome kućanstvu. Još bi bilo ljepše kada bismo od tog novca kupili dar koji bi bio koristan našem možda ne tako imućnom prijetelju ili pak novac dali za one kojima je najpotrebniji. Tako bi to imalo dvostruku važnost. Mi smo se uspjeli izliječiti od 'bolesti', prestali smo robovati vlastitim nagonima, a netko bi napokon dobio nešto korisno, nešto na što prije nije mogao niti pomisliti. Bog će, sigurno, nagraditi našu žrtvu.

OPROSTITI PRIJE SVEGA

Osim odricanja, ovo je vrijeme kada preispitujemo samo sebe, vrijeme kada se češće nego inače zapitamo kako živimo. Je li naš život zaista onakav kakav bi trebao biti i kakav želimo? Kakvi smo prema najbližima i ostalima? No, najviše bismo se trebali zapitati živimo li zaista prema evanđeoskim načelima, onako kako nas je Isus učio i kako nas preko svojih ovozemaljskih službenika još uvijek uči?!

Isus je rekao: Ljubite druge kao što sami sebe ljubite. No, njegova najveća zapovijed, ako ga želimo slijediti, jest da znamo oprostiti, pa čak i najvećem neprijatelju.

Marijana Kovčo

Uskrs 1946.

Iva cvate. Miris vjetar nosi.
Oblak bijeli kao paška čipka.
Uz rub zida kamen bjelokosni.
"Prebaci me!" - čujem kako prosi.

Uskrs. Rano jutro. Mjesto zvona,
o pojasu ključevi sad zvone.
Stražarice na rad bijesno gone.
Žene kreću. Vjera im je spona.

Kesten se budi u raskošnom cvatu.
Srebro teče niz žljebove zida.
Na prični potiho se rida.
Vrijeme je stalo na uzničkom satu.

Višnja Sever
(Iz zbirke "Vrijeme je stalo")

VIJAT ĆE SE BIJELA LOZA VINOVA ...

Dan: 17. kolovoza 1995. godine, pomalo sumoran-predjesenski...

Tema. Dolazak u moju, hrvatsku, napaćenu i izranjenu Petrinju nakon pune četiri godine.

Pristup temi: pomalo reportažni-najviše emotivan.

Ovo je, dakle, prvi dan kada i civili mogu, nakon "Oluje" i nakon najnužnijih priprema ući u svoj grad, pogledati svoja ognjišta, ovo je, dakle, dan kad i ja idem svojoj pradjedovskoj kući!

Stižemo, mi "Četverogodišnji" Zagrepčani-Petrinjci "vlakom prema jugu", do prve postaje prema Petrinji-Sisku. Izlazimo iz "Teksas"-vlaka, pa dalje, na autobus. Kad, autobus "zbrisao" pred minutu, što-čekati sat vremena do sljedećeg - taman posla! Odlazimo (to mi - to moja majka i ja!) do najbliže pumpe (naravno, benzinske) i tražimo "žrtve" za prijevoz do Petrinje. Hvala Bogu, brzo nailaze domaći dečki, krećemo!

Već u Sisku, susret sa slikama rata-oštećene, izgranatirane zgrade, izlazimo, još uvijek civilizacijski prizori, usprkos poluratnim. Nižu se naselja na potezu od Siska do Petrinje: Sisak-Predgrađe, Pračno, Mošćenica! Od polovice Mošćenice počinju ruševine hrvatskih kuća. Prolazimo uz bivšu tvornicu "Finel" - tu je bila crta razdvajanja i "mješovito" sjedište četnika i UNPROFOR-a! Sada vidiš samo napuštene (i zapuštene!) zgrade te hrpe ostavljenih (polunagorenih) vozila, cisterni i drugog "lima". Uz cestu, s jedne i druge strane - šikara! Nepregledna šikara, iza nje, nizovi razrušenih, spaljenih, razbombanih, nekad prelijepih, sa svojim malim dvorištima i cvjetnjacima, hrvatskih kuća. Sada, samo nagoreni i polomljeni šiljci negdašnjih krovova vrište, kroz petmetarsku džunglu, u nebo!

Na jednoj od ruševina, grafit, naravno, na ćirilici: "Miloševiću - volimo te!" Zaista, maksimalni izraz privrženosti!

Pri neposrednom ulasku u grad bacamo pogled na naselje "Slatinu", prije i za vrijeme rata - srpsko naselje - cijelo, štoviše, ima i započetih gradnji! (Dabome, bilo je lako doći do građevnog materijala - skidale su se i cigle i sve što je trebalo s naših kuća!)

Idemo dalje - desno nam ostaje tvornica "Gavrilović" - stručnu procjenu štete ostavljamo kompetentnim službama, ono što vidimo - dovoljno je!

Prolazimo dalje kroz tzv. Dugu ulicu - nižu se slike razrušenih kuća, u Gajevoj ulici - još gora stvar! Stižemo konačno i do centra grada, izlazimo kraj nekad ponositog, stoljetnog petrinjskog parka.

(... I ova čudna svijest - zar stupam, nakon četiri godine, zar dodirujem uopće, nakon svog tog vremena ovo izmučeno tlo? Kao da se, na tren, vrijeme zaustavilo, kao da smo, poput Trnoružice, snivali stoljetni san, kao da je i sam grad snivao, ali..., ružan, ružan san - probudili smo se, zaista, usred trnja, šikara i grmljaa, usred stotinu posijanih mina, usred ruševina naših dvoraca - nisu nas probudili prinčevi, ali..., probudili su nas naši hrabri "dečki". Hvala im!)

Dakle, prestaje strah od mina, kročimo u park - hvala Bogu, lipe Ilirike bar koliko na brzinu mogu uočiti - žive su! Međutim, cijeli park - zapušten; paviljon - tu je, vodoskok, također! Samo..., nema više našeg Svetog Lovre - crkve ljepotice i tješiteljice, crkve zaštitnice Petrinje (koliko rađanja i krštenja, koliko polnoćki i Uskrsa, koliko ružinih latica prosutih u tijelovskim procesijama... A sada..., pusta ledina zarasla u šikaru. Ma koliko ga zlikovci oskrnavili - sveto je ovo tlo!)

I obuzima nas strahopoštovanje i u tren- spomen na kosti naših ljudi razasute ovim gradom i ovom zemljom... Drveni križ, svijeće, zapisi dojmova...

Parkom prođe tek pokoja spodoba, na obližnjem autobusnom stajalištu - grupica ljudi čeka povratak u Sisak; uspinjemo se Nazorovom ulicom: ispremiješane slike cijelih, djelomično cijelih i potpuno spaljenihi postojećih kuća; na pločnicima tisuće komadića stakla sasutog s izloga zatečenih ili novonapravljenih (!) lokala i poslovnih prostora (!) Neke zgrade čak i prepoznajemo! Posvuda natpis sa sljedećom kombinacijom: ćirilica - ijekavica; latinica - ekavica; I ostale varijacije...!

Vrijeme: 10,30, gotovo ni žive duše, jedan jedini policajac stoji na uglu starog gradskog hotela, gluhi..., pusti..., avetinjski grad! Savršene kulise za horror-film! Kroz ostatke krovova raste drveće, centar grada!

U toj dopodnevnoj pustoši - kratak susret "bliske vrste": nailazi jedan od "lojalnih" (naravno, bivšoj, pokojnoj "Krajini", i sada - Hrvatskoj, "neogriješen"!) - sugrađanin; pogleda nas, ne prepozna (!), svrne pogled ničice i, produži dalje...! (Vjerojatno u dnevnu nabavu na razrondanu tržnicu!)

Konačno - dolazimo na naš, Radićev trg, pardon - na njegove ostatke, pardon - Trg sedme banijske divizije, prema predratnoj nomenklaturi - kojeg li simboličnog naziva!

Dolazimo pred naš - oskvrnuti, stoljetni dragi dom...

(Jadna moja, sveta i ispaćena, ranjena kućo: iskopali su i tebi oči - umjesto prozora, razlupana okna, umjesto krova, prošupljeni crjepovi, umjesto toplih naših odaja, šokantna unutrašnjost, urušeni zidovi, pokidani stropovi, podovi nagnuti u tlo...

Sa strahom od mina, kročimo kroz hrpe šuta, lokve vode što plivaju po ostacima podova, u dušama nam se ledi...)

Gdje je naše carstvo toplih starinskih peći, knjiga i slika, dragih uspomena, pokućstva rađenog vještim majstorskim rukama, gdje je dah svih naraštaja kojim je disala naša kuća?

Gdje je moje dvorište - park pun nježnih i ponosnih breza u čije su se krošnje ptice s proljeća gnijezdile?

Gdje su tulipani moje bake i njena ljubav u svakoj cvjetnoj latici, u svakom grumenu zemlje, gdje je kućni prag na kojem bi u sunčana jutra baka sjedila i toplom svojom rukom dragala svoju unuku i našeg mačka Marka, a on od miline prede, prede...

Gdje je sada sve to...?

Nijemi pogledi, šok, suze, okus isprani usta...

Da, ranjeni moj dome, ranjena moja Petrinjo, bila si predodređena "da sjajiš poput bisera", i sjala si..., al' sjat ćeš opet! Bit ćeš, usprkos svemu, usprkos neoprostivom zločinu, opet biser, a naša će dvorišta cvasti tulipanima, dolazit će opet ptice i buditi nas zorom, ljetnim će večerima stare lipe mirisati s Petrinjčice, i ..., **vijat će se bijela loza vinova oko onog lijepog grada Petrinje!**

Vesna Marinović
Gajeva 25
Zagreb

U posjetu kod umirovljenika u Domu Božidara Adžije u Zagrebu

Zagrebačko zimsko jutro sivo i hladno, "dvojka" lijeno skreće od Držićeve prema Vukovarskoj, pa prema Žitnjaku. Petak je. Idem u posjet Kostajničankama koje su smještene u Umirovljeničkom domu u Donjim Sveticama. Približavajući se golemoj zgradi Doma, razmišljam što bi danas radile da su u svojim kućama u Kostajnici! I nije mi teško pogoditi: poticale bi vatru u pećima, dok bi za ručak kao i svakog petka pristavljale uobičajeni grah.

I dok su mi se pred očima još nizale slike njihovih sada opustošenih domova, našla sam se usred ugodne domaće atmosfere. U sobi za dnevni boravak umirovljenika već je bio prostrt bijeli stolnjak, na stolu keksi i crna kava.

U ovom se Domu nalazi devet naših Kostajničanki. najstarija medu njim je gđa. Ivka Oreb, u domu je točno 2 godine i 8 mjeseci i zadovoljna je svime, ali se bori s tugom i dosadom. Moram napomenuti da je gđa Oreb dragocjen izvor podataka o životu Kostajnice izmedu 1. i 2. svjetskog rata i uvijek rado o tome priča i iznosi svoja sjećanja. Igrom slučaja i sada je zajedno sa svojim bivšim susjedama, a to su gđa Jela Kodžić (ili svima znana kao Jela Rudina). Jedan prozor njezine kuće u Kostajnici nalazio se točno iznad stare pošte i gledao je prema Bosni i prema Madarima. Stoga me ne čudi kada teta Jela kaže da se u Kostajnicu vraća dušom i srcem, jer je tamo ostalo sve što je bilo lijepo u njezinom život. Navodi da je tražila na korištenje u Kostajnici jednosobni stan i podnijela već tri molbe, no odgovora za sada nema.

Tu je i gđa Mira Romas, dugogodišnja službenica u općini. Njezina je kuća bila odmah iza Kodžićeve, a kako se prislanjala i uz samostan sv. Ante, srušena je i zapaljena još g. 1991. u četničkom divljanju. Iako joj ništa nije ostalo, i teta Mira želi se vratiti u svoju Kostajnicu, medu svoje ljude.

Gđa. Kata Majurić zaradila je mirovinu radeći u računovodstvu hotela "Central". Razmišlja i ona o Kostajnici, ali ako ju zdravlje posluži, jer teško je čovjeku samom živjeti u tim godinama.

Iz našeg Tirola ovdje su gđa Ada Peer s mamom Anom i gdom Vilmom Novak. One su jedno vrijeme provele u Moslavini, a godine 1992. došle su u dom i zadovoljne su sa svim što im je pruženo. Otkada su oslobođeni naši krajevi, gđa Ada redovito odlazi u Tirol, obilazi kuću koja spada u 4. katogoriju oštećenja, te čeka toplije dane i početak radova. Nisam zatekla gđu Ceciliju Jurčević koja je i tog dana bila u Kostajnici, tj. u Tirolu jer i ona kao i mnogi drugi sada živi negdje u rascjepu izmedu Zagreba, u kojem još mora biti, i Kostajnice, kamo je srce vuče. Jedina medu njima koja nije Kostajničanka po rođenju, ali zato jest po srcu, jest gđa Tonka Molnar. Njezina kuća, sada teško oštećena, nalazi se u Majdancima. I tko se ne sjeća bračnog para Molnar, jedinih poslijeratnih licitara u Kostajnici.

Životi ovih žena vezani su uz Kostajnicu, ili je bolje reći da su ostali u Kostajnici. I zato sada, kada se onamo vraćamo, moramo razmišljati kako i njima pomoći. Ne tuže se one i ne kukaju, ali u razgovoru se osjeti opravdana gorčina da su zaboravljene. Nikada ih nije posjetio nitko iz socijalne službe u našoj općini, pa niti čestitku poslao o Božiću i Novoj godini. A sada u vrijeme povratka ne osjećaju da se o njima bilo tko od nadležnih brine. A moramo znati da su nam i te kako potrebni naši dragi, stari Kostajničani jer bez njih ni Kostajnica neće imati svoju pravu dušu. I zato podsjećam sve one koji bi mogli odvojiti malo svoga vremena, a možda bi to trebali i po službenoj dužnosti, da navrate u Dom umirovljenka Donje Svetice bb, jer će tamo, sigurno, biti toplo dočekani.

Marta Račić

Iz Doma umirovljenka "Božidar Adžija"

Oni se vratiše kući

Povratak na ruševine

"Vratila sam se u našu dragu Kostajnicu, da je više nikad ne napustim!", **riječi su naše župljanke Đurđe Sabljar**, inače rođene Zagrepčanke koja je, živeći u Hrvatskoj Kostajnici, voljela to mjesto kao da se u njemu rodila.

Već se prvih dana nakon **Oluje** vratila u Kostajnicu, ali ne i u svoju kuću, jer je posve razorena. Svejedno nije izgubila ljubav ni vjeru u ljude. Znade da se unatoč svemu ovdje može život obnoviti, a ona se za to zdušno i zalaže, ne čekajući ni od koga pomoći. Znade dobro da je pomoć potrebna posvuda, pa zbog toga sama želi nešto učiniti. Uskoro tako kreće njezina akcija na čišćenju crkve Sv. Antuna. Sama kaže da će nas to sve duhovno očistiti! Kako se radi o osobi duboka vjerskog uvjerenja, njoj se, kako sama kaže, ništa ne događa slučajno. Tako je i pronašla svoju obiteljsku sliku **raspetog Isusa** na posve drugom mjestu u Kostajnici a da ni sama ne zna kako. Ipak dobro znade tko ju je pri svemu tome vodio! Kaže: **Isus** me je jedini ovdje dočekao! Ničega drugog ovdje nije bio kada sam došla! S njime razgovara i danas svake večeri u razorenoj Kostajnici. Isus je šalje i da pronađe crkvene vaze za cvijeće iz franjevačke crkve. Isus ju je poslao na spasavanje našeg vojnika na mostu koji je ležao 10 sati teško ranjen. Isus joj daje snagu da se unatoč vlastitim patnjama i oskudnom životu brine i za druge, napose za naše drage vojnike.

Život se ne može uništiti!

Tri smo mjeseca nakon **Oluje** posjetili malu **Anu** i njezine roditelje **Suzanu** i **Zlatka Slabinjca**. Imali smo za to i razloga, jer je **Ana** prvo dijete rođeno i kršteno ispred crkve sv. **Ive** u Mračaju, 30. 9. 1995. Roditelji joj za rata preživješe sve tegobe, Zlatko je bio tamo gdje mu je mjesto na bojišnici, ali život nije zato ugasnuo. I drugi, ovim roditeljima slični, neće dopustiti da se ugasi hrvatska iskra u našem patničkom **Pounju**! Neće dopustiti više nikad ono što kaže poznata pjesma, da je naš neprijatelj htio postići to kao da nas u našoj dragoj Hrvatskoj nije nikada ni bilo!

Posjetismo i prognaničku obitelj iz Bosne!

Da smo na dobrom putu idući tragovima hrvatske obnove u **Pounju**, dokazao je i naš susret s prognaničkom obitelji iz **Ljubije**. Reče nam u toj kući jedna žena i to: Strašno je što nam u Bosni učiniše samo zato jer smo Hrvati, ali je još strašnije ono što sebi učiniše! Sretni su da su se spasili od svega onoga što su morali u Ljubiji prolaziti samo zato što su željeli ostati vjerni sebi i svojoj vjeri koju ni za što ne bi napustili. I ovdje unatoč svemu onom što još ne posjeduju, pitaju župnika kada će se moći ispovjediti, kada će u Kostajnici biti redovita sveta misa. Više traže duhovni kruh od onog tjelesnog! Kakav primjer drugima!

Juraj Lončarević

Štujmo svoje pokojnike!

Naš povratak u **Kostajnicu** ne znači samo skrb za one koji će to učiniti nego isto tako znači našu pažnju i skrb i za one koji su živjeli prije nas, koje smo ostavili da počivaju na našim grobljima na kojima nisu imali ni mrtvi mira od onih koji su nama živima nastojali oduzeti živote. Njihovi postupci spram naših grobova najbolje pokazuju kakvi su to bili ljudi.

Ne slijedeći ih ni u čemu, ne slijedimo ih ni u našoj pozornosti za naše drage preminule bez obzira na to od kada počivaju na našim grobljima. Tako imamo obvezu da uredimo grob našem dragom župniku Ignjatu **Vukmaniću** koji je svesrdno ravnao našom župom u razdoblju od 1889. do 1924. i gotovo da nema toga što nije za ovu našu župu učinio, ni dužnosti koju nije obnašao, a sve za dobro naših župljana. Samo da od svega ga bar ponešto pobrojimo: uredio je i oličio župnu crkvu, uredio župni stan, uredio gospodarske zgrade, postigao kapelansku plaću na osnovi koje je mogao plaćati suradnike franjevce u pastorizaciji, obnovio je mnoge pobožnosti u župi, uredio je kapelu sv. Roka, osnovao je pjevački zbog sv. Cecilije, uredio dokumentaciju župe, napose uredio evidenciju rođenih u župi (od 1821.) i Imenik pokojnika (od 1851.). Bio je član županijske skupštine, skrbio se za ceste, bio je osnivatelj "Hrvatske udruge", štedioničke ustanove za siromašne ljude, dao je načiniti sliku našeg zaštitnika sv. **Nikole** koju smo spasili i u ovom okrutnom ratu. Sam je napisao u Župnoj spomenici da se nije bojao u svojim akcijama ni malih sredstava, niti progona, jer je imao na umu da mu je bolje prepatiti ovdje na zemlji kako bi mu manje patnje ostalo na nebu.

Lisice šire bolest

BJESNOĆA

Češće pojavljivanje bolesti povezano je s porastom broja lisica koje održavaju bjesnoću u prirodi

U ratnim strahotama uz ljude stradavale su domaće i druge životinje. Nezakopane strvine ležale su posvuda. Kako upozoravaju stručnjaci iz Hrvatskoga zavoda za javno zdravstvo, cijela je zemlja potencijalno zaražena bjesnoćom.

Nedavna smrt čovjeka zaraženog virusom bjesnoće i nekoliko slučajeva pobješnjelih životinja, zaraženih u posljednje vrijeme na različitim područjima Hrvatske, ponovno su aktualizirali pitanje rasprostranjenosti te bolesti, učestalosti njezina pojavljivanja u životinja i u ljudi, te prevencije. Premda u Hrvatskoj od godine 1964. nije zabilježen nijedan "domaći" slučaj ljudi oboljelih od bjesnoće, to ne znači da opasnost ne postoji. Kako upozoravaju stručnjaci iz Hrvatskoga zavoda za javno zdravstvo, cijela je zemlja potencijalno zaražena.

Unatrag 32 godine liječnici su u Hrvatskoj ustanovili samo dva slučaja pojavljivanja bjesnoće u ljudi i u oba su bila "uvezena" prije nekoliko godina iz Alžira, a u nedavnom je slučaju oboljeli zaražen na području Bosne i Hercegovine. Liječen je prvo u Splitu, a zatim u Zagrebu, gdje je i umro.

Bjesnoća je neizlječiva

Bjesnoća je, naime, neizlječiva bolest, upozorava profesor dr. Berislav Borčić, voditelj epidemiološke službe u Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo. Pravodobna antirabična zaštita cijepljenjem stoga je jedini način sprečavanja pojavljivanja bolesti. Prema zakonskim odredbama, dužni su joj se podvrgnuti ljudi nakon ugriza odlutale, divlje i bijesne životinje, ili one kod koje se sumnja na bjesnoću, kao i laboranti koji ispituju uzročnika te bolesti. Cijepljenje se preporučuje i lovcima, te svima koji dolaze u dodir s divljim životinjama, a može se primijeniti i prije i poslije dodira s eventualno zaraženom životinjom.

Zanimljiv je i pogled na kretanje bjesnoće u Hrvatskoj. Od godine 1966. do 1977. nije zabilježen ni jedan slučaj bjesnoće, ni kod ljudi ni kod životinja. Tada je u našu zemlju stigao val bjesnoće koji je zahvatio cijelu Europu, a pretpostavlja se da je krenuo iz Poljske. Prvi je slučaj zabilježen u Baranji, a od te godine bjesnoća je zahvatila sve dijelove Hrvatske, osim otoka.

Opasne mačke

Lisica je najznačajniji i najčešći prijenosnik bjesnoće, a češće pojavljivanje bolesti povezano je s porastom broja lisica koje održavaju bjesnoću u prirodi. Val bjesnoće svakih nekoliko godina prorijedi broj lisica i tada bjesnoća općenito splašnjava. No, kako je reprodukcija u lisice vrlo brza, već u dvije-tri godine nadoknađuju gubitke, pa se u tim razdobljima mogu predvidjeti i očekivati valovi bjesnoće. **Oboljela lisica ponaša se neuobičajeno - kreće se danju, premda je inače noćna životinja, i bez straha prilazi čovjeku, te zalazi u naselja.** Tako je nemoguće izbjeći njezin dodir sa psima, mačkama i drugim domaćim životinjama.

U novije vrijeme, što se tiče domaćih životinja, najveću opasnost za čovjeka predstavljaju mačke. Naime, cijepljenost pasa u nas je, kao i u cijeloj Europi, iznimno dobra, dok mačke, posebno na selu, žive poluslobodno i kreću se na mjestima na kojima se kreću i lisice.

Promjena je u slučaju bolesti uočljiva i u njihovu ponašanju. Psi i mačke postaju pretjerano umiljati, zavlače se na skrovita mjesta ili, pak, bezrazložno napadaju i grizu. Kod psa su primjetni promjena laveža, opadanje vjeđa, pojačano slinjenje... Upravo je slina najvažnija u prijenosu uzročnika bolesti, koji se prenosi ugrizom ili čak dolaskom zaražene sline na ranicu ili sluznicu.

Bijesne životnje i u gradovima

Iako u Hrvatskoj već više od 30 godina nije bilo ljudske smrti uzrokovane bjesnoćom, to ne znači da ljudi ne dolaze u dodir s oboljelim životinjama. U godini 1992. pregledano je 6 300 osoba, a njih 1 300 primilo je antirabičnu zaštitu. Sljedeće godine broj je bio nešto manji - od pregledanih 5 700 osoba, 1 087 podvrgnuto je tretmanu, a godine 1994. od 5 761 pregledane osobe, njih 1 266 podvrgnuto je antirabičnoj zaštiti. Prema ovim podacima, može se vidjeti uravnoteženost rasprostranjenosti bolesti, jer statistika ne dokazuje ni njezino širenje, ni splašnjavanje.

Premda je mogućnost zaraze bjesnoćom u gradovima vrlo mala, nekoliko posljednjih slučajeva zabilježenih u gotovo svim dijelovima Hrvatske može zvučati upozoravajuće. Bijesne su životinje prijmjećene na području Bjelovara, Siska, Ivanić-Grada, Kutine, Karlovca i Osijeka. Zanimljiv je osječki slučaj - lisicu za koju se pretpostavljalo da je bila bijesna u užem je gradskom središtu, pred Pravnim fakultetom, nedavno pregazio automobil. Iako se nije moglo odmah ustanoviti je li životinja bila bolesna, znaci u njezinu ponašanju upućuju upravo na to - lisica je zašla u grad i potražila društvo ljudi.

Zbog mjera opreza, u tom će se gradu ponoviti akcija cijepljenja pasa, koja će trajati od 11. do 17. ožujka. Slično se dogodilo i u Ogulinu, a na širem području Bjelovara prošlog su mjeseca dokazana dva slučaja bjesnoće, i to u mladih pasa, koji još nisu bili cijepljeni. Psi su uginuli, a sumnja se da su došli u kontakt s lisicama. Inače, protekle je godine na tome području kontrolirano 40 lisica, od kojih je kod 12 dokazana bjesnoća.

Osnovno suzbijanje bjesnoće u prirodi provodi se uglavnom smanjenjem broja lisica, na razne načine, na onu razinu na kojoj nema prijenosa infekcije. Kao moderna mjera unatrag deset godina obavlja se i cijepljenje lisica. Tu metodu u velikoj mjeri primjenjuju Slovenci, a ove će se godine početi primjenjivati i u Hrvatskoj - u Istri i Gorskom kotaru. Cjepivo se stavlja u mamce, obično pileće

vratove ili pileće glave, koji se sustavno razbacuju po područjima koja nastanjuju lisice, a u nepristupačnim područjima bacaju se iz helikoptera. Jedući bačenu hranu, lisice se imuniziraju.

No, i ta metoda ima nedostatak - treba je kontinuirano provoditi, barem dva puta godišnje, kako bi i nove generacije lisica bile redovito cijepljene.

Inkubacija i do šest mjeseci

U slučaju psećeg ugriza, pas se stavlja deset dana u karantenu na promatranje, jer se smatra da se u to vrijeme, ako je virus u trenutku ugriza već prisutan u mozgu životinje, trebaju pokazati znakovi bolesti. Upravo zbog zaštite od pojave bjesnoće, britanski zakoni propisuju da svaki pas koji ulazi u Veliku Britaniju, mora u karanteni provesti šest mjeseci. Naime, inkubacija može potrajati i do pola godine, ovisno čak i o mjestu ulaska virusa u organizam. Ako se ugriz nalazi na glavi ili vratu, virus mnogo brže prijeđe svoj put do mozga nego ako je u organizam ušao, primjerice, kroz ranu na nozi.

Mesožderi - najčešće žrtve

Kod životinja od bjesnoće najčešće obolijevaju mesožderi, a druge životinje sporadično, što se vidi i po zdravstvenom izvješću iz treće četvrtine protekle godine, prema kojemu je u Hrvatskoj zabilježena 271 bijesna lisica, šest pasa, tri kune, jedan jazavac, tri ovce i koze i jedan jelen.

T. Franjić

Zapregom na minu

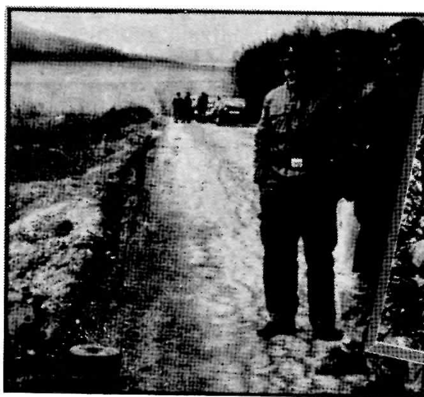
Tekst i slika: Ž. Grgurinović

Petrinja. Zaostale mine nakon srpske okupacije Banovine iznimna su opasnost, ubiru žrtve i još će ih dugo ubirati. O tome svjedoči još jedna u nizu tragedija koje su se dogodile na donedavno zaposjednutom području. Na cesti između Župića i Mokrica kod Petrinje, naišavši zapregom na protutenkovsku minu, smrtno su stradali Krunoslav Rakas (59) i Ankica Radanović (45). Vraćali su se iz polja i okretali zapregu na cesti nagazivši bankinu na oko pola metra od asfaltnog sloja i prolomila se eksplozija.

Na mjestu eksplozije bio je stravičan prizor. Krunoslavovo tijelo odbačeno je tridesetak metara od ceste u šumu, a Ankičino zajedno s prednjim dijelom zaprege još dalje. Uokolo su bili komadi tkiva, a raskomadan konj ležao je desetak metara dalje u polju.

Kako je otkriveno pregledom terena, tijekom okretanja zaprege na cesti, kotač je prošao tek koji centimetar pokraj još jedne protutenkovske mine. Na žalost, drugu nisu izbjegli i dvoje malodobne djece ostalo je bez roditelja.

To je područje prije bilo na prvoj crti bojišnice i prema procjenama tu su odmetnuti Srbi "posijali" najmanje 6 000 protutenkovskih i protupješačkih nagaznih mina. U samo nekoliko sati rada, jučer su pirotehničari MUP-a pronašli pedesetak protutenkovskih i desetak nagaznih mina koje sada uništavaju. Pretraživanje se terena nastavlja.

Dolazak na zgarište

dolazak na zgarište
i sreća i bol
kao šećer i sol
na ranu živu

strahom Vas gleda
obezglavljena kuća
kuća bez krova
i u dušu
nebo joj zaviruje
ulaze joj u srce
i mjesec i zvijezde
a sunce je prži
pucketa čekanje

i gori srce
a dim kroz prozore
kao kroz oči
i suze peku
a dolazak ljubi
cigle nagorjeće

18. 8. 1995. *Branka Jagić*

PROJEKT "EKO-LOGIČNA KUĆA"

Jedan mogući pristup sustavu etapne gradnje individualnih stambenih zgrada u svrhu obnove ratom porušenih naselja u Republici Hrvatskoj

Projekt: I.D.E.A. d.o.o. Zagreb, Vinogradska 6a
Tel./fax. 01 178 175
Autor: Mario Pehnec, dipl. inž. arh.

Kontekst prijedloga

Inspiracija rješenja potječe od vrijednosti tradicijske hrvatske seoske kuće "korablje" (korab znači čamac) te koncepcije modela stanovanja u društveno kulturnom kontekstu Posavine, Pokuplja, Pounja odnosno srodnog područja u republici Hrvatskoj. Tradicijska narodna arhitektura ne treba biti eklektički predložak za rješenje arhitektonskih problema našega vremena. Svrha je ove analize upozoriti na vrijednost jednoga minulog svijeta predmetnosti, koji je po svojim bitnim funkcionalno-oblikovnim principima i danas aktualan. Cjelovitost tradicijske narodne arhitekture naglašena je harmoničnom silhuetom naselja, a očituje se u dubokoj poveznosti s pejzažem. Ove kuće, kao znakovi čovjekove prisutnosti, traju stotinama godina. Izrasle su iz materijala koji je bio u neposrednoj blizini. Njihovo je gradivo drvo, zemlja (glina) i kamen. Svojstva materijala nedjeljivo se pretapaju u svojstva prostora. Ovdje otkrivamo zavidan stupanj montažnosti, mobilnosti i čistoću konstrukcijskog postupka.

Prema komunikaciji, rijeci i Suncu kuće su u pravilu orijentirane simetričnom antropomorfnom fasadom i velikom družinskom sobom. Zajednička dobra pravedno su raspodijeljena, tako da svaka kuća dobiva svoj dio ceste, svoj dio rijeke, svoj kontakt sa suncem, svoj dio prolaznosti u trajanju. U oblikovanju prostora mjera je čovjek. Građena po ljudskoj mjeri, poprimila je ta kuća humane proporcije. U interijeru ih pratimo u formatima podnih površina, koji je dimenzioniran ljudskim koracima (najčešće je primijenjen približan modul od 60 cm), u razmaku stropne od podne površine diktiranom uzdignutom ljudskom rukom, u položaju i dimenzijama otvora, obradi svih taktilnih površina. U eksterijeru na fasadi reflektiraju se unutrašnji odnosi neskrivenom strukturom.

Uporaba zemljišta i urbana ekologija

Velika većina panonskih seoskih naselja u Republici Hrvatskoj danas je, bar u osnovi, zadržala svoj nekadašnji izgled, svoju prepoznatljivu fizionomiju "ušorenog sela" ili niznog naselja. Pojam približno određuje naselje s obiju strana ceste uz koju se na uskim dugim parcelama, okomito na cestu, nižu kuće jedna do druge. Zabatom na ulicu orijentirane kuće postaju uzori poželjni za reproduciranje. Nizanje u redovito blago povijesnoj liniji katkad je prekinuta ritma čijom se snagom čovjek suprotstavlja monotoniji panonske ravnice. Kvaliteta nastala nizanjem ogleda se:

* u likovnome smislu u međusobnu skladu proporcija, u harmoniji oblika i volumena po mjeri čovjeka, u poštovanju biološke zakonitosti umjetničkog oblikovanja,
* u sociološkom i humanome smislu omogućuje intimni život i sudjelovanje u javnom životu ulice,
* u ekonomskome smislu mogućnost relativno velike gustoće stanovanja, od oko 800 do 1.000 stanovnika po dužnom kilometru ulice,
* u ekološkome smislu, kao koherentna pejzažna slika naselja i kao gradnja koja minimalno zauzima plodno zemljište

Poruke tradicijske seoske arhitekture

Slika 2. Dolina rijeka Kupe i Save

* Gradivni elementi od lokalnog materijala
* Gravitacijski autoritet u komponiranju konstrukcije
* Iskorištena fizikalna svojstva materijala
* Odnos prema terenu
* Otvaranje prema suncu
* Zaštita od nepogoda
* Bogata modulacija komunikativnoga dodirnog prostora stana i okoliša
* Gospodarski prostori prate stan
* Proporcije prostornog toka slijede autoritet svrhe
* Mjerilo čovjeka
* Kuća kao znak
* Organičko oblikovanje
* Istinita interpretacija prostora
* Organičko jedinstvo s pejzažem
* Korespondencija s materijalom okoliša, tlom i biocenozom

Upotrijebljene su fotografije i crteži iz sljedećih
publikacija
A. Freudenreich, "Kako narod gradi"
D. Salopek, "Arhitektura bez arhitekta"
Z. Živković, "Hrvatsko narodno graditeljstvo"

Uporabljeni materijali i način gradnje

Predloženim rješenjem preferira sa uporaba lokalnih, bioloških građevinskih materijala (mineralni - glina, opeka, prirodni kamen, vapno; ili organski - drvo, ploče od drvene piljevine, slama, trska) i kombinacija materijala čija su svojstva poznata, odnosno iz kojih predvidivo neće proizići problemi. Također se pazilo da se iskoriste lokalni resursi, da bude omogućeno recikliranje te da upotreba i održavanje budu jednostavni. Izvedba fasade moguća je etapno, a pretpostavljena je varijanta termoakumulacijskog zida od opeke s visoko kvalitetnim toplinskim karakteristikama, te (u eventualno drugoj etapi) dodatnom toplinskom izolacijom (od drvenih vlakana) s ventiliranim slojem i daščanom oblogom, ili fasadnom opekom kao završnim slojem (varijanta finalizacija u žbuci). U interijeru zidove je moguće finalizirati vapnenom ili gipsanom

DUGO SELO
ČAZMA
V. GORICA
IVANIĆ-GRAD
GRUBIŠNO POLJE
DARUVAR
GAREŠNICA
SISAK
PETRINJA
KUTINA
PAKRAC
NOVSKA
GLINA
KOSTAJNICA

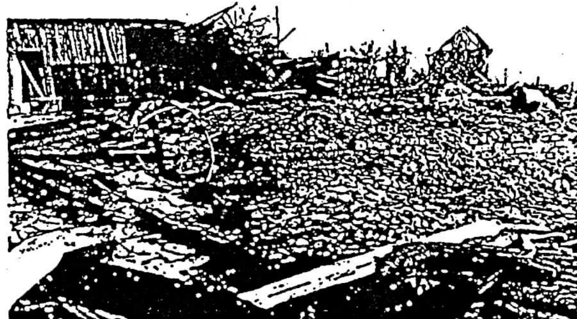

Prije...

...i poslije

žbukom, te bojiti ekološkim bojama (netoksičnim). Pokrov je pretpostavljen od crijepa, šindre ili ražene slame. Projekt je moguće realizirati uz participaciju korisnika, na klasičan ili polumontažni način gradnje. Gradnja zidova na polumontažni način moguća je zidnim panelima od opeka, u visini etaže, modularne širine do 180 cm u koracima po 30 cm. Međukatna je konstrukcija od opekarskih blokova, s nosivim rebrima od betona, prihvatljivih zdravstveno-ekoloških svojstava (varijanta je rješenje drvenom međukatnom konstrukcijom). Predloženim se rješenjem nastoji osigurati: da zgrada bude suha, odvođenje vode i ventilacija dijelova konstrukcije koji su izloženi vlazi, spriječena penetriracija radona, jednostavno čišćenje i održavanje, te zajamčena dobra kvaliteta zraka. Vodeći su principi djelotvorna uporaba materijala, minimiziranje količina i cijena, osigurana zdravstvena-ekološka kvaliteta, kao i takvo iskorištavanje koje omogućuje ponovnu uporabu ili recikliranje. Sagledavajući "life cycle" materijala, kriteriji su za odabir u lokalnim uvjetima, među ostalim ovi: količina potrošene energije, štete za okoliš, te utjecaji na ekosustav koje nastaju pri proizvodnji, transportu, ugradnji, upotrebi i nakon upotrebe materijala. Za sporedne gospodarske sadržaje (spremišta poljoprivrednih strojeva, alata i sl.) moguće je selektivno koristiti se materijelima dobivenim od srušenih zgrada.

Djelotvorno iskorištavanje resursa i energije

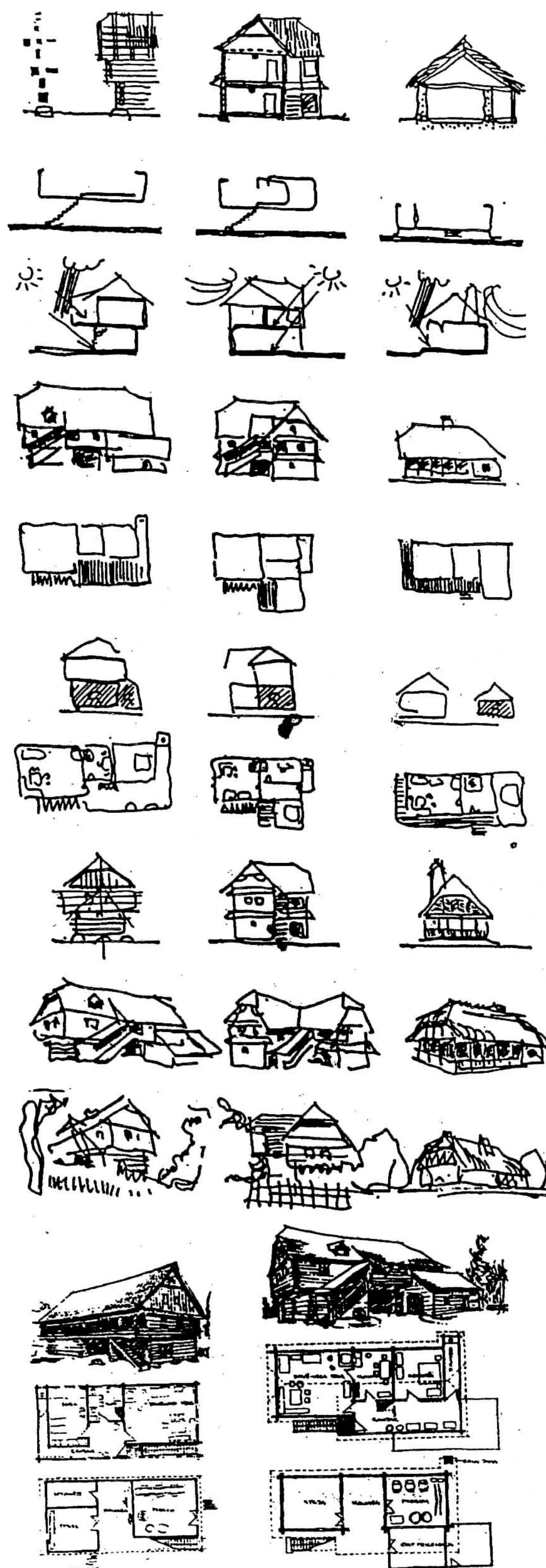
Projektom se pretpostavilo postizanje što većih energijskih ušteda i doprinosa: optimalno projektiranim oblikom kuće, izborom materijala i konstrukcije oplošja koji zadovoljavaju fizikalne kriterije za pasivnu uporabu solarne energije (visok toplinski otpor, mogućnost akumulacije topline), te primjenom pasivnih solarnih arhitektonskih elemenata i rješenja.

Pri koncipiranju prostora, s obzirom na energijski doprinos, prostor stana podijeljen je na zone različita klimatskog režima, u kojem je:

* Prva zona - tradicionalni trijem, prostor s ostakljenim površinama okrenutima prema jugu, kojem se nastojalo dati više dimenzija. Kao sastavni dio za boravak, ovaj prostor pruža mogućnost relaksacije brigom za ukrasno ili korisno bilje, kontakt s prirodom i kućnim ljubimcima. Nadalje, tim prostorom moguće je koristiti se kao katalizatorom insolacije, za reguliranje relativne vlažnosti zraka i kućne mikroklime, za konzumaciju Sunčeve topline i kontrolirano provjetravanje kuće. Ispod prostora ovoga staklenika smješteno je "skladište topline" (glina, kamen).

* Druga zona - središnji dio kuće, integrativni prostor za blagovanje, boravak, rad, odmor i spavanje.

* Treća zona - ili "bafer" (tampon) prostor, orijentiran na hladnu, sjevernu fasadu, kao gospodarski prostor ili prostor kućne tehnike (kuhanja, ostava, sanitarije, komunikacije).

Povezanošću prostora nastoji se osigurati svrsishodnija i energijski racionalnija iskorištenost pojednih prostornih cjelina.

Grijanje kuće preferira se pasivnim solarnim sustavom, kombinirano sa zidanim, kaljevim pećima ili kaminom, uz uporabu izmjenjivača topline, varijanta toplozračno s keramičkim kanalima. Kombiniranje solarnih kolektora, peći s vodenim ovojnicama i spremnicima (tzv. energijski trokut) jedno je od mogućih rješenja. Moguće je predgrijavanje zraka zimi (ili hlađenje zraka ljeti) dovođenjem vanjskoga zraka kanalima kroz zemlju, te izmjenjivačima topline racionalno podizanje temperature zraka u prostoru uz znatne uštede energije. Uporaba bioplina dobivenog kompostiranjem na seoskim imanjima poželjna je i ostvariva. Sustav djelotvornog iskorištavanja vode uključuje zaštitu vode od prekomjerna onečišćenja i minimiziranje potrošnje pitke vode. Otpadnim vodama i prikupljenom kišnicom, uz potrebno pročišćavanje, moguće je selektivno se koristiti u gospodarstvu. Predlaže se lokalni sustav odvodnje. Cilj je uništiti patogenost, spustiti *Biological Oxygen Demand* i reciklirati hranjive tvari. Kompostiranje materijaala iz kuhinje i toaleta povezano je s proizvodnjom hrane.

Sveobuhvatnost i integralnost sustava

Projektnim su se prijedlogom nastojala osigurati takva rješenja koja neće negativno utjecati na druge biološke sustave i ekološki poredak uopće. Takvim pristupom moguće su velike uštede energije i zaštita čovjekova okoliša. Arhitektonski projekti u konačnici trebaju rezultirati takvim stambenim (i ostalim) zgradama koje će biti dio harmonična poretka ekosustava.

Relativne prednosti rješenja

Za razliku od neodržive stihijske obnove, te manjkavosti rješenja kojima se prejudiciraju privremena nekvalitetna rješenja (neka privremena rješenja otprije 30 i više godina postoje i danas, uzrokujući niz roblema), predloženim rješenjem omogućava se:

* Obnova održiva u prostoru i vremenu, a uz sudjelovanje korisnika, gospodarski ostvariva,
* Fleksibilnost u prilagodbi zahtjevima dinamičkih promjena uobitelji.
* Etapnošću je omogućeno optimiziranje gradnje i uporabe izgrađenog u četiri dimenzije (prostorno i vremenski).
* Postizanje znatnih energijskih ušteda i doprinosa.
* Zdravo stanovanje u harmoniji s prirodom.

Primjenjivost i transformabilnost rješenja

Otvorenošću projekta različitim rješenjima omogućeno je uključivanje samog korisnika u proces projektiranja (i gradnje). Predloženo rješenje kuće svojom organizacijom i formom pruža mogućnost prilagodbe zahtjevima dinamičkih promjena u obitelji, odnosno (što je danas u Hrvatskoj imperativ) etapnoj gradnji.

Predloženim rješenjima nastoje se ponuditi varijante stambenih tipova i struktura, prema afinitetima i mogućnostima budućih korisnika. Poštivanje želja samog korisnika bitno je da bi se čovjek u tome prostoru osjećao zdravo i ugodno.

Projekt pruža jedan mogući pristup sustavu etapne gradnje individualnih stambenih zgrada, koji omogućava da korisnik u kratkom vremenu sagradi minimalno potrebni stambeni prostor u kojem živi (nulti tip), a s vremenom, prema vlastitim mogućnostima i afinitetima, oblikuje optimalni stambeni prostor, dodajući podrum uz kuću, proširujući stambenu etažu u prizemlju, dodajući stambenu jedinicu na I. katu ili (i) stambeno potkrovlje. Modularna koordinacija kojom je olakšan izbor sudjelovanjem korisnika u kontekstu etapnosti gradnje u četiri dimenzije (prostorno i vremenski) omogućava da se u velikom dijelu mogu zadovoljiti i arhitektonskooblikovni zahtjevi.

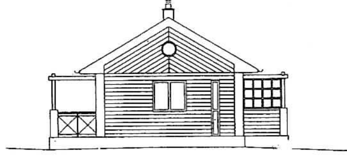
Za program obnove Republike Hrvatske paradigma održivog razvoja, kao temeljni obrazac novoga svjetskog poretka, pitanje je napretka i uključivanja u svjetska nastojanja u rješavanju problema održivoga stanovanja i prebivanja (*sustainable habitat problems*). Predloženim rješenjem uzima se u obzir složena gospodarska situacija, što je još jedan razlog više da se realiziraju projekti koji u budućnosti neće biti zdravstvenoekološka, građevinska, tehničko-tehnološka ili psihološka prepreka za prilagođavanje dinamičnim sociološkim, ekonomskim i drugim programima razvoja Republike Hrvatske.

Opće postavke predloženoga rješenja mogu biti prenosive, te u širemu smislu primjenjive i u drugim sredinama, prilagođene zakonitostima *Genius locia*, odnosno lokalnim geobiološkim, klimatskim, morfološkim, sociološkim, gospodarskim, kulturnim i drugim uvjetima.

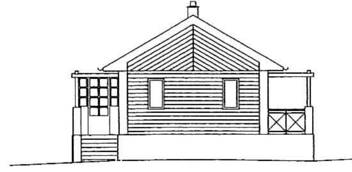
Dosadašnje predstavljanje projekta "Eko-logična kuća"

Ovaj rad rezultat je višegodišnjeg istraživanja u području stambene arhitekture, s posebnim naglaskom na zdravstveno-ekološke kriterije, te je do sada predstavljen:

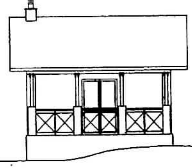
* na Europskom kongresu arhitekata u Stockholmu i Helsinkiju 18.-22. kolovoza 1992.
* na međunarodnom arhitektonskom natječaju-izložbi s naslovom "A Coll for Suistainable Community Solutions", u sklopu Svjetskog kongresa arhitekata koji je održan 17.-21. lipnja '93. u Chicagu.
* u više znanstvenih publikacija ("Sunčeva energija", Rijeka, 1991.; Zbornik Međunarodnog kongresa "Energija i zaštita okoline", Opatija, 1992.;...).
* u okviru edukacijskog projekta "Energetska kuća" Saveza energetičara Hrvatske (SEH, Zagreb) godine 1992., 1993. i 1994. u radionicama i simpozijima.
* u okviru Radionice 2. Europan Hrvatska, "Obnova gradova i naselja", Osijek 12.-14. 5. 1994.
* zapažen je na više izložbi (Skupština grada Zagreba 1992., Etnografski muzej, Zagreb 1992. Zagrebački salon '93.).
* na više javnih predavanja (Kulturno-informativni centar, Hrvatska Gospodarska Komora, Zagreb, 1992., 1993.).
* za godinu 1993. u povodu Dana planeta Zemlje autor je za ovaj rad dobio Priznanje "Charta Rabuziana" uime Društva za unapređenje kvalitete života i Ministarstva graditeljstva i zaštite okoliša.
* na 3. Međunarodnom kongresu Healthy Buildings '94. Budimpešta, 22.-25. listopada 1994.
* u okviru predavanja i publikacije Radne grupe "Zdrava gradnja" UIA - Internacionalne adruge arhitekata, koje je autor projekta redovni član od godine 1993.
* kao realizacija ugostiteljskog objekta "Korab" na RŠC Jarun u Zagrebu. Za godinu 1994. autor projekta primio je Priznanje udruženja hrvatskih arhitekata, za ostvarene arhitektonske domete u projektu i izvedbi ovog objekta.
* u Ministarstvu obnove i razvitka projekt je s mogućim konkretnim projektantskim rješenjima godine 1995. ponuđen i prihvaćen kao jedan od projekata za obnovu.
* za Svjetski kongres arhitekata, koji će se održati u lipnju godine 1996. u Barceloni, ovaj je projekt odabran (među sedam iz svijeta) da predstavlja radnu grupu "Zdrava gradnja" Internacionalne udruge arhitekata.

ISTOČNO PROČELJE

ZAPADNO PROČELJE

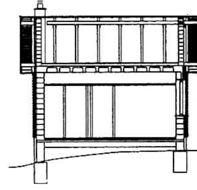

JUŽNO PROČELJE

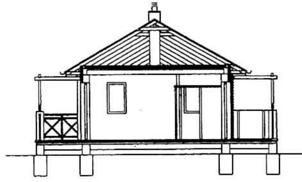
TIP 0–0–A

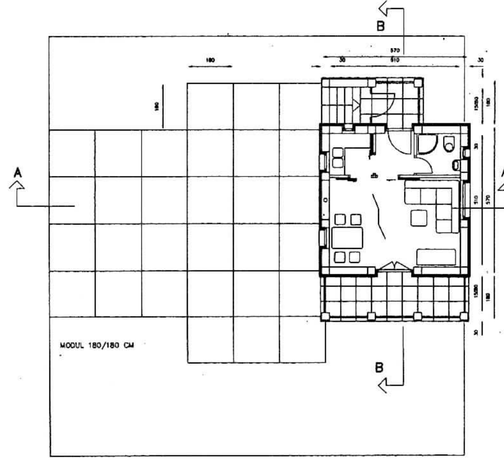
SJEVERNO PROČELJE

PRESJEK A–A

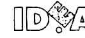
PRESJEK B–B

TIP 0–0–A

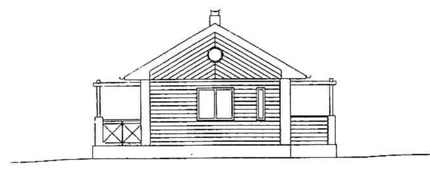
TLORIS PRIZEMLJA

KUĆA 26 M2+TERASA 3.8 M2=29.8 M2
TERASE I UL. 15x0.25=3.8 M2

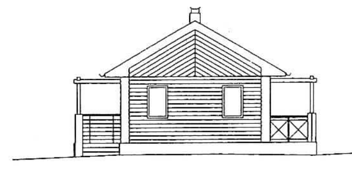

d.o.o. ZAGREB, VINOGRADSKA 6A, tel./fax. 01 178 175

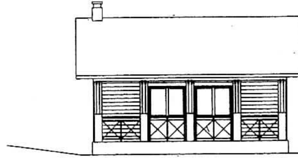
PROJEKT "EKO–LOGIČNA KUĆA" AUTOR: MARIO PEHNEC DIPL.INŽ.ARH

ISTOČNO PROČELJE

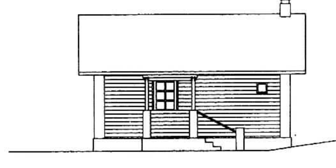

ZAPADNO PROČELJE

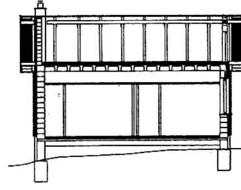

JUŽNO PROČELJE

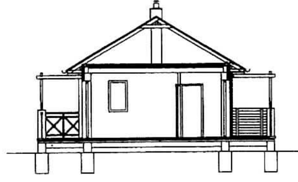
TIP 0–1–A

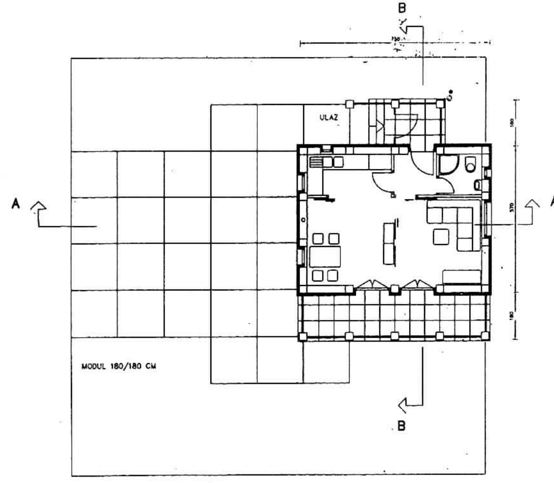
SJEVERNO PROČELJE

PRESJEK A–A

PRESJEK B–B

TIP 0–1–A

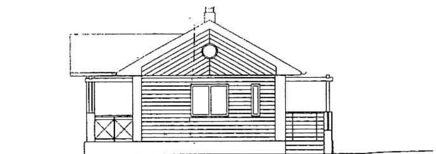
TLORIS PRIZEMLJA

KUĆA 35 M2+TERASE+UL.4.0 M2=39.0 M2
TERASE 16x0.25=4.0 M2

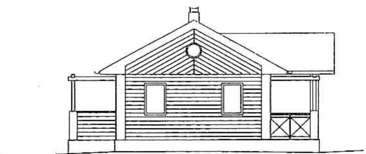

d.o.o. ZAGREB, VINOGRADSKA 6A, tel./fax. 01 178 175

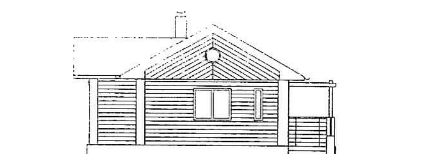
PROJEKT "EKO–LOGIČNA KUĆA" AUTOR: MARIO PEHNEC DIPL.INŽ.ARH

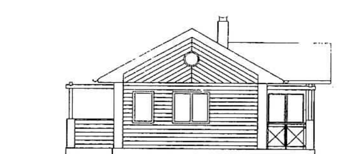
ISTOČNO PROČELJE

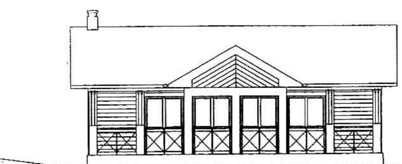
ZAPADNO PROČELJE

ISTOČNO PROČELJE

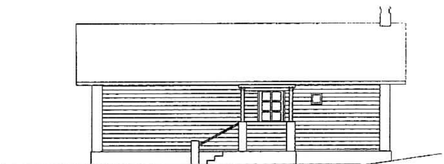

ZAPADNO PROČELJE

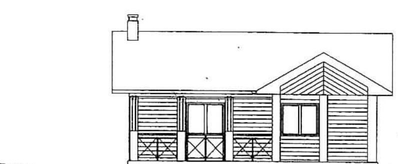

JUŽNO PROČELJE

TIP 0-3-C

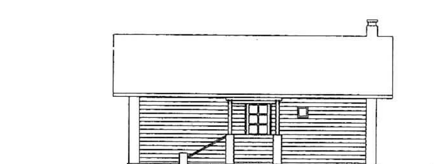

SJEVERNO PROČELJE

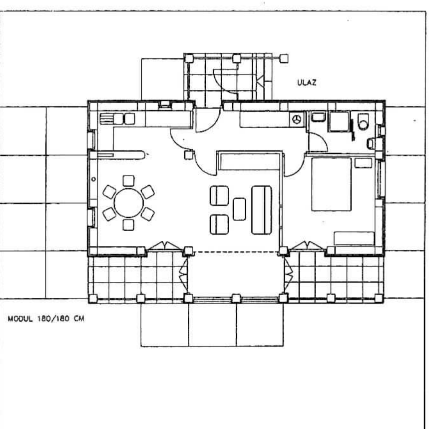

JUŽNO PROČELJE

TIP 0-2-C

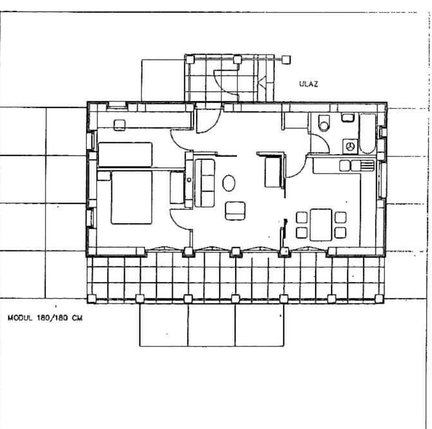

SJEVERNO PROČELJE

TIP 0-3-C TLORIS PRIZEMLJA

KUĆA 59.6 M2+TERASA I UL.4.5=64.1 M2
TERASE I . UL. 18x0.25=4.5 M2

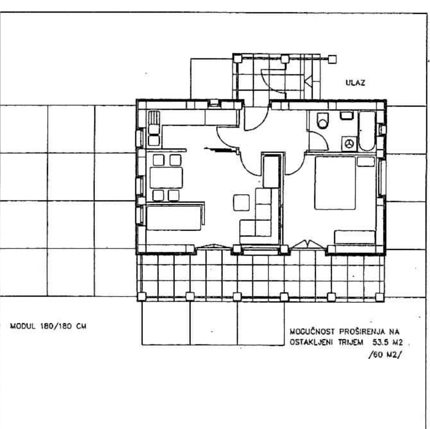
TIP 0-3-B TLORIS PRIZEMLJA

KUĆA 53 M2+TERASA+UL. 6 M2=59.0 M2
TERASE I UL. 24x0.25=6.0 M2

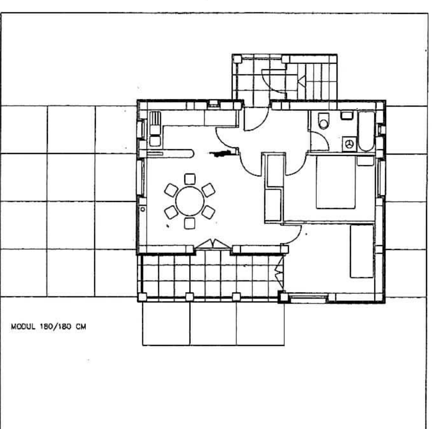
d.o.o. ZAGREB, VINOGRADSKA 6A, tel./fax. 01 178 175

PROJEKT "EKO-LOGIČNA KUĆA" AUTOR: MARIO PEHNEC DIPL.INŽ.ARH.

TIP 0-2-B TLORIS PRIZEMLJA

KUĆA 44 M2+ TERASE I UL. 5.2=49.2 M2
TERASE I UL. 21x0.25=5.2 M2

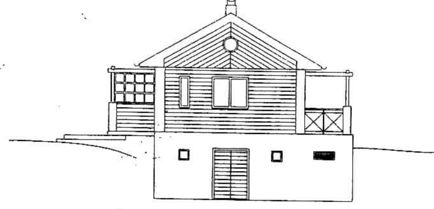
TIP 0-2-C TLORIS PRIZEMLJA

KUĆA 50.3 M2+TERASE I UL. 3.7=54 M2
TERASE I UL. 15x0.25=3.7 M2

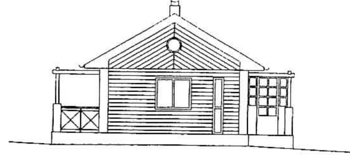

d.o.o. ZAGREB, VINOGRADSKA 6A, tel./fax. 01 178 175

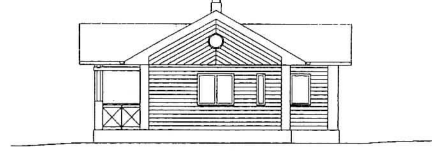
PROJEKT "EKO-LOGIČNA KUĆA" AUTOR: MARIO PEHNEC DIPL.INŽ.ARH.

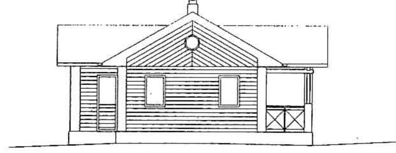
ISTOČNO PROČELJE

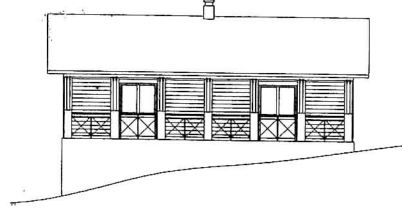
ZAPADNO PROČELJE

ISTOČNO PROČELJE

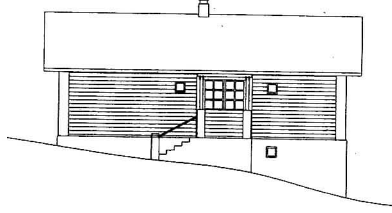

ZAPADNO PROČELJE

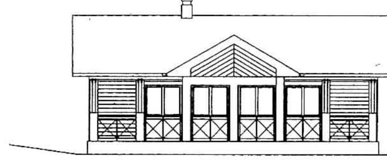

JUŽNO PROČELJE

TIP 0–3–F

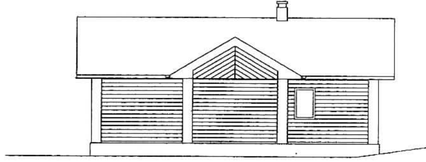

SJEVERNO PROČELJE

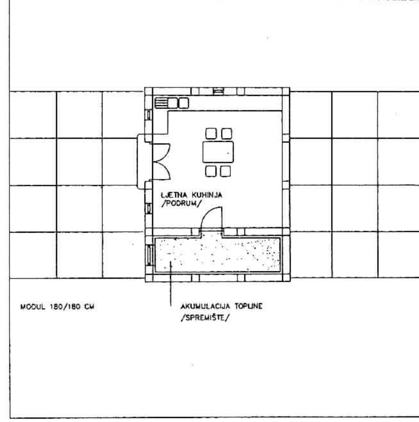

JUŽNO PROČELJE

TIP 0–4–B

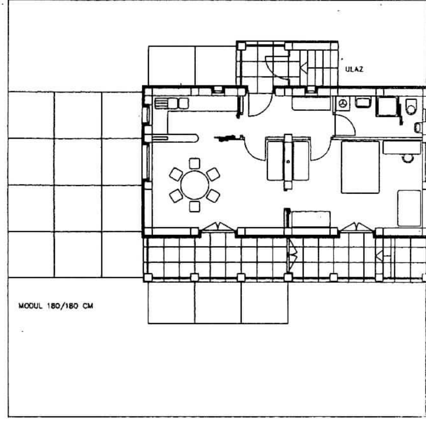

SJEVERNO PROČELJE

TIP 0–3–F TLORIS PODRUMA

PODRUM KUĆE 26.0 M2+SPR. 3.8=29.8 M2
SPREMIŠTE 7.7x0.5=3.8 M2

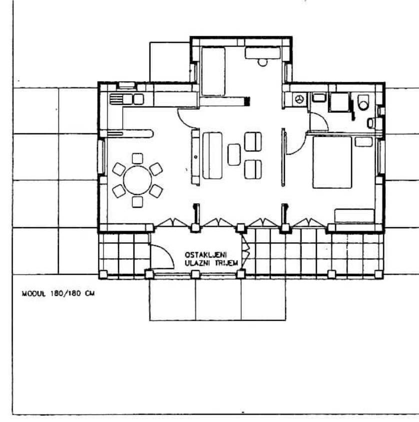
TIP 0–3–F TLORIS PRIZEMLJA

PRIZEMLJE KUĆE 53 M2+ TERASE I UL. 6=59.0 M2
TERASE I UL. 24x0.25=6.0 M2
PRIZEMLJE 59 M2 + PODRUM 29.8 M2=88.8 M2

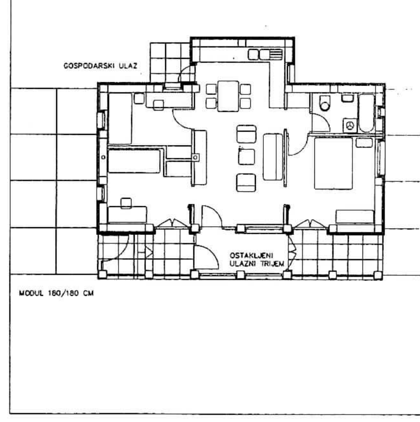
d.o.o. ZAGREB, VINOGRADSKA 6A, tel./fax. 01 178 1

PROJEKT "EKO-LOGIČNA KUĆA" AUTOR: MARIO PEHNEC DIPL.ING.ARH.

TIP 0–4–C TLORIS PRIZEMLJA

KUĆA 65.4 M2+ TERASE 3.0=68.4 M2
TERASE 12x0.25=3.0 M2

TIP 0–4–B TLORIS PRIZEMLJA

KUĆA 65.4 M2+ TERASE 3.0=68.4 M2
TERASE 12x0.25=3.0 M2

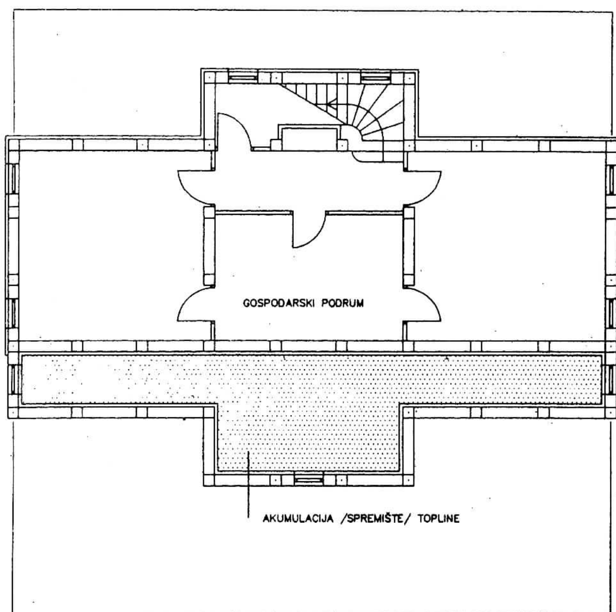
d.o.o. ZAGREB, VINOGRADSKA 6A, tel./fax 01 178 175

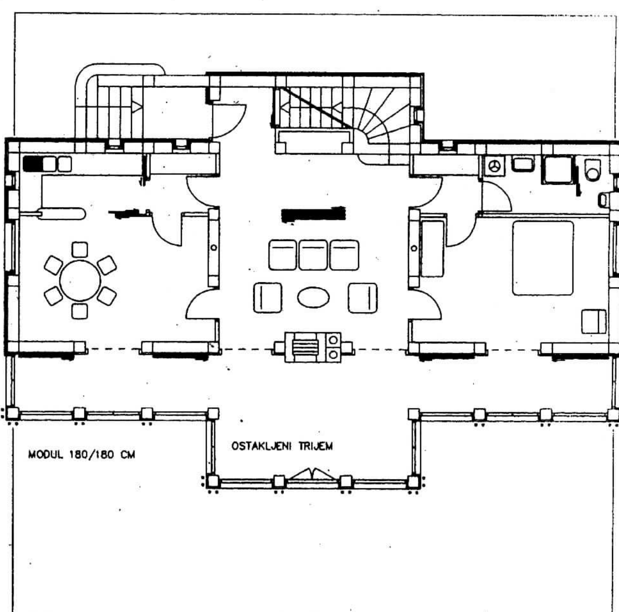
PROJEKT "EKO-LOGIČNA KUĆA" AUTOR: MARIO PEHNEC DIPL.ING.ARH.

JUŽNO PROČELJE   TIP 5-A   ISTOČNO PROČELJE

TIP 5-A   TLORIS PODRUMA

PODRUM KUĆE 117.3 M2

TIP 5-A   TLORIS PRIZEMLJA

PRIZEMLJE KUĆE 90.3 M2+ TRIJEM 33.3+ UL. 3.2 M2=123.8 M

IDA d.o.o. ZAGREB, VINOGRADSKA 6A, tel./fax. 01 178 175

PROJEKT "EKO-LOGIČNA KUĆA"   AUTOR: MARIO PEHNEC DIPL.INŽ.ARH.

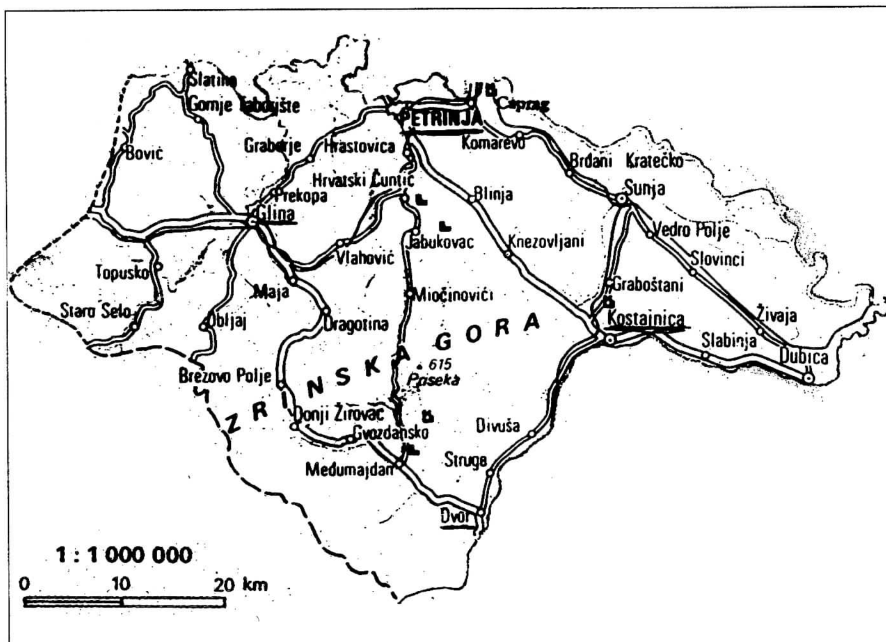
Crtežima prikazan pristup sustavu etapne gradnje individualnih stambenih zgrada

Od Banovine do Banije i natrag

U posljednjih se nekoliko godina kraj između Kupe, Une i Save naziva Banovinom ili Banijom, ali ipak naziv Banovina prevladava i čuje se na radiju, televiziji i sve više rabi u tisku. Većina nas osjeća da je pojam Banovina stariji i da je u posljednjih pola stoljeća bio potisnut od sustavnoga nametanja izraza Banije kao jedinoga za to područje nekadašnje Banske krajine. Dilemu oko tih dvaju termina izrazio je i naš predsjednik dr. Franjo Tuđman u konferenciji za tisak, koja je održana 1. prosinca 1995.

Pokušat ću stoga pojasniti to pitanje kao povjesničar, pomalo zainteresiran za jezične probleme i desetak godina žitelj u Banovini, točnije u Petrinji, jednom od njezinih središta. Sisak se oduvjek izdvajao kao poseban grad i ubrajao u Pokuplje i srednju Posavinu, točnije u civilnu i građansku Hrvatsku, iako je jedan njegov današnji dio, Vojni Sisak na desnoj obali Kupe, bio do 1881. dio Druge banske pukovnije sa sjedištem u Petrinji. U rješavanju ispravnosti starijega naziva Banovina i osobno sam sudjelovao u prosincu 1992. kad smo u Sisku slavili 400. obljetnicu nove Petrinje. Naime, ja sam se u uvodnom izlaganju založio za vraćanje povijesnoga hrvatskoga naziva Banovina, što su prihvatili brojni novinari iz toga kraja i prenijeli u sredstva priopćavanja.

U dokazivanju postavke da je Banovina stariji i ispravniji naziv poslužit ćemo se najprije leksikografskim izdanjima. Na primjer, u *Narodnoj enciklopediji SHS*, I, koja je izašla u Zagrebu potkraj dvadesetih godina ovoga stoljeća, stoji da je Banovina "Kraj između Korane, Kupe i Donje Une gdje su u srednjem vijeku bile tri slavonske županije (...) Gorička, u sredini Gorska, i na istoku do Une županija Dubička". Poslije oslobađanja toga područja od Turaka "ondje je uređena vojna Krajina (dvije regimente, Glinska i Petrinjska). Bila je pod zapovjedništvom hrvatskoga bana: Banska krajina ili Banovina, koje se ime kod naroda do danas sačuvalo" (str. 137).

Karta područja RH zvanog Banovina

Banija se tada još uopće ne spominje osim kao općina u kotaru Rakovac, danas dio Karlovca. Ta karlovačka općina Banija bila je na lijevoj obali Kupe, dakle izvan Krajine, i bila je kao i sva građanska Hrvatska pod upravom hrvatskoga bana.

U *Minervinu Leksikonu* od 1936. nije obrađena Banovina kao teritorijalni pojam. Vjerojatno zato što su tada postojale banovine u ondašnjoj Jugoslaviji kao teritorijalno-političke jedinice, npr. Savska u Zagrebu i Primorska u Splitu. U *Hrvatskoj enciklopediji*, koja je izrađena pod upravom Banovine Hrvatske, knj. 2, str. 200. 1941. obrađena je i Banovina, ali samo pod naslovom Banska krajina. Pojam Banovina je izbjegnut, vjerojatno zato da se ne preklapa s postojećom Banovinom Hrvatskom.

Međutim, u svim enciklopedijama i leksikonima koji su izašli poslije II. svjetskog rata rabi se prvi put u leksikografiji samo naziv Banija. Doista, u Enciklopediji Jugoslavije, knj. 1, prvo i drugo izdanje, postoje u zagradi i nazivi: Banska krajina, Banska zemlja, Banovina, ali se njima ne poklanja pozornost, nego je težište svega povijesnoga dijela na narodnooslobodilačkom ratu. Slično je učinjeno i u *Općoj enciklopediji*, tj. spominje se i naziv Banovina, kao i u "Prosvetinoj" u Beogradu, ali ne i u *Vojnoj enciklopediji*. U *Leksikonu JLZ* iz 1974. postoji samo Banija kao "brežuljkasti kraj u sr. Hrvatskoj između Kupe, Une i Petrove gore", ali ne i Banovina, nego samo stoji da je banovina teritorijalno-politička jedinica.

Dakle, na temelju leksikografskih podataka možemo zaključiti da je do II. svjetskoga rata postojao samo naziv Banovina, da se pojam Banija javlja tijekom toga rata i da je prevladao pod političkim utjecajem u poratnim godinama. To se odnosi i na izvedenice: Banovac, Banovka, banovski, odnosno Banijac, Banijka i banijski.

Ipak, osim leksikografije pokušat ćemo doznati kako su se ta dva pojma rabila u književnosti, jeziku, umjetnosti i uopće u narodu, kod banovinskih Hrvata i Srba, potomaka bivših krajišnika. Tako je npr. Vladimir Mažuranić, pisac *Pravno-povijesnog rječnika* s početka ovoga stoljeća rabio isključivo naziv Banovina. On u 1. knjizi piše kako je "Blinja kašteo u

banovini" (66). U Sisku objavljuje 1908. Srbin Đorđe Petrović knjižicu *Buna u banovini u Klasniću 1883*. On, očito još ne zna za naziv Banija. Zanimljivo je kako on taj naziv piše malim slovom, tj. banovina. Vjerojatno stoga što su se prilikom ukidanja Vojne krajine 1881. izgubili i nazivi za Bansku krajinu, a počeli su se rabiti do 1883. nazivi banovinsko ili bansko okružje, pa od sjedinjenja tih krajeva s građanskom Hrvatskom i uključivanja u Zagrebačku županiju gubi se naziv Banska krajina i banko okružje i prevladava Banovina. Stoga se npr. u Petrinji pokreće i glasilo koje se zove "Banovac" i pred Drugi svjetski rat "Novi Banovac", također u Petrinji. U mojoj knjizi *Narodni pokret 1883. u Hrvatskoj*, izdanoj 1980. rabio sam pretežno naziv Banovina ili Banska krajina (Buna u Banskoj krajini), a kad sam govorio o novijem vremenu, rabio sam naziv Banija.

Kad je Ivan vitez Trnski pisao u XIX. stoljeću himnu dviju banovačkih pukovnija, počeo je stihovima:

"Oj Banovci, oj junaci, hajdemo!"

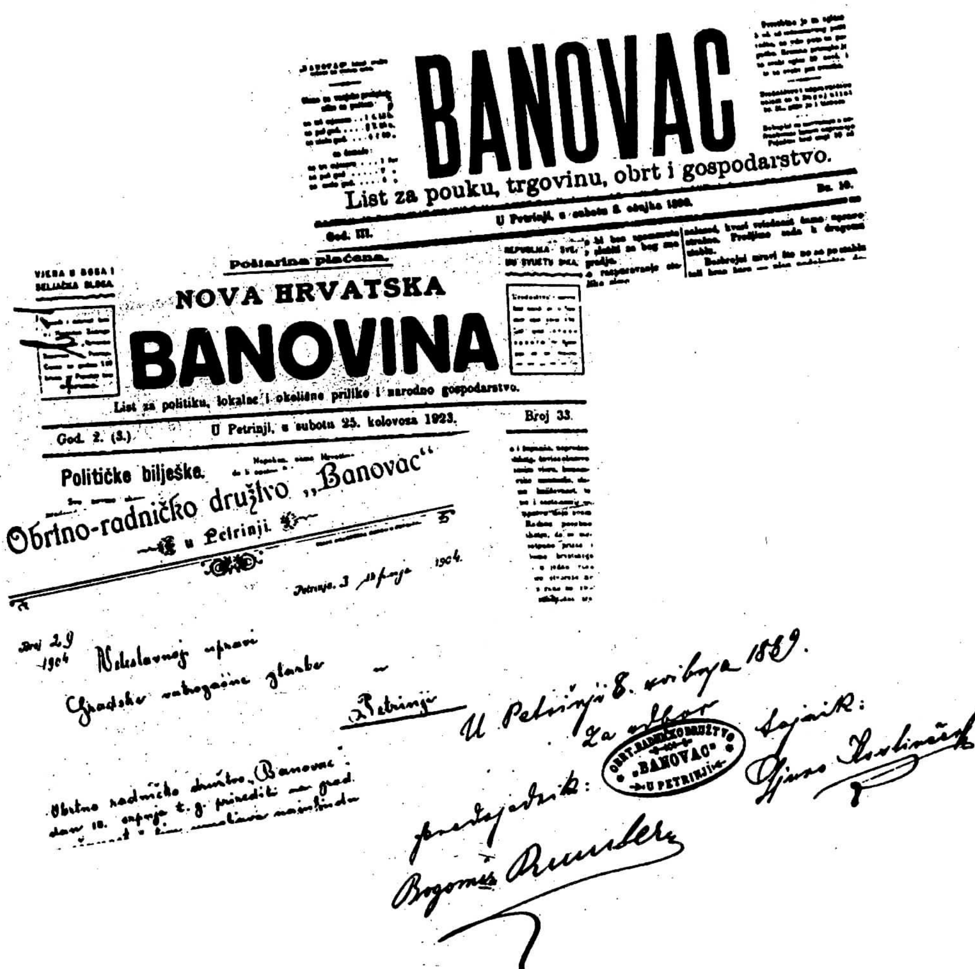
U Petrinji je postojalo obrtničko društvo "Banovac", a kad se početkom XX. stoljeća gradila željeznička pruga Sisak (Caprag) - Karlovac, preko Gline i Petrinje, govorilo se o banovinskoj pruzi ili pruzi u Banovini. I današnji nazivi mjesta u Banovini podsjećaju da je nekoć bio u uporabi pridjev banski i banovinski, a ne banijski, npr. nedaleko od Petrinje postoji Banski Grabovac, nedaleko od Karlovca Banski Kovačevac. I stariji ljudi, bez obzira na to bili oni Hrvati ili Srbi, ako su bili s Banovine, neće reći da su Banijci nego Banovci (to mi je potvrdio čak pokojni Đuro Kladarin, a i mnogi drugi).

Pred Drugi svjetski rat pojavljuje se, vjerojatno po analogiji na Baniju kao dio Karlovca, i skraćeni naziv Banija za Banovinu. Taj se naziv počeo forsirati od jeseni 1941., kad su pripadnici Sisačkoga partizanskoga odreda, sastavljena gotovo u potpunosti od Hrvata, stigli na Banovinu i tu je ustrojen Okružni komitet Komunističke partije Hrvatske za Baniju i gotovo istodobno je zajednički odred dobio naziv "banijski". U proljeće 1942. izdaje se šapirografirani "Vjesnik Banije", a dijelovi toga banijskoga odreda odlaze u Bosnu, Moslavinu, Slavoniju i šire to ime. U jesen 1942. godine ustrojavaju se 7. i 8. hrvatska brigada koje nose podnaziv banijska. Otada sve više prevlađavaju lokalni, regijski nazivi za brigade, npr. lička, kordunaška, banijska, umjesto relativno nepopularnoga naziva "hrvatska" koji je, iako službeni, sve više u krajevima naljesenim Srbima gubio uporabnu vrijednost, što naravno, nije bilo slučajno. U studenom 1942., od dviju je spomenutih "banijskih" brigada bila ustrojena Banijska divizija koja je u početku 1943. sudjelovala u IV. i V. ofenzivi i tu stekla, uz dalmatinske (hrvatske) brigade, aureolu mučeništva i decimiranja, pa se sada može otvoreno reći da su hrvatske ili brigade iz Hrvatske izvukle te dvije ofenzive.

Od tada te brigade, poglavito one s Banije i Korduna, a nakon borbe za Drvar 1944. i iz Like, bivaju slavljene, isticane i hvaljene sustavno, samo pod regijskim imenom poglavito u narodnoj (guslarskoj) memoriji. Usporedo s isticanjem imena Banije izdvaja se i obilježava kao srpsko područje i Kordun kojem se imenu daje i novo, do tada u povijesti nepoznato značenje. Sve pjesme i nazivi nastali ili prošireni u to doba imaju značaj obilježavanja tih područja posebnim regijskim imenima, zapravo po staroj velikosrpskoj promidžbi, one se sve više ubrajaju u posebne "srpske zemlje" u Hrvatskoj, pa i u susjednoj Bosni, npr:

"Kordum, Bosna, Banija i Lika,
To je, brate, čvršće od čelika."

Ako raščlanimo tu pjesmu, koju smo ponekad bezazleno pjevali, utvrdit ćemo da je tobožnji narodni pjevač u njoj izrazio velikosrpski program izdvajanja tzv. srpske krajine i republike srpske u Bosni i Hercegovini. Bilo je to pola stoljeća prije pokušaja ostvarenja te ideje u balvan-revoluciji 1991. I zato nije bilo slučajno ni banijstvo, ni kordunaštvo, ni pokušaj davanja Karlovcu imena Kordunovca ili Kordun-grada, ni negacije naziva Zrinske gore koja je postala Šamarica, ni gradnja podzemnih gradova-hotela (bunkera) na

BANOVAC
List za pouku, trgovinu, obrt i gospodarstvo.
God. III.

Poštarina plaćena.
NOVA HRVATSKA
BANOVINA
List za politiku, lokalne i okolišne prilike i narodno gospodarstvo.
God. 2. (3.) U Petrinji, u subotu 25. kolovoza 1923. Broj 33.
Političke bilješke.

Obrtno-radničko družtvo „Banovac"
u Petrinji.

toj Šamarici i Petrovoj Gori, niti ranija etička čišćenja Zrinja, Baričevca u Lici, Španovice u zapadnoj Slavoniji. Takvu su sudbinu doživjeli u najnovije doba svi oni krajevi koji nisu očišćeni tijekom te ratne "revolucije", npr. hrvatska sela oko Dvora, Kostajnice, Petrinje, Slunja, u Zaleđu Zadra, Obrovca, Knina, oko Vukovara, Pakraca, Okučana i drugdje.

Prema tome, brisanje starih povijesnih hrvatskih naziva i davanje novih imena bio je samo prvi korak prema etnocidu, kulturocidu i namjeravanom "ujedinjenju" svih "srpskih zemalja" na kome se radi već puna dva stoljeća, jer je ideja "Velike Srbije" starija od nove srpske države koja se začela u I. ustanku 1804., a u praksi se počela ostvarivati planskim pokoljem Turaka u Beogradu godine 1807.

Dakle, pretvaranjem Banovine u Baniju nije samo pitanje novijega i kraćeg imena, nego nešto mnogo šire i dublje. Zato, zadržimo Banovinu, ako smo već napustili u Hrvatskoij čast bana, banovca, banice...

Uostalom, poslije "Oluje" i stabilizacije slobodne Republike Hrvatske koja se vraća svojim povijesnim imenima i tradiciji, koja djelomice obnavlja i ono što je bilo uništeno, oduzeto, prebrisano, zatajeno, sada kad se na Banovinu vraćaju i izbjeglice i prognanici - Hrvati, kad su u drugoj "seobi Srbalja", zapravo bivših Vlaha koji su kao odbjeglice gonjeni povijesnom krivnjom napustili hrvatsku zemlju, možemo opet "njihovu Baniju" nazvati pravim imenom Banovinom, ili, još bolje Hrvatska Banovina, kao npr. Hrvatsko zagorje, Hrvatsko primorje, Hrvatsko prigorje.

Uostalom, nije slučajno u Petrinji 1921. počeo izlaziti list "Hrvatska Banovina", a 1923. i "Nova Banovina". Ime toga posljednjega lista kao da simbolizira današnju Hrvatsku Banovinu koja se poput Feniksa rađa iz pepela, ruševina, iz korova kao i prije 400 godina kad su pod Siskom i Petrinjom dobivene sve bitke za hrvatsko Pokuplje i hrvatsko Pounje, kad su istjerani Turci, ali su ostali na hrvatskoj zemlji Vlasi, njihovi pljačkaški odredi, martolozi, kasnije austrijski graničari, po ukidanju Krajine 1881. posrbice, a u novije vrijeme neki od njih velikosrpski četnici.

(H. S. 2. 2. 96.)

Dr. Dragutin Pavličević

Iz ureda Načelnika Općine Hrvatska Kostajnica

Odobreni općinski povijesni simboli: grb i zastava

Dana 20. veljače 1996. Ministarstvo uprave Republike Hrvatske, u povodu zahjeva općinskog vijeća, donijelo je Rješenje kojim se Općini Hrvatska Kostajnica odobravaju povijesni grb i zastava. O općinskom smo prijedlogu pisali prošle godine, te čitatelje samo podsjećamo na odobreni izgled.

"GRB razdijeljen srebrnom/bijelom gredom. U gornjem plavom dijelu bijeli se grad s tri kule; u donjem zlatnome/žutom je bijeli gradski zid s otvorenim vratima nad kojima je raskriljeni bijeli sokol."

"ZASTAVA omjera 1:2 plave boje s grbom općine u sredini."

Tvornica trikotaže Pounje

Dana 18. ožujka 1996. u Kostajnici počinje raditi još jedna smjena djelatnika TT Pounje. Uz već postojeći pogon u Zagrebu koji će se postupno seliti u Kostajnicu, u TT Pounje ukupno je oko 80 zaposlenih.

Otpočela obnova obiteljskih domova

Dana 11. ožujka 1996. započela je obnova obiteljskih domova na području općine Hrvatska Kostajnica, u Majuru. Na cjelokupnom području općine komisiji za procjenu šteta ratnih podnesena su 392 zahtjeva, a potpisano je 320 ugovora. U vrijeme kada časopis bude u vašim rukama obnoviteljski će radovi biti u punom jeku.

Normalizira se autobusni prijevoz

Autoprevozničko poduzeće Čazmatrans dobilo je koncesiju Ministarstva prosvjete za prijevoz školske djece na područuu naše općine. Od 11. ožujka uvedene su nove autobusne linije:

U 6.30 sa Sisaškog autobusnog kolodvora polazi autobus smjerom Sisak - Sunja - Majur- Kukuruzari - Kostajnica.

U 7,00 ostaje redovna linija Sisak - Kostajnica (TT Pounje). Čazmatrans nudi mogućnost zaposlenja domaćim, prvenstveno razvojačenim braniteljima.

Ratne štete uglavnom procijenjene

Tijekom srpske agresije općina Hrvatska Kostajnica pretrpjela je znatna oštećenja materijalnih dobara. Prema podacima Općinske komisije za procjenu ratne štete oštećenja su prema kategorijama

Objekti	I-IV kategorija	V-VI kategorija	Ukupno
stambeni	357	485	842
gospodarski	156	358	514
poslovni	123	42	165
vikendice	10	23	33
sakralni	-	6	6
			1 560

Prema približnoj procjeni ratne štete za područje Općine Hrvatska Kostajnica iznose 84 070 000 DEM ili 311 057 000, 00 kuna.

Infrastruktura je također pretrpjela znatna oštećenja: Most na Uni sagrađen 1968. znatno je oštećen; šteta je 3 450 000 DEM ili 12 765 000 kn; željeznička pruga Sunja - Kostajnica pretrpjela je oštećenja kontakne mreže, kolodvorskih uređaja i objekata, a kako pruga nije deminirana, nije se s popravkom niti otpočelo. Stoga se ne može uspostaviti promet toliko značajan za domaće i međunarodne prometovanje.

Strujom se opskrbljuje iz magistralnog dalekovoda 220 kV Petrinja - Kostajnica dugačkog 30 km. Tijekom proteklih mjeseci izgrađen je priključni vod i dobiven napon za niskonaponsku mrežu

Kostajnica - Panjani - Kostajnički Majur - Stubalj - Graboštani - Mračaj - Hrastovac - Krčevo - Svinica - Velešnja - Kukuruzari - Babina Rijeka - Mečenčani - Borojevići - Knezovljani - Utolica.

Popravljeno je 84,5 km dalekovoda, 42 trafostanice i 45 km niskonaponske mreže.

Opskrba vodom osigurana je s vodocrpilištima Pašina vrela. Prema geoistraživanju, Pašina vrela daju 100-110 l/s vode. Da bi opskrba vodom bila potpuno riješena potrebno je nabaviti rezervne crpke, popraviti pogonski agregat, obnoviti signalizaciju i automatsku zaštitu, izgraditi sanitarni čvor na crpilištu, sagraditi pristupni put, riješiti pitanje druge zaštitne zone, riješiti sistem veze Pašina vrela - Pounje - uprava i dovesti hidrante u ispravno stanje, te sekcijske zasune, čvorna mjesta i odzračne ventile. Za navedene radove treba osigurati 1 650 000 kn. Komunalno područje u idućih 4-5 godina iz vlastitih prihoda neće moći pokrivati troškove vodoopskrbe, čistoće i javne rasvjete. Raniji kapital Komunalnog poduzeća bio je 1 000 000 DEM s 54 uposlena. Izlaz za Komunalno poduzeće jest status Javnog poduzeća koje će se financirati iz državnog proračuna.

Telefonska je mreža također dosta oštećena. Do sada je ukopčano 13 javnih govornica i samo 130 pretplatničkih brojeva. Hitno je potrebno uspostaviti digitalni sustav s kapacitetom koji će moći podmiriti potrebe grada i seoskih naselja, te obnoviti poštankske urede.

U tijeku je procjena ratnih šteta: domova zdravlja, srednje i osnovnih škola, stanova u društvenim objektima, tvornica, zanatskih radionica, groblja i grobnih kapela.

Prema planu obnove u godini 1996. obnoviti će se 320-350 stambenih objekata pete i šeste kategorije na trošak državnog proračuna, te veći broj objekata do treće kategorije vlastitim sredstvima i sredstvima državne pomoći (nepovratni krediti).

Tako nakon pslobođenja sigurno planiramo svoju budućnost, a taj se razvitak mora temeljiti na:

- obnovljanju i unapređenju poljoprivredne proizvodnje
- razvoju stočarstva
- oživljavanju proizvodnog obrtništva
- razvoju ugostiteljstva koje će biti u sprezi izletničkim i vikend-turizmom
- obnoviti postojeće tvornice novim tehnologijama.

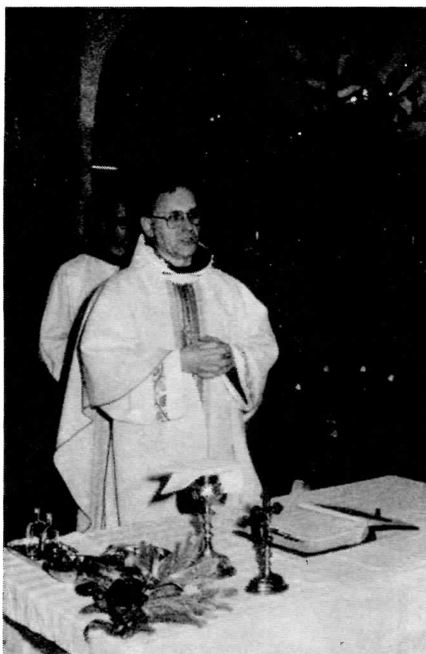
Kostajnica i hrvatska sela razorena su, demografska se slika mijenja i mora se promijeniti. Za nove ljude i novi život treba tražiti nova rješenja.

Kostajnica je po svojoj kulturnoj i urbanističko-prostornoij kvaliteti jedna od najvrjednijih i najprepoznatljivijih povijesnih gradova kontinentalne Hrvatske. Najveća razaranja doživjela je upravo ta povijesna jezgra grada. Svjesno i nemilosrdno uništeni su objekti najveće kulturne, povijesne urbanističko-arhitektonske vrijednosti. Zato u obnovi očekujemo obnovu graditeljskog naslijeđa koje daje sliku i pečat gradu; rješavanje gradskog prometa izgradjom zaobilaznice i autobusnog kolodvora; izgradnja novog mosta 1 km uzvodno s carinskim terminalom na međunarodnome graničnom prijelazu; gradnju športsko-rekreacijskog prostora na desnoj obali Une; uređenje prostora Zrinskoga grada; spasavanje Župnoga dvora i stare gimnazijske zgrade od daljnjeg propadanja i sl. Sve su ovo zadaće koje nadilaze vlastite financijske i materijalne mogućnosti, nužna je pomoć države. Držimo to i njenom obvezom budući da smo čuvari granice hrvatske države, svjedoci njene stoljetne opstojnosti i zalog njene budućnosti.

Priredila Marija Krupić

Razorena Kostajnica nije mrtav grad

Božić '95. u rodnom gradu

Pater Mirko Mataušić služio je prvu polnoćku u oslobođenoj Kostajnici

Za prvu ponoćku u oslobođenoj Kostajnici bila je pretijesna dvorana Vatrogasnog doma. Lijepo obijeljena, obasjana novim lusterima zasvijetila je srećom punih srca kada se zaorila stara božićna "Svim na zemlji mir, veselje..." Ponoćku je služio pater Mirko Mataušić, provincijal Zagrebačke franjevačke provincije.

Franjevci su poslije Božića obavili blagoslov kuća (ili bolje: što je od njih ostalo) u Hrvatskoj Kostajnici i okolnim selima te mnoge povratnike razveselili svojim dolaskom.

Od Božića se u Vatrogasnom domu nedjeljom i blagdanima redovito služi sveta misa, a pater Petar Žagar postavljen je voditeljem naše župne zajednice.

Dvorana Vatrogasnog doma bila je pretjesna za brojne sudionike polnoćke

Sa zastupnikom g. M. Katičićem

Nova, 1996. nikad radosnije dočekana

Novu godinu 1996. dočekali smo bez struje i vode, ali u Kostajnici! Usprkos ledenoj kiši, vjetru i raspadu elektrovoda doček je bio po tradiciji u Vatrogasnom domu i - gala! Nikad veselije i nikad ljepše, zato što je opet, nakon četiri godine, u Kostajnici i po našoj navadi. Dosjetljivi naši vatrogasci montirali su razglas na akumulator automobila, a svijeće su samo pridonijele posebnosti i svečanosti romantičnoga novogodišnjeg ugođaja. Veselje i pjesma čuli su se do ranih jutarnjih sati. I onaj tko je propustio prve dane u slobodnoj Kostajnici neće znati koliko smo radosti osjećali i ponosni bili što smo opet tu!

Vatrogasci zasluženo nagrađeni

10. veljače 1996. DVD grada Hrvatska Kostajnica dobilo je cisternu kapaciteta 2 700 litara s uređajem za gašenje vodenom maglom. Cisternu je darovala Hrvatska vatrogasna zajednica uz podršku Privredne banke Zagreb. Tom prigodom održana je svečana sjednica Upravnog odbora DVD-a započeta himnom u izvođenju limene glazbe DVD-a. Nakon odane počasti poginulim vatrogascima i hrvatskim braniteljima svečano su uručeni ključevi cisterne i podijeljene zahvalnice zaslužnim pojedincima za potporu u domoljubnom radu i obnovi vatrogastva u Kostajnici. Toj maloj svečanmosti bili su nazočni dr. Franjo Gregurić, predsjednik Hrvatske vatrogasne zajednice, gosp. Teodor Fricki, dopredsjednik HVZ, gosp. Mladen Jurin, glavni vatrogasni zapovjednik, gosp. Mijo Brlečić, predsjednik Vatrogasne zajednice Županije sisačko-moslavačke, gosp. Mirko Antonić, načelnik općine i drugi.

Napominjemo da je na sreću Kostajničana godine 1990. renovirani Vatrogasni dom rat prošao s nevelikim oštećenjima zahvaljujući tome što su se u njemu smjestile snage UNPROFOR-a.

Dr. F. Gregurić s vatrogascima

Maškare

Četiri godine maškare nisu hodile kostajničkim ulicama! Ili jesu? No bile su to maske koje četiri godine nosiše četnička znakovlja, a sada ih skidoše, nestaše... Ili možda ne!? Maske su to koje se nikad ne skidaju. Ali, nećemo o njima.

Našim povratkom u Kostajnicu željesmo oživjeti tradiciju kostajničkih maškara, ili one dane "kad kauri polude", kako su govorili bošnjački Kostajničani.

Tradicionalni maskenbal održan je u Vatrogasnom domu. Usprkos brigama i besparici Kostajničani su i ovaj put pokazali duhovitost i domišljatost u maškaranju. Plesali su mornari, vještice, kinezi i cigani, a jela se dobra Bajina kotlovina, fini krafni i domaći kolači. Program je bio zanimljiv i duhovito i osmišljen uz ples srdaca, tombolu i čitanje oporuke Princa Karnevala. A on je svakome ostavio ponešto "kome drago, kome krivo."

U nedjelju je povorka maškara krenula k srušenom mostu na kojem smo po starom običaju spalili Princa Karnevala i bacili ga u Unu uz pjesmu, ples i začuđene poglede nekolicine onih "s druge strane Une".

Otpočela nastava za osnovce

Dana 29., siječnja 1996. započela je u Kotajnici nastava za učenike nižih razreda osnovne škole. Budući da je zgrada OŠ "Davorin Trstenjak" bez grijanja, namještaja i opreme, nastavni se proces odvija u zgradi Dječjeg vrtića u dva kombinirana odjeljenja koja vode gospođe učiteljice Jasna Srbljanin i Agata Zagorac. Na otpočinjanje radom primoralo nas je četrdesetak učenika koji su presretni jer idu "u Kostajnicu u školu". "Nadamo se da ćemo školsku godinu 1996./1997. započeti normalno, za svih osam razreda. Oko 230 učenika obvezuje nas na to. Stoga do jeseni treba obaviti temeljite pripreme, kaže gosp. Vladimir Ikšić, ravnatelj OŠ "Davorin Tstenjak".

Kroničarski zapisi: Marija Krupić
Fotografije: Alija Krupić

Zimske misli u voljenoj Kostajnici

Utorak, 21. veljače '96.

Veljača od nedjelje, usprkos jakoj zimi, pokazuje svoju žensku ćud! I kad sam se već ponadala da je zimi kraj, gust snijeg zasuo je moje prozore bez zavjesa. Puni prozori gustih, krupnih pahuljica. I mislim - ma, neće dugo! A ono u trenu zabijeljeli krovovi, tamo gdje ih ima, a grane drveća ispreplele se bjelinom pa se čine kao čipka. I nekako se ne veselim više toj ljepoti zimskoj. Bole me obeskrovljene i obesprozorene kuće. Osjećam bol tek procvalog jaglaca i tugu grada kojeg jedino svojom ljubavlju grijem. I zato ostajem tu! I kažem - dobro je! I nitko , osim nas koji smo tu, neće znati težinu ove dugačke, prelijepe zime. Neće prepoznati tugaljivi šum nabujale Une i dugonoćno kapanje sa streha. I sve ovo siromaštvo, sva ova patnja, ova zima koja ne misli proći, podnošljivija je od riječi, od zavisti, od jala onih koji će te ostaviti, Kostajnice moja, onih kojima si dala sve, a koji su do tebe samo uzimali.

Snijeg još uvijek pada. (Ne veselim se jer znam da će se otopiti i otkriti staru prljavštinu). Pitam se, što se od tebe još, srušeni moj, najdraži moj grade, uzeti može?

Nakon svih rana koje si podnijela, Kostajnice moja, zaslužila si malo davanja, predanja - iskrenog i poštenog - do kraja!

Usprkos siromaštvu, usprkos teškoćama!

Marija Krupić

Kostajničani znaju cijeniti zaslužne sugrađane

Imenovanjem ulica i trgova ljudi obilježavaju svoju daljnju i bližu prošlost. Tako su i kostajnički vijećnici nekim svojim naseljima vratili imena oslobodivši se silom nametnutih u socijalizmu, dok su drugima počastili junake i žrtve Domovinskog rata.

Na temelju članka 9. Zakona o naseljima (NN br. 54/88) i članka 11. Statuta Općine Hrvatska Kostajnica (Službeni glasnik Županije sisačko-moslavačke broj 10/94), Općinsko vijeće Općine Hrvatska Kostajnica na sjednici održanoj 31. siječnja 1996. donijelo je Odluku o određivanju imena ulicama i trgovima u Hrvatskoj Kostajnici i Kostajničkom Majuru.

Zatečeni nazivi ulica i trgova mijenaju se i glase:

Naselje Hrvatska Kostajnica

Zatečeni nazivi
Novi nazivi

1. Ulica Davorina Trstenjaka - ne mijenja se
2. Trg maršala Tita - Trg Nikole Šubića Zrinskog
3. Ulica Mladena Drakulića - Ulica Silvija Strahimira Kranjčevića
4. Ulica Antuna Tomulića - ne mijenja se
5. Ulica Varoški bunar - ne mijenja se
6. Ulica Ratka Djetelića - ne mijenja se
7. Ulica 29. novembra - Stari put
8. Omladinska ulica . Seliška cesta
9. Unska ulica - ne mijenja se
10. Ulica Antuna Pavičića - ne mijenja se
11. Boračka ulica - Zemljoradnička ulica
12. Ulica Josipa Djetelića - ne mijenja se
13. Ulica Marka Vučića - ne mijenja se
14. Ulica Zvonimira Radića - ne mijenja se
15. Ulica Krešimira Hajdića - ne mijenja se
16. Ulica Vladimira Nazora - ne mijenja se
17. Ulica Nine Marakovića - ne mijenja se do kbr. 69a
18. Ulica Nine Marakovića - Kavrlja - od kbr. 69a i 56
19. Ulica 4. maja - Ulica Miroslava Krleže
20. Ulica Mire Brkljačića - kbr. 1, 2, 3 i 4. pripajaju se Ulici Vladimira Nazora
 - kbr. 5, 6 i 7. pripajaju se Ulici Krste Frankopana
21. Ulica Petra Mećave - Ulica Krste Frankopana
22. Trg narodnih heroja - Trg Kralja Tomislava
23. Ulica VII Banijske udarne divizije - Ulica Gordana Lederera
24. Ulica Živka Bronzića - Ulica Ante Starčevića
25. Tirol - ne mijenja se
26. Ulica Veljka Vlahovića - Ulica hrvatskih branitelja
27. Školska ulica - ne mijenja se kbr. 4 i 9
 - Ulica Josipa Marića kbr. 1, 2, 3, 5 i 7
28. Ulica Anke Butorac, kbr.21, 23, 25, 27 i 29 - Ulica Ivana Kitonića Kostajničkog
 Ulica Anke Butorac i Ulica Rade Milojevića kbr. 34 i 37 - Bana Josipa Jelačića
29. Ulica 1. maja - Zagrebačka ulica
30. Ulica 25. maja - Kutinska ulica
31. Ulica 27. srpnja - Ulica 22. lipnja
32. Ulica Rade Milojevića kbr. 1-35 i 2-32 - Ulica 6. kolovoza 1995. g.
33. Ulica JNA - Kavrlja
34. Ulica žrtava fašističkog terora - Ulica žrtava Domovinskog rata
35. Ulica Simice Dragića - Ulica 12. rujna 1991.

Naselje Kostajnički Majur

1. Ulica Nikole Juričića - Ulica Gordana Lederera
2. Ulica Davorina Trstenjaka - ne mijenja se
3. Ulica Karla Šuštića - Ulica Svetog Mihovila
4. Ulica Božjakovina - ne mijenja se
5. Kolodvorska ulica - ne mijenja se
6. Mlinska ulica - ne mijenja se
7. Ulica bratstva i jedinstva - Ulica žrtava Domovinskog rata

Tako se to kod nas kaže!

Svi oni koji su jednom otišli iz Kostajnice često su rabili ovu rečenicu kada bi, svjesno ili nesvjesno, izrekli neki naš domaći, kostajnički izraz. Bili su to uglavnom nazivi predmeta koji su se rabili u domaćinstvu kao npr. PEGLJA, KOZICA ili RAJNGLA, RUPČENIK (za ručnik), VALJAR (za tijesto), PANTLJIKA, PEJAR (pehar), ŠNOFTIKL (rupčić), BOČKORE (papuče), ŠKLJOCA (nož), BRIFTAŠ ili ŠAJTOF (K) (novčanik), SATLJIK (bočica od 2 dcl obično za rakiju); ČOKAN (bočica za rakiju).

Među tim našim "domaćim" izrazima ima zapravo mnogo turcizma i iskrivljenih germanizama, no, ovdje mi nije namjera istraživati njihovo podrijetlo, nego podjsetiti se na neke možda već i zaboravljene riječi i tako oživjeti uspomenu na naše djedove i bake s čijim odlaskom i ti nazivi padaju u zaborav.

Koliko su naši stari bili raspoloženi za šalu, a naročito za porugu, govori i mnoštvo izraza koje su pripisivali osobama s ponekom "falingon": BANGAV, PUKLJAV (grbav), KLJAKAV, FRLJAV, PIZMEN (jalan), OTPRDEN. Za žensku osobu bi znali reći pogrdno - to je neka ŠOROPULJA, a za nekoga tko je malo šašav rekli bi da je ŠAULA ili ŠAULAST.

Stari ljudi nekada nisu išli u općinu nego u MAGISTRAT, OFICINA je bila brijačnica, ŠLOPROG je klaonica, ABORT zahod, a djeci se govorilo "Ajde u ŠLOFINJAC" kada ih se tjeralo na spavanje.

Postoji i niz iskrivljenih njemačkih riječi koje se jednostavno ubacuju u govor: FORT (stalno), UNTEROK (podsuknja), PARTVIŠ, MIŠAFL, FIRANGA, ŠPAJZA, ŠPARET i sl.

"Ostavi to TUĐE" (a ne ovjde) ili "Ja MOŽEM" (umjesto mogu) kao i ŠKAKILJATI umjesto škakljati još i danas mnogi govore.

Za nas Kostajničane najdragocjeniji su upravo oni lokalni izrazi koji označavaju pojedine dijelove našega grada, pa čak i neki uski puteljak ili sokak uz kojim nam je vezano mnoštvo uspomena iz djetinjstva.

Tih naziva ćemo se prisjetiti u jednom od sljedećih brojeva Zrina.

Marta Račić

Dječji vrtić Hrvatska Kostajnica

Općinsko poglavarstvo i Općinsko vijeće donijeli su zaključak o nastavku rada Dječjeg vrtića, Odluku o imenovanju Upravnog odbora u sastavu Milica Pavlović, Davor Govorčinović i Marija Krupić, te Odluku o preimenovanju Dječjeg vrtića "R. Milojević" u Dječji vrtić Hrvatska Kostajnica.

U veljači je održana radna akcija čišćenja objekta Dječjeg vrtića. Upravni se odbor sastao 1. ožujka i izradio Statut Dječjeg vrtića. Počelo se s uposlenjem ravnatelja, dva odgojitelja i kuharice. Na žurnost pokretanja rada utječe veliki interes roditelja. U kratkom je vremenu upisano tridesetoro djece. Dana 12. ožujka Vrtić je posjetio gosp. Vlatko Matijević, pročelnik Upravnog odbora za društvene djelatnosti Županije sisačko-moslavačke. Pružio je punu potporu za otvaranje Vrtića, ali isto tako pokretanje rada osnovne i srednje škole jer bez povratka djece nema pravog povratka.

Marija Krupić

Četiri mjeseca nakon "Oluje"

Četiri mjeseca nakon oslobođenja i uspostave hrvatske vlasti u našem gradu, pokušali smo od čelnih ljudi i općenito od ljudi iz javnog života Petrinje doznati kako napreduje obnova, kako funkcioniraju službe i poduzeća koja su nužna da grad živi.

S tim pitanjem došli smo, prije svih, do gradonačelnika gosp. Josipa Dolenca, čovjeka uvijek spremnog na razgovor kada je o Petrinji riječ. Reći će nam da su problemi prisutni kao i u ostalim oslobođenim gradovima, no da je u Petrinji najveći problem opskrbe vodom i strujom. Dalje, odvoz smeća, ali i obećanje da će to biti uskoro riješeno. Gosp. Dolenac će nam reći da "Elektra" obećava javnu rasvjetu, ali i da je taj problem vezan uz financije, da je potpisao oko 500 ugovora radi naknade ratne štete 5. i 6. kategorije. Radi i Fond za privatizaciju, a počeo je raditi i "Finel", nekadašnju Čičićevu pilanu preuzima DIP "Turopolje", pronađen je donator za dječji vrtić u Pionirskoj ulici, park je saniran sa 70 000 kn (puno su pomogli gda Gjato i gosp. Werft dobrovoljnim radom), u toku su razgovori s Holdingom "Gavrilović" i tako dalje.

Gosp. Nikola Bađek, "Privreda"

Ambiciozni mladi čovjek na čelu ove nezaobilazne petrinjske radne organizacije, koja je trebala podnijeti vjerojatno najveći teret obnove grada, suočen je najviše s odvozom smeća. Uz par vozila iz donacije, te pomoć zagrebačke "Čistoće", taj se problem konačno rješava na zadovoljstvo svih Petrinjaca. Pokrenuta je stolarija, Pekara je u remontu i uskoro će proraditi. Problema je bilo, ali iz dana u dan to se rješava i zašto ne vjerovati 55-orici trenutno zaposlenih djelatnika.

I Tiskara, koja je prije rata imala 106 radnika, danas radi djelomično s 19 zaposlenih, no već tiskaju knjige i časopise bez većih problema, riječi su ravnatelja gosp. Josipa Grahovca.

Gundulićeva ulica je, inače, po mnogočemu duša našega grada. Tu su i dvije škole: 1. osnovna i Srednja škola Petrinja, a od ravnatelja gosp. Slavka Vujanovića, doznajemo da školu trenutno pohađa 350 učenika. To je više nego tijekom boravka škole u Sisku, ali znatno manje nego prije rata kada su školu pohađala 1152 učenika. Problemi su neekipiranost nastavnog kadra, a od tehničkih poteškoća tu su struja, grijanje, sanacija podova učionica, sanitarnih čvorova (to su problemi i 1. i 2. osnovne škole),...

I dok prolazimo centrom, nameću se negdje zapisane riječi "... u oluji, u buri kraj nedaća svih, uz teške gubitke i uz tugu kletu, biti nasmijan, prirodan, tih... najveća je umjetnost na svijetu." A Petrinjci su i umjetnici. Otvaraju se trgovine mješovite robe, knjižara, Duhan, mesnica, voćarnica, cvjećarnica, ljekarna itd., a uređuju se i ostali izlozi.

Iznad nekadašnje Željeznarije privremeno se smjestila "Elektra". Razgovaramo sa gosp. Stevom Sigurom koji radi na kontroli i odnosima s potrošačima. Reći će nam da se radi od 7 do 18 h, pa i duže. Najveći je problem nedostatak ljudstva (30-ak zaposlenih), a pripao im je i Pogonski ured Dvor. Zatim, pokidane mreže, nedostatak alata, problemi s ukapčalicama i brojilima. Ipak, reći će i to da je veliku ulogu u pomoći pružila Elektra Zagreb.

Istražujemo dalje. U Gajevoj, na staroj adresi, funkcionira Veterinarska stanica. Gosp. Radenić priča nam kako odmah po oslobođenju Petrinje rade na zbrinjvanju stoke, da su prisutni u svakom selu. Otvorena je i apoteka, koja radi od 7 do 15 i 17do 18 h, a sve se inoformacije mogu dobiti na tel. 816-252.

U sudskoj pisarnici kao i obično gužva. Stranke nervozne, neriješena imovinska pitanja i sl. samo su dio "dekora" gđe Vesne Augustinović i ostalih, nadasve ljubaznih djelatnika gosp. B. Miljevića, te gospođa Bradarić, Dobrić i Čaić.

Vrata preko puta: gruntovnica. Na pitanje zašto rade sa strankama samo 4 sata dnevno (primjedba mnogih građana), odgovorit će nam da svaki dan usluže, u prosjeku, 150 ljudi (primljeno preko 4 000), a treba obraditi sudske spise i pratiti suca u njegovom radu.

Zatvarajući za sobom teška vrata Općinskog suda i znajući da neposredan rad s ljudima može biti i te kako iscrpljujući, zaključujemo da je u životu najvažnije stati uspravno, jer AMOR VINCIT OMNIA (ljubav pobjeđuje sve). Prije svega ljubav prema poslu i prema voljenom gradu.

I dok hitamo prema zgradi Poglavarstva da saznamo što se događa u

kulturnom i športskom životu grada, park vrvi od znanih i neznanih pregalaca, i već dobiva obrise onog starog petrinjskog parka.

Gospođa Ana Bešlić će nas izvijestiti da je kulturni život u ovom proteklom razdoblju bio veoma živ. Vratio se pjevački zbor "Slavulj" i vježba u Hrvatskom domu, gdje je svoj kutak našla i limena glazba Petrinje, da su Hrvatska žena i Matica hrvatska obilježile 5. godišnjicu djelovanja, zatim o promociji knjige Ive Maroevića, izložbi i izdavanju prve poštanske marke s motivom Petrinje. Nadalje, reći će nam i da je otvorena Dječja knjižnica, da su u našem gradu priređene mnoge dobrotvorne priredbe: gostovanje Orkestra HRT. LADA, K. Cigoja, pjevača zabavne glazbe i drugih, a sve u organizaciji Poglavarstva grada Petrinje i Matice hrvatske. Za kraj nam je gđa Bešlić napomenula da je u pripremi i Božićni kalendar.

Što ovome dodati? Možda samo to da Petrinja nije i nikada neće izgubiti svoj kulturni identitet.

A u zamahu je i športski život. "NK Petrinja" ugostio je mnoge poznate klubove kao Metalac, Segestu i Croatiu iz Zagreba. Bili smo gosti Inkeru u Zaprešiću..." riječi su Danijela Martinovića. Nastavlja kako su aktivni i ostali klubovi: stolnotenisači, košarkaši "Zrinja" idu najboljim putem. Hrvači treniraju u Capragu, a počela je i Mala škola hrvanja pri II. Osnovnoj školi. O malonogometnom klubu "Petrinjčica" samo pohvalno: prvoligaš bez premca.

Nismo išli autobusom ali smo ipak stigli u "Slavijatrans" d.d, na staroj adresi u Mažuranićevoj. U tvrtku koja je tijekom rata radila bez prekida, te izrasla u tako uspješnu i zdravu organizaciju. A biti joj na čelu kao prvi čovjek, najskromnije rečeno, pravo je zadovoljstvo. Gosp. Jerko Ćurković s ponosom priča o uspjesima 220 radnika. Već 7. kolovoza vraćaju se u Petrinju i dobrovoljnim radom stvaraju osnovne uvjete za funkcioniranje poduzeća. Problema je bilo i još ih ima, trebat će za obnovu i kredita, ali probleme se rješavaju u hodu. Nabavljeno je još 7 autobusa, a od početka nove godine funkcionirat će u cijelosti putnički promet.

U Turkulinovoj 9 veoma je živo. Tu je naš Petrinjski radio, radio koji nije prekidao emitiranje ni u najtežim danima srbočetničke najezde. U tim trenucima, kada je svaka utješna, optimistična riječ imala svoju težinu, on je bio s nama i ostaje, na radost svekolikog slušateljstva, ali i ponos njegovih djelatnika.

Na istoj adresi u Turkulinovoj je i Gradsko Društvo Crvenog križa Petrinje, još jedna ustanova koja se cijelog rata brinula o svojim sugrađanima. Tu su od samog oslobođenja grada, a od ravnateljice gđe Ane Malović i gđe Marice Norković saznajemo da nastavljaju uglavnom s istim poslovima kao i u prognanstvu (podjela humanitarne pomoći, služba traženja, briga o obiteljima poginulih itd.), ali i proširuju aktivnosti, jer sada pomažu 4 grupe građana: povratnicima, izbjeglicama, prognanicima i građanima zatečenim nakon "Oluje" (sveukupno evidentirano oko 5 000 ljudi). Svakako, moramo spomenuti i marljive volontere, koji rade u zaista teškim uvjetima (Lj. Kovačević, M. Augustin, D. Križanić, A. Sučić, I. Lovreković).

Idemo uzvodno Petrinjčicom k Staroj bolnici. A korito njeno zaraslo, zapušteno. I tok njen kao da nije onako žustar i nekako mučno provlači svoj zeleni hrbat kroz, do jučer uznemireni pejzaž.

U Bolnici razgovaramo s pomoćnikom ravnatelja gosp. Momirom Gaćešom, koji će nam reći da je već 7. kolovoza 1995. ustrojena ekipa za pružanje hitne medicinske pomoći i danonoćno dežurstvo. Već 23. kolovoza, po zapovijedi Županijskog stožera za normalizaciju života na oslobođenim područjima i Ministarstva zdravstva, stavlja se u funkciju Stara bolnica (velikim naporima djelatnika) gdje se smješta pedesetak napuštenih i zatečenih starijih osoba srpske nacionalnosti. Slijedi otvaranje ambulanti opće medicine, stomatološke ambulante, školskog i dječjeg dispanzera, ginekološke ambulante, KB laboratorija, RTG službe, a proradile su i specijalističke ambulante (internistička, pulmonološka, psihijatrijska...)

Na kraju će nam gosp. Gaćeša reći da je, zasigurno, kapital MC Petrinja u ekipiranosti djelatnika, gdje je zaposleno, između ostalih, i 47 VSS djelatnika (ukupni je broj zaposlenih 216).

Dok završavamo ovu reportažu o Petrinjcima, nazovimo ih nositeljima organizacije za povratak građana u normalnu svakodnevicu, zaustavljamo se pred kioskom "Lutrije Hrvatske". Pitamo gđu Goranku Žerić (kćerku poznatije Vere), koliko Petrinjci igraju na sreću. "Relativno dosta", reći će, a mi pak, znajući da sreća ima svoju naročitu zlatnu podlogu, možemoi samo dodati: Igrajte na sreću, ali nikada se ne igrajte s njom.

I evo, prolaze mjeseci i tkaju neko novo vrijeme, prolaze dani kotrljajući se na brzom zupčaniku vremena, i već hrlimo u sutra, sutra koje nosi dovoljno vremena da se nešto promijeni.

Ivan Šeperac

Božićni koncert HPD-a "Slavulj" Petrinja

Tominje (1. prosinca) za Petrinju je bilo uvod u božićno slavlje, nekada veliki godišnji sajam koji su komunističke vlasti nasilno zatrle, a ove je olujne godine bio održan Božićni koncert HPD "Slavulj" Petrinja u Hrvatskom domu u Petrinji. Nezagrijana velika dvorana prima vjerno slušateljstvo, Petrinjce koji znaju što je dobra izvedba, pozdravljaju svoje pjevače nakon četiri i pol godine u slobodnoj Petrinji.

Lijepo ukrašena pozornica s istaknutom čestitkom "Sretan ti Božić, Petrinjo" očekuje ansambl koji je najviše nastupao na tim daskama. Pedestak pjevača Mješovitog pjevačkog zbora HPD "Slavulj" izvodi skladbe božićnog ugođaja pod ravnanjem mladog maestra Josipa degl' Ivella koji je preuzeo zbor u svibnju godine 1995., kada se prvi pokusi održavaju u Sisku.

Radostan sam što sam nazočan takvom kulturnom događaju i bez pretjerivanja ustvrđujem da se u Petrinji tog dana zbio kulturni čin koji prelazi okvire jednog poharanog, provincijalnog gradića u napaćenoj Banovini, pače, bio je to koncert visokog umjetničkog dosega. Petrinjski amateri strpljivo i disciplinirano dolaze na pokuse cijele jeseni u nezagrijane društvene prostorije, putuju iz Zagreba, Velike Gorice, Siska po kiši, snijegu i nevremenu. Ponedjeljkom i srijedom pjevači amateri, novi i stari članovi, mlađi i stariji zajedno sa svojim maestrom Josipom, Dubrovčaninom, koji sada živi u Zagrebu, slažu glazbena stakalca u mozaik glazbenog ugođaja koji će na petrinjsko Tominje u slobodnoj i hrvatskoj Petrinji pjevati i svjedočiti glasom o hrvatskoj plemenitosti i nadmoći hrvatskog duha nad siromaštvom srpskog sirovog barbarizma.

Uistinu šteta što ovaj koncert nije pozornije praćen u hrvatskim medijima. Iskreno se nadam da će koncerti u Petrinji, a potom u petak 22. prosinca 1995. u crkvi Sv. Križa u Sisku biti poticaj za još veća pregnuća petrinjskih amatera, ali i za veću zainteresiranost šire kulturne javnosti.

Petrinjski amateri izveli su djela Francoisa Couprena, Lovre Županovića, J. S. Bacha, Franje Dugana, Josepha Schnabela, G. de. Marzia, Antonia Vivaldia, Vinka Glasnovića, Josipa degl' Ivella, te četiri božićne pjesme iz Petrinje.

Glazbeni doživljaj bio je upotpunjen vrsnim nastupima glazbenih reproduktivaca, gostiju iz Zagreba. Petrinjski pjevači nastupili su zajedno s Gertrudom Munitić, prvakinjom sarajevske opere, koloraturnim sopranom iznimne ljepote; Blaženkom Milić, prvakinjom Opere HNK iz Zagreba; Mirom Zidarić, mezzosopranisticom; Marijanom Šokčević, mezzosopranisticom; Mladenom Kahlinom, baritonom; Anom Jerković, pijanisticom i Miroslavom Štajcerom, tenorom, članom HPD "Slavulj".

Koncertima u Petrinji i Sisku bio je nazočan i Lovro Županović, skladatelj i akademik koji je za ovu prigodu uglazbio skladbu "Slava Bogu" za solo, zbor i orgulje. Skladba je prvi put izvedena na koncertu u Petrinji kada je skladatelj vidno uzbuđen i oduševljen izvedbom predao petrinjskim pjevačima prvotisak partiture.

Ivan Rizmaul

NOVE KNJIGE

Dr. Zvonimir Peršić

Ratne godine Prve kirurške klinike Sveučilišta u Zagrebu

Prim. dr. Zvonimir Peršić

Krajem prošle godine tiskana je ova knjiga zauzimanjem nakladnika MIROSLAVA BIONDIĆA iz Zagreba. Autor, naš Kostajničanin iz poznate obitelji Peršić, o svom poticaju za pisanje knjige kaže:

"Ovaj rad napisan je u želji, da se na 75. godišnjicu osnutka prve Kirurške klinike Medicinskog fakulteta u Zagrebu otme zaboravu bar dio njenog akademskog života iz vremena Drugog svjetskog rata. Iz današnje 50-godišnje udaljenosti vjerojatno će ostati zaboravljeni poneki važni ljudi i događaji. Taj nedostatak nastojao sam svesti na što manju mjeru. Ako se potkrala koja pogreška ili netočnost, molim da se to uvaži."

Recenzent, akademik prof. dr. Ivo Padovan, među ostalim, kaže: "...Ova jedinstvena materija imade značajno i povijesno blago koje bi trebalo ostati zapisano u povijesti medicine u Hrvata kako po važnosti događaja tako i po stavovima i valorizaciji kirurške medicinske škole u Hrvatskoj... Budući da je prim. dr. Zvonimir Peršić autor ovog djela, ali u isto vrojeme i svjedok svih tih zbivanja... smatram, nužno važnim da se djelo tiska. Prim. dr. Zvonomir Peršić bio je dugogodišnjim asistentom Kirurške klinike Medicinskog fakulteta u Zagrebu, koji je ne samo vrstan kirurg, već i vrlo dobar promatrač koji je bilježio važne datume i istinska događanja u toku II. svjetskog rata u Kirurškoj klinici... On je bio univerzalni kirurg praktičar i asistent znamenitih kirurga zagrebačke medicinske škole, ali i posjetitelj brojnih kiruških centara u Europi. Umirovljen je kao šef kiruškog odjela Opće bolnice u Bihaću koji je tu bolnicu u pravom smislu riječi preporodio u kompetentni medicinski centar velikog značenja..."

U ime Uredništva i svih čitatelja "Zrina" upućujemo srdačne čestitke našem vrijednom sugrađaninu, gospodinu doktoru Zvonimiru Peršiću!

Ivan Vrpoljac-Kranjčević

ČESTITKA GOSP. IVICI GOLECU NA PROMAKNUĆU U DOKTORAT ZNANOSTI U PODRUČJU NACIONALNE POVIJESTI

Cijenjeni gospodine Golec!

Najsrdačnije čestitamo na postignutom znanstvenom doktoratu! Radujemo se zajedno s Vama i svima koji su Vam bili potpora u tom samoprijegornom i napornom poslu.

Posebno nas raduje što ste taj životni pothvat ostvarili u ovim burnim vremenima koja nisu niti najmanje bila pogodna za mirno znanstveno djelovanje.

Sa željom da ustrajete u tom poslu za dobro naše Domovine, a posebno užeg zavičaja - Banovine,

još jednom čestitamo
uz srdačni pozdrav

Ivan Vrpoljac, predsjednik i
članstvo Društva prijatelja Zrina Zagreb

Predstavljena nova knjiga o domovinskom ratu

U nizu knjiga svjedočanstava o domovinskom ratu 1991.-1995. eto nam nove koja će u dokumentarnom smislu imati posebno mjesto. Riječ je o knjizi *Terra Combusta*, u prijevodu: Spaljena zemlja, u kojoj je Stjepan Kožul, tajnik Zagrebačke nadbiskupije skupio ratna izvješća župnika Zagrebačke nadbiskupije iz 1991./1992. godine.

Knjigu je izdala izdavačka kuća AGM u Zagrebu u Biblioteci Crni dossier, a predstavljena je javnosti 15. veljače 1995. u dvorani "Vijenac" Zagrebačke bogoslovije na Kaptolu 29 u Zagrebu.

U knjizi su na 267 str. dana detaljna izvješća o širenju ratnih sukoba u našim krajevima (Zagrebačka nadbiskupija) prema svjedočanstvima "običnih malih župnika, koji su srasli sa svojim narodom, koji znadu sve njegove tegobe, koji znadu, kao nitko, njegovu dušu. U tim trenucima razaranja Hrvtaske uzeli su pero u ruke i poput ratnih izvjestitelja postali pisci, pjesnici i govornici" kako je rečeno u predstavljanju knjige.

Uz ta izvješća dana je opsežna statistička građa o okupiranim župama, srušenim sakralnim objektima te žrtvama rata. Tako iz tog dokumentiranog materijala jasno uočavamo kako je na području Zagrebačke nadbiskupije srušen ili na bilo koji način uništen 201 objekt u vlasništvu Katoličke Crkve, a 13 u vlasništvu Srpske pravoslavne Crkve.

Nas iz Pounja posebno će zanimati ta knjiga sa stajališta da su i župe našeg Pounja, odnosno njihovi župnici prisutni kao svjedoci i zapisivači. Sve prijatelje Društva prijatelja Zrina i našeg časopisa posebno će zanimati i počastiti činjenica da je na samoj promociji čitan izvještaj o stradanjima Hrv. Kostajnice. Taj je izvještaj dan u predstavljenoj knjizi prenešen iz naše prve knjige u nizu Društva prijatelja Zrina "Hrvatska Kostajnica Zrin" izdane 1992. u Zagrebu (stranice 149-162). To su zapravo pisana svjedočanstva župnika Krešimira Bulića o pripremi, početku i opisu agresije, te pada Hrvatske Kostajnice. Posebno se u knjizi napominje vrijednost naših svjedočenja u spomenutoj prvoj knjizi Biblioteke DPZ i to stranice 150-204.

Na promociji priređivač knjige Stjepan Kožul kazao da je ..."ova knjiga govor neposrednih svjedoka, koji nisu političari ni novinari, o agresiji kako je vršena i ratu kako se širila na području Zagrebačke nadbiskupije, prema ranije zacrtanim planovima srpskih agresora... Tako je na području Zagrebačke nadbiskupije ratom zahvaćeno ukupno 14 dekanata i 100 župa, od čega 52 gotovo potpuno, a 48 djelomično, u većem ili manjem obimu. 51 svećenik je prognan. I nakon potpisanog primirja godine 1994. još nije moguće doći u 25 okupiranih župa."

Knjiga kao dokument o ovom ratu ostat će u arhivima dostupna svima i zasigurno će zaslužiti pozornost kasnijih istraživatelja povijesti.

K. B.

Održan prvi Sabor HDZ-a Županije sisačko-moslavačke

Nećemo iznevjeriti povjerenje

U Topuskom je održan dvodnevni Sabor HDZ-a Županije sisačko-moslavačke. Organiziran je, kako je rekao Đuro Brodarac, predsjednik Županijskog odbora HDZ-a, kao radni dogovor članstva stranke na vlasti u Hrvatskoj, a posebice u županiji u kojoj je HDZ osvojio vlast u 25 od ukupno 29 jedinica lokalne samouprave, o oživotvorenju državne politike i Programa hrvatskoga Predsjednika dr. Franje Tuđmana. To je ujedno bila prigoda za bilanciranje ostvarenih zadaća HDZ-a u županiji koja je lani u akcijama "Bljesak" i "Oluja" konačno oslobođena, kao i određivanja težišnih zadaća, ali ne samo kratkoročnih nego i do kraja stoljeća, pa su sudionici Sabora HDZ iskoristili priliku i pozabavili se brojnim problemima u Županiji tražeći način kako ih što učinkovitije riješiti. Ujedno, zaključci Sabora bili su najava predstojećih lokalnih izbora.

Sudionici Sabora HDZ-a Sisačko-moslavačke pažljivo prate rad

Govoreći o lokalnim izborima, župan Brodarac je naglasio da HDZ ni u jednoj općini i gradu nema značajnijih problema i s optimizmom očekuje izbore. Dužnosnici u jedinicama lokalne samouprave i uprave, članovi stranke, ugledni su u svojim sredinama i najčešće su među prvima ustali u obranu Hrvatske, pa se na idućim izborima očekuje da će građani i ubuduće dati povjerenje tim kadrovima, čiji se rezultati ne mogu poreći. No, to ne znači da se možemo uspavati, rekao je Brodarac te istaknuo da je HDZ kao stranka na vlasti u Županiji, najodgovornija za sve što se događa i zato valja poduzeti sve što se može kako bi se stanje poboljšalo i osigurao brži razvoj i obnova Županije.

Široka paleta problema

Tijekom rasprave na prvom takvom Saboru u Županiji kojemu su bili nazočni načelnici općina i gradova, njihovi najbliži suradnici, kao i predstavnici gradskih i općinskih odbora HDZ-a, javnih poduzeća i drugih, posebna je pozornost bila posvećena gospodarstvu i obnovi. Nije ni čudo jer je Sisačko-moslavačka županija po razaranjima i posljedicama rata odmah iza Vukovarsko-srijemske županije, a lokalna i županijska vlast suočava se s brojnim problemima. Paleta tih problema iznimno je široka, od poteškoća koje prate obnovu, a uzroci su uglavnom financijske prirode, razorenosti infrastrukturnih objekata, posebice prometnica na kojima je srušeno 19 mostova, do iznimno teškoga stanja u gospodarstvu. Kao podloga za raspravu poslužio je Program rada HDZ-a od godine 1996. do 2000., u kojemu su naznačeni svi zadaci koje članovi HDZ-a trebaju ostvariti u četiri posljednje godine ovoga stoljeća. U Programu rada detaljna je "inventura" sadašnjega stanja i dosad učinjenog kao budući zadaci koji su konkretizirani i s imenima onih institucija i službi koje ih trebaju ostvariti, a nositelj je cijeloga programa Županijski odbor HDZ-a koji će ujedno koordinirati njegovo ostvarenje.

Ministar Penić za govornicom županijskog Sabora HDZ-a

U dijelu rasprave o funkcioniranju lokalne samouprave i uprave, sudionici su isticali probleme djelomičnog nedostatka stručnih kadrova u općinama i gradovima nakon što je veći dio djelatnika bivših općina preuzela Županija u svoje urede i ispostave. Dodatni su problemi bili okupacija Banovine i Korduna i poteškoće oko uspostavljanja lokalne civilne vlasti na tom području nakon oslobođenja, a nedostatak sredstava i nedostatak kadrova smanjili su učinkovitost rada u gradovima i općinama pa se sam po sebi nametnuo zaključak da treba raditi na rješavanju toga problema i na stalnom unapređenju stanja u lokalnoj samoupravi i upravi kako bi se prevladale poteškoće. Istodobno, naglašena je potreba preispitivanja opravdanosti postojanja pojedinih jedinica lokalne samouprave koje nemaju osnovnih uvjeta za funkcioniranje, te nužnost da sadašnje općine **Hrvatska Kostajnica i Glina ubuduće dobiju status gradova.** Razlozi za to su brojni, od povijesnih do gospodarskih i prometnih, a u nastavku je predloženo da Sabor raspravi o otklanjanju pogrešaka nastalih prigodom određivanja granica jedinica lokalne samouprave, pri čemu je došlo do razdvajanja gospodarskih i komunalnih cjelina.

Žustro o gospodarstvu

U raspravi o zadacima u zdravstvu istaknuti su, uz ostale, zadaci na zaštiti pučanstva od ekoloških čimbenika štetnih za zdravlje, cjelovitije zdravstvene zaštite djece i mladeži i žrtava rata, invalida i obitelji stradalih branitelja, te obnovu objekata zdravstva i njihov racionalniji rad. Raspravljalo se i o ostalim društvenim djelatnostima poput socijalne skrbi, odgoja i obrazovanja, umjetnosti, kulturi, tehničkoj kulturi i športu, a za svaku od

njih prihvaćeni su zadaci koje treba ostvariti u iduće četiri godine. Posebna je pozornost posvećena skrbi o stradalnicima rata, invalidima i obiteljima poginulih, nestalih i zatočenih branitelja kojima treba osigurati učinkovitu skrb.

Stanje u gospodarstvu, osobito na novooslobođenom području, bilo je tema žustre rasprave. Kolika je važnost te teme, govori i podatak da je, osim saborskih zastupnika generala Janka Bobetka, Darka Pavlaka i Martina Katičića, gost u tom dijelu rasprave bio ministar Ivan Penić. Teško stanje najvećih sisačko-moslavačkih poduzeća, mogućnosti razvoja pojedinih gospodarskih grana poput poljodjelstva, turizma, industrije i drugih djelatnosti, kao i pretvorba poduzeća na oslobođenom području, uvelike koče obnovu i razvoj tih krajeva, a značajna je poteškoća i nedostatak stručnih kadrova u tamošnjim poduzećima koja postupno započinju rad. Raspravljalo se i o brojnim drugim temama od vitanog značenja za razvoj županije, prihvaćene su mjere za promjenu sadašnjega stanja, a, kako je rečeno u raspravi, stabilno je gospodarstvo temelj brže obnove, demografskog razvoja i brojnih drugih djelatnosti pa će zaključci Sabora HDZ-a koji vode prevladavanju problema i bržem razvoju Siska, Pokuplja, Banovine, Korduna, dijela Slavonije, Turopolja i Moslavine, biti obvezujući za članstvo HDZ-a.

Prvi županijski Sabor HDZ-a pokazao je koliko su značajni takvi skupovi gdje se na jednom mjestu razmjenjuju iskustva i dogovara kako dalje i tko treba što činiti. Hrvatskoj demokratskoj zajednici pučani te Županije ukazali su najviše povjerenja i ona je odgovorna za razvoj tog dijela Hrvatske i, kako je rečeno u zaključcima, ona to povjerenje neće iznevjeriti. Ostvareno je sve što je HDZ obećao, od oslobođenja tog područja, Hrvatske vojske i policije na Banovini i Kordunu, o čemu se prije nije moglo niti sanjati do razvoja i obnove koja je u tijeku. Pogreške treba ispraviti i nastaviti rad za dobrobit toga kraja i cijele Hrvatske, zaključak je koji obvezuje svakoga člana stranke da u svojoj domeni učini sve što je moguće za pomake nabolje, rečeno je na kraju skupa.

Stjepko Grgić

Susret nakon 45 godina

Za kratkog boravka ovih dana u Zagrebu posjetio sam gospodina Ivicu Kostovića s kojim sam robovao od 1945. do 1953. u komunističkim kaznionicama. Zajedno smo posjetili i Vojni zatvor u Novoj Vesi gdje je on po Vojnom sudu bio osuđen na smrt strijeljanjem, ali je po Vrhonom vojnom sudu u Beogradu pomilovan.

I. Kostović u razgovoru s M. Grabarevićem

Podsjetili smo se na zajednički rad godine 1949. u krojačkoj radionici kao tzv. naučnici, ali rad s naukovanjem nije imao nikakve veze, nego smo morali prebacivati majstorsku normu! Krajem te godine u Staru su Gradišku počeli dolaziti informbirovci, te smo mi morali napustiti to odjeljenje i vratiti se u zloglasnu kulu, a oni su preuzeli naše poslove. S njima je ostalo 20 naših osuđenika da ih upućuju u posao, a među njima je bi i g. Kostović. Informbirovci su ih zlostvljali, navaljivali su na vrata njihovih ćelija da ih pobiju, tako da su im i s te strane životi bili u opasonosti.

Informbirovce su 1950. počeli otpremati na Goli otok, a nas vratili na posao u krojačnicu, ali su supatnika Kostovića ubrzo prebacili u Srijemsku Mitrovicu. I eto sada smo se sastali nakon punih 45 godina. Gospodin Kostović je otac ministar u Hrvatskoj Vladi dr. Ivice Kostovića kojeg sam često vidio na HRT i uvijek me je podsjećao svojom sličnosti na onog Ivicu koji je s nama proživljavao teške trenutke-godine uvreda, maltretiranja, gladi i svih drugih poniženja jer smo se borili za slobodu Hrvatsku.

Martin Grabarević, Kanada

MNK "Petrinjčica" proslavio deset godina djelovanja

Petrinjčica teče, umorna i sjetna, Petrinjčica teče danas opet sretna.

Nakon prošlotjedne velikonogometne utakmice između NK "Petrinja" i HNK "Metalac" još jedan dan za pamćenje. Dan koji će biti upisan zlatnim slovima u športski život grada.

Netko je rekao da "radost nije teška, nego je rijetka." A zaista je radost obilježiti deset godina djelovanja jednog kluba, u početku klape zanesenjaka, a danas igrati u Prvoj HML. I to s uspjehom.

Naše poznato rukometno igralište oživjelo je ponovno. Revijalni malonogometni turnir pred prepunim tribinama, i pokroviteljstvom poglavarstva grada Petrinje, otvorio je dopredsjednik gosp. Krešo Kovačiček minutom šutnje za naše poginule vitezove.

A gosti, MNK "Uspinjača" iz Zagreba (tradicionalni rival, ali društvo izvanrednih prijatelja "Petrinjčice"), zatim ekipa profesora FFK - Zagreb, ekipa svećenika i na kraju Poglavarstva grada Petrinje.

A, igralo se oštro i muški na radost svih, i nikome nije bio važan krajnji rezultat, koliko druženje i ukazana čast na jubileju petrinjskih haklera. I, haklera je bilo u svakoj ekipi. Istinskih. Mijo, Šepa, Deverić, Pavlic, Suljo ... Sve su to u ulozi sudaca znalački iznijeli gosp. Komić i Crnolatac.

Na kraju još jedno divno poslijepodne na radost Petrinjaca uz zahvalu svim sudionicima na zaista športskom držanju.

Petrinjčica i dalje teče, "Petrinjčica" i dalje igra na radost svojih građana u slobodnoj Petrnji.

Ivan Šeperac

Pisali ste nam

Štovano uredništvo

Slučajno sam došao donekoliko brojeva časopisa "ZRIN", pa ću biti iskren i reći da sam njime oduševljen, a naročito sadržajem i saznanjem za koje nisam znao. Što je to što mi se u časopisu, osim njegove opreme, dopada?

Varaždinec sam, oduševljen pejzažima Drave, koje pamtim iz mladosti, a živim u Sisku, gdje sam odradio radni vijek više od 40 godina, kao poljodjelski stručnjak. Tako i Kostajničani vole svoju Unu kojoj nisu badave Rimljani dali ime jedina (Una). Imali su za to razloga. Nisam znao da su Kostajničani toliko emotivno vezani za svoj hrvatski kraj, svoju Unu i pitome brežuljke, nekad s puno vinograda, samostana, crkvica i dvoraca. Takvi ljudi mogu biti samo dobri ljudi i nije čudo da je Davorin Trstenjak bio pjesnik Kostajnice, grada gdje su se dodirivala tri carstva. Vidim iz "ZRIN-a" da je Kostanica i njena okolica bila vrlo značajna za Hrvatsku, o čemu sam doznao još više iz opisa kostajničkog samostana, koji je napisao otac Paškal Cvekan, moj dugogodišnji profesor na franjevačkoj gimnaziji u Varaždinu. I sam volim taj kraj, jer sam kao agronom i pasionirani gljivar prošao mnogo šuma oko Meminske, Utolice, Graboštana, Krčeva i dr. Ne znam kad su sela Staza, Timarci i druga mjesta ljepša, da li kad cvatu ili kad su trešnje zrele? Drago mi je kad sam nedavno pročitao u monografiji Općine Jalžabet, što je moja rodna općina, da su "Dečki" iz toga sela u "Oluji" oslobodili selo Slabinju i bili učesnici oslobađanja vaše i naše Kostajnice, te je vratili u okrilje domovine kojoj je uvijek pripadala. Nekad sam kao lovac upoznao ljepotu Une zimi, u lovu na patke, ploveći čamcem od Kuljana do H. Dubice. Bila je zima, bilo je lijepo, no sa puno mijenjanja "štiftova" na motoru zbog podvodnog kamenja.

Kostajničani mogu ovim časopisom biti primjer drugima, jer se iz njega može saznati bogata prošlost, na žalost današnja devastiranost, ali i sigurnost bolje budućnosti, još ljepšeg kraja i grada.

Da se više nikad ne ponove dani progonstva, jer takvu sudbu, stanovnici toga kraja i drugih, nisu zaslužili.

Sa štovanjem,

Nikola Jagačić, umirovljeni dipl. ing. agr.
Sisak, Ivane Brlić Mažuranić 22

P. S. Kao što Kostajničani vole Unu i njene pejzaže, tako je nedavno umrli moj brat, Slavko Jagačić, bio akvarelist dravskih pejzaža. Bio je u grupi "Zrinski" koji su još 1971. godine ilegalno donijeli vijenac hrvatskim mučenicima na grad Zrin. (Časopis "ZRIN", godina II, ožujak 1993., broj 3. strana 30.).

Inače sam prijatelj i kolega ing. Pere Račića.

Štovani gospodine Jagačić!

Veseli nas Vaša ocjena našega grada. Lijepo ste uočili sve veću povezanost udaljenijih hrvatskih krajeva. Tako i treba raditi za dobro naše Hrvatske.

I mi čestitamo hrabrim Varaždincima koji su u teška vremena slavili hrvatske velikane.

Srdačan pozdrav uz štovanje

Uredništvo

Hvala Ti, Zagorje!

Bježeći godine 1991. ispred četničkih krvnika došli smo u Zagreb, a odatle u Hum Lug kod Zaboka gotovo ne shvaćajući sanjamo li to ili je to tužna stvarnost.

U Humu novi ljudi, drugi način govora. Samo vlakovi jednako tutnje pa pomislim, prolazi kroz kostajničke tunele vlak Split-Zagreb. Ali se trgnem: Ovo je Zagorje! Uputim se niz livadu, opasuju je vrbe i nekakva voda, a preko nje čujem mukanje krava. Prožima me veselje jer vidim Unu okruženu prostranim livadama. Razbistruje me neki glas: O ne zavaravaj se, jadna ženo! Nema tu nikakve Une niti Bosne. Sve je to Zagorje.

Toplo Zagorje, sreća u našoj nesreći. Naišli smo na dobre ljude koji su nam dali i hrane i odjeće. Prvo zahvaljujem gospodi Ivanu Vnučecu i Stanku Ležu koji su nam dali krov nad glavom. Zahvaljujem svim ženama u susjedstvu koje su nam pomagale, najviše gospođi Barici Gmaz koja je u svojoj kući dala prostor za prvi Karitas.

Moje kuće nema, ali imam svoju Hrvatsku!

Ivka Pavišić
Hrv. Kostajnica

* * *

Štovani gospodine uredniče!

Šaljem vam prijevod dnevnika ove srpske djevojčice Ivane i komentar na njega. S obzirom na to da je živjela u Kostajnici, mislio sam da bi to moglo interesirati čitatelje *Zrina*, čiji urednici i pokretači potječu iz tog kutka lijepe naše. Za mene *Zrin* od prvog susreta ima visoku vrijednost kako u općepovijesnom tako i nacionalnom, pogledu. Dao sam cijeli tekst iz *USA TUDEY* prevesti na hrvatski. To mi je učinila vrijedna hrvatska studentica Mirjana Prcela čiji su roditelji od ponosnog hrvatskog grada Sinja. Mirjana je prošlo ljeto sa svojim kolegicama rođenim u tuđem svijetu bila u posjetu Hrvaskoj te je oduševljena ljepotom lijepe naše i ne da razmišlja, nego se pomalo kroz školu priprema na povratak rodnom ognjištu svojih roditelja. Htio bih ovim putem zahvaliti Mirjani kao i roditeljima Ćiri i gospođi Ani koji su je tako lijepo odgojili u tuđini te joj pisanu i govorenu hrvatsku riječ ikavicu usadili, dušu našu, što je prisutno i u prijevodu teksta. Skupio sam mnoge bilješke iz kanadskog tiska i nastojat ćemo dati pregled na stranicama *Zrina* o toj temi da se vidi kako je svijet gledao na rat u Bosni. To je važno i zbog nas jer sadašnja bosanska vlast u Sarajevu igra dvostruku igru prema autohotnom dijelu hrvatskog življa u Bosni.

Molio bih vas za jedan ispravak u mom zadnjem tekstu u *Zrinu*. Dogodila se tiskarska pogreška umjesto: *Beograd vjeruje u Rad*, treba stajati *RAT*, što mijenja cijeli smisao rečenice. Hvala!

Srdačni pozdravi svima u uredništvu.

Vlado Štefulić

* * *

"Ja sam srpsko dijete" - izjavi Ivana Piše Jack Kelly u USA TODAY, 30. kolovoza 1995.

Kostajnica Hrvatska. U teško oštećenoj kući na zidu sobe slike srpskih boraca, kasete sa srpskim borbenim pjesmama na stalaži, mali crni dnevnik koji počinje tekstom o nekom srpskom junaku, a Ivana počinje ovim: "Ja ću objesiti male Hrvate na kolce. Ja sam srpsko dijete od glave do pete." Te riječi jedne Srpkinje, imenom Ivana napisane su godine 1991. kada je imala 13 godina.

Hrvatska je vojska oslobodila grad u vrijeme akcije "Oluja". Prošlo je malo više od tri tjedna. Stotine tisuća Srba je pobjeglo. Ivanina obitelj kao i drugi srpski bjegunci otišli su na brzinu. Pola pojeden kruh i čaša čaja, naočale i zubi ostavljeni na stolu. Žensko rublje visi vanka. Ivanin dnevnik bija je na podu u jednoj sobi na katu. Ivanina obitelj uselila se u ovu kuću na dva kata usrid Kostajnice 1991. nakon što je srpska vojska okupirala taj dio Hrvatske i istjerala Hrvate. Sad se grad nalazi u hrvatskim rukama.

Hrvatski vlasnici kuće Petar i ŠtefanijaRačić oboje 69 god., vratili su se. Ivanin su dnevnik planirali zapaliti s nagomilanim smećem. Jedan novinar je uzeo dnevnik. Onda je pokušao pronaći Ivanu. Tražio je UN za pomoć da nju i njene roditelje pronađu. Kontaktirao je tri UN-ove agencije koje su vodile brigu o nekih 200.000 srpskih izbjeglica, ali ih nisu pronašli. Objanili su im da se skoro 90 posto Srba skriva u brdima.

Ivana je otišla, ostalo je 148 stranica njenih utisaka o ratu. Pisan je preko četiri godine. Na početku rata Ivana je mogla imati 13, a sada je između 16 i 17 godina. Zapisivala je pjesmice (jugoslavenske) i razne članke o srpskim zbivanjima. Sve pokazuje oduševljenost srpskim ratom. Psiholozi koji su pregledali te zapise, kažu da se takva zanesenost javljala kod mladih koji su čitali Maocetungove napise o kulturnoj revoluciji ili tekstove Hitlerove propagande. "To je dijete koje je preuzelo takva mišljenja", kaže psihologinja Joye Joe Portanova iz Torance California, stručnjak za djecu rata. Ona se vidi kao pobjednik, a ne kao žrtva. To u njoj jača stav: Uzmi sve da poživiš na duže staze! Ivana počinje dnevnik ćirilicom, ali kasnije piše latinicom. Dnevnik je pun crteža srpskih vojnika obojenih crno-zeleno, ima mnogo pjesama i priča o srpskim naporima. Mnogi i nisu vezani uz rat.

Travanj 30. 1992.

Tko god kaže Srbija je mala, laže
Tri put se je borila i tukla
Tući će se opet, neće biti sluga.

Siječanj 20. 1994.

UN je obustavio letove za Sarajevo nakon što je jedan zrakoplov okrznula srpska granata. Ivana crta crni zrakoplov i piše opet jednu srpsku pjesmu:

Mi smo srpska vojska. Naše su puške otkočene.
Mi ćemo ubiti UN stražare
Zaklat ćemo hrvatskog predsjednika Tuđmana,
Hrvatska će pasti.
Srušit ćemo bosanskog predsjednika Izetbegovića,
Taj je jadni mali balija,
Grob te čeka, Alija!

Svibanj 6. 1994.

Srpski vojnici napadaju Goražde u Istočnoj Bosni što je izazvalo međunarodne proteste. Ivana u nečemu izgleda originalna, piše pjesmu:

Čovjek iz Srbije ima vatre i puške
Cijela Europa drhće. Drhti.
Bog je na strani Srba. Bog pazi na svoje Srbe.

Druge su još originalnije:

Ljubim te kao što sam te uvijek ljubila, moja Srbijo.
Branit ćemo te kao što sam te uvijek branila, moja Srbijo.
Dođi vanka, momče. Izađi na teracu, ozdravi naš srpski narod.

Ivana objašnjava nekoliko puta da su Srbi agresivniji jer su 500 godina bili tlačeni od Turaka.

Sve što ona piše da će Srbi činiti Hrvatima, čini se da je pod utjecajem jednog srpskog vojnika-studenta. Zeleni srpski vojni kaput, crne vojne čarape i čizme broj 10 stoje u ormaru, srpski nož, remen za metke i prazna kutija za bombe su na stalaži. Knjige Josefa Staljina na noćnom ormariću, sveti Đorđe, zaštitnik Srpske pravoslavne crkve i njezine fotografje u uniformi, popis skandinavskih imena, jedno je okruženo srcima, telefonski broj toga plavca zalijepljen na zidu i zapisan u dnevniku. Vjerojatno su imena UNPROFOR-aca Danskog bataljuna čija je vojarna stotinjak metara daleko. Danski joj zapovjednik nije htio dati intervju. Ne odgovara na telefon. Ali njezina prava ljubav, to je Srbija. U dnevniku je karta bivše Jugoslavije na kojoj je zaokružila "srpske glavne gradove" Beograd, Knin, Glinu. Nacrtala je četnički simbol i velikim slovima KSS i objasnila: Kolo srpskih sestara koje pomažu srpskim vojnicima, a neke su bile i na ratištu.

Otkad se Ivana odselila iz Kostajnice, vratilo se samo 200 Hrvata. Mnogi su kao i obitelj Račić našli svoje kuće opljačkane, druge zapaljene i srušene. Nema vode ni struje, rade samo neki telefoni. Kuća u kojoj je Ivana živjela, ima rupu na krovu šest stopa veliku. Od snažne eksplozije popucali su zidovi na oba kata. Svi su prozori razbijeni, kaže Tvrtko Račić, 31 god., koji je ovdje odrastao. "Ogavno" - kaže on dok je sve pregledavao.

Preko puta na zidu kuće prilijepljena osmrtnica za jednog hrvatskog vojnika koji je poginuo prilikom oslobađanja Kostajnice, 4. kolovoza 1995. "Mora da je bila snažna bitka" - kaže Tvrtko dok nas je uvodio u Ivaninu sobu pokrivenu staklom, knjigama i razbijenim kasetama među kojima sam našao dnevnik. Ivana je bila spremna tući se na ratištu: "Ja ne znam što da radim. Europski fašisti laju sa svih strana. Hoće progutati našu Srbiju - piše pri kraju dnevnika i završava ovom zastrašujućom porukom: Srbija zove. Moram ići. Ako se ne vratim, zapali svijeću u crkvi. Reci mojoj majci da sam bila junak. Reci da sam se borila.

S engleskog prevela:
Mirjana Prcela, Toronto

Gospodine Uredniče!
(Odgovor na pismo gosp. Vlade Štefulića)

Neposredno nakon oslobađanja hrvatskih krajeva, negdje krajem kolovoza 1995. , pokrivao sam krov svoje teško oštećene kuće u Hrv. Kostajnici. Dok sam radio sa svojim sinom i nećakom, pojavio se američki novinar i započeo razgovor s nama. Bio je to gosp. Jack Kelly. Zanimalo ga je tko smo, što radimo, a mi smo mu na njegove upite detaljno objašnjavali situaciju u Kostajnici prije rata, zatim razdoblje srpske agresije, kako je do nje došlo i, naravno, što je od nje ostalo. Pokazali smo mu susjedne spaljene kuće, zatim crkvu sv. Ante i kao kontrast netaknutu pravoslavnu crkvu. Svje je on to sa zanimanjem slušao i bilježio. Bili smo sretni da će konačno u svijet otići slike i podaci o srpskom divljanju na ovim prostorima. Gosp. Kelly je vidio unutrašnjost moje kuće i iz gomile odbačenog smeća iščeprkao poderanu bilježnicu, za koju on u svome članku tvrdi da je dnevnik srpske djevojčice, no radi se samo o jednoj od mnogih školskih bilježnica koja je kao i sve ostale bila išarana natpisima o tome kako treba ubijati i klati male Hrvate i tome sl.

Na žalost, gosp. Kelly je u članku koji je objavljen u listu USA TODAY potpuno zanemario sve činjenice s kojima je na terenu bio suočen, a koje svjedoče o četničkom divljanju, a težište je bacio na crteže i natpise iz dječje bilježnice. No i ti crteži i rečenice dovoljno govore o patološkoj mržnji kojom je zatrovan srpski narod pa čak i njihova djeca.

Iz svega je jasna i želja američkog novinara za stvaranjem senzacije, što je vrlo prisutno u američkom novinarstvu, ali i za zatiranjem i iskrivljivanjem prave istine, što me navodi na zaključak da gosp. Kelly nije samo novinar nego i od nekoga naručen i dobro plaćen kako bi srpski agresori, a i njihova djeca u očima svijeta ispali žrtve i patnici.

Petar Račić

* * *

Gospodine Đukiću!

Uz maksimum svladavanja pri oslovljavanju, nastojat ću to i cijelim tekstom, iako se gnušam, kada pročitam u našem tisku, kako banditske srpske oficire netko naziva "srpski časnici". Oni nemaju nikakve veze s časti zbog zlodjela koja su počinili. Vas ipak, oslovljavam s - gospodine.

Ovo što Vam pišem nema veze sa stranačkom pripadnosti (nisam član ni jedne stranke), a nema veze niti s mojom pripadnosti hrvatskoj naciji. Ali, gosp. Đukiću, ovo ima i te kakve veze sa zdravim i bistrim umom ili, ako baš hoćete, s elementarnom logikom. Pa, konkretno.

U svim svojim istupima kada govorite o "srpskom narodu" s područja (ipak) hrvatske države, nalazite maksimum opravdanja za postupke svog naroda (pustite priče o dobrom narodu i lošim pojedincima, jer to za Srbe, kako ćete vidjeti, ne vrijedi), a osnovno je opravdanje sljedeće: "Srpski narod ima vrlo loše iskustvo iz života u, već jednom viđenoj, samostalnoj Hrvatskoj, pa iz preventivnih razloga postavlja balvane, pali hrvatsko, ubija Hrvate. Tu svoju osnovnu postavku, potkrepljujete "činjenicom" da su Srbi "izbačeni" iz Ustava RH i sličnim demagogijama.

Kome to vi, Đukiću, prodajete rog pod svijeću. Pa svi koji imaju oči i uši vidjeli su i čuli kako taj vaš "goloruki" narod u Petrinji, Glini, Kostajnici, Dvoru, Kninu, Benkovcu, Okučanima i svugdje gdje je to mogao, urla: "Ovo je Srbija! Ovo je Srbija!" Nitko od tih koje zastupate nije vikao: "Hoćemo ravnopravnost u našoj Hrvatskoj domovini!" Nitko nije izvikivo: "Želimo srpsko narodno kazalište u Glini ili Topuskom!".

Dakle, urlajući su izvikivali: "Ovo je Srbija". Sve što su radili do dana **puhanja vjetra** koji je provjetrio (očistio smrad) s ovih naših hrvatskihprostora, činili su u skladu s "Ovo je Srbija". Možda mislite da sam pretjerao s izrazom o čišćenju smrada?

Nisam, g. Đukiću. Posjedujem videokasetu koju su snimali vaši štićenici. Prikazuju svoj maksimalni "humani, kulturološki i civilizacijski" duhovni ustroj, paleći moju Hrvatsku Kostajnicu (vidi se moja ulica u plamenu). Pri tom se čuje "prekrasna" pjesma koja služi na ponos i diku onima koje branite. Ta pjesma opjevava ranije spomenute odlike vašeg naroda, a glasi: "Drma mi se, drma mi se na šubari cvijeće, ubit ćemo, zaklat ćemo ko sa nama neće".

Gosp. Đukić, tvrdite da to nisu činili Srbi iz Hrvatske, već neki banditi i plaćeni kriminalci sa strane; niste u pravu. Na snimci su sve naši nekadašnji susjedi. A da ste i u pravu, pa i ti sa strane kriminalci, ne pripadaju bugarskom, već opet, vašem - srpskom narodu.

Možda je (sad se vraćam, na ono da nešto ne vrijedi za Srbe) i bilo pojedinaca (naglašavam - pojedinaca) koji se nisu složli s primijenjenim načinom, pravljenja onoga s mitinga ("ovo je Srbija"), ali ti su šutjeli ili bili ušutkani oprobanim "srpskim demokratskim metodama".

Dakle, većina srpskog življa nad čijim sudbinama pokazujete toliku brižnost, nije mogla a niti smjela ostati, čekati hrvatske bojovnike, a još manje svoje dojučerašnje susjede čije su domove spalili uz pjesmu: "Drma mi se, drma mi se ...". Da su imali "čiste gaće", vjerojatno bi ostali na svojim imanjima kao što su to rijetki ostali.

Ako vi, g. Đukiću, namjeravate i dalje opravdavati postupke vaših sunarodnjaka, morat ćete oprati njihov prljavi veš. To ne možete iz jednostavnog razloga jer tog prljavog veša ima toliko da bi cijeli bili u debelim govnima (kulturnije - fekalijama), a to baš i nije pozicija iz koje čovjek nešto može učiniti, jer, čim zine ... zna se.

Nadalje, g. Đukiću, ako se ja kao običan građanin nađem uvrijeđen vašim izbrbljavanjem, pa se opravdano uzrujavam, pitam vas: Da li ste vi krivi, jer ste me izazvali, ili je kriva hrvatska država što je razvila demokraciju do te mjere da Đukići, Pejnovići i ostali njima slični - mogu izazivati mene ovako golorukog i obeskućenog.

g. Đukiću, nisam fakultetski obrazovan čovjek kao vi, ali znam, za razliku od Vas, razlikovati demokraciju od anarhije! Palikuće i koljače od žrtve! Pa zašto onda još ističete da ste intelektualac i demokrat?!

Josip Pavišić
Čileanska 5, Zagreb

* * *

Poštovano Uredništvo i članovi Društva prijatelja Zrina!

Vancouver, 25-2-1996.

Vrlo mi je drago što dobivan i čitam "Zrin". Uistinu treba Vama koji niste rođeni, tj. potomci Zrinjana, čestitati na trudu oživljavanja sjećanja i suosjećanju sa Zrinjom i Zrinjanima koji su proživjeli ono zlo prije 52 godine, a koje je i vas pogodilo godine 1991. Vrlo nam je drago bilo čuti da je nakon 52 godine Hrvatska vojska oslobodila Zrinj, te da je ponovo postavljena hrvatska zastava na Zrinsku tvrđavu-kulu. Neka Bog poživi hrvatske vojnike i hrvatskog časnika Ivana Basarca!

Nije li slučajno taj naš hrvatski časnik rodom iz Stubljana? Ja se sjećam jednog dečkića iz godine 1946. iz Stubljana. Otac im je poginuo za vrijeme NDH, a brat Mića Basarac bio je pripadnik 3. satnije 12., a poslije 3. ustaške bojne u Kostajnici. Negdje godine 1944. bio je ranjen i izgubio jedno oko.

Kako sam već napomenuo, čitajući glasilo "Zrin" uz izraženo zadovoljstvo, javljam se ne u smislu kritike, nego u smislu ispravka i nadopune. Svjestan sam toga da je lakše prigovarati, tj. kritizirati negoli raditi. Ne prikazujete pravu istinu o partizanskim zločinima počinjenim nad Zrinjanima i njihovim mjestom Zrinj navodeći nedjela Srba i četnika, a ne i partizanskih zločinaca. Kakva je potreba u slobodnoj državi Hrvatskoj pisati i spominjati imena hrvatskih izdajica i neprijatelja, koji su se skupa sa Srbima digli protiv hrvatske države i naroda. Ubijali, klali, uništavali sve što je hrvatsko, te Hrvatsku zavili u crno i skupa sa Srbima hrvatski narod držali u ropstvu 45 godina. Ako o tom pišu neka druga glasila u Hrvatskoj, vi ne biste trebali.

Napisali ste da će početi nekakvi radovi u Zrinju, pa bih i sam želio dati svoj mali udio. Želio bih biti tamo u tvrđavi kada se bude krčilo. Na ulazu u tvrđavu ostali su mrtvi moj otac i stric Marko ležeći u blizini jedan kraj drugoga. Dan nakon njihove pogibije partizanski su osvajači minirali prednji dio tvrdave te je kamenje prekrilo njihova izmučena tijela, te bi se mogli naći njihovi ostaci.

Namjeravam doći Hrvatsku krajem svibnja ili početkom lipnja, te, ako Bog da, vidjet ćemo se. Dostavljam Vam Money Order od 150 Can. dol. Namirite moju članarinu za godinu 1996., a ostalo neka bude mala pomoć Društvu. Želio bih da ovaj članak objavite u "Zrinu" i nadam se da mi nećete zamjeriti. Do viđenja!

Mato Babić, Kanada

Gospodine Babiću!

Veselim se Vašem javljanju i dolasku. Osigurat ću vrijeme za nesmetani duži razgovor.

Vaš, sa štovanjem, Urednik

Sväty Jur, 15. 1. 1996.
Poštovani gospodine Vrpoljac!

Prigodom 400-godišnjice dolaska drugog vala Hrvata u Šenkvice, obećao sam Vam oglasiti se nekim prilogom za "Zrin"... Žalosno je, ali istinito, da nikada nije bilo dovoljno vremena da i Kostajničani i ljudi oko "Zrina" svrate u Sv. Jur. Stoga odlučih napisati člančić radi boljeg upoznavanja.

Druga, možda i najglavnija intencija, zbog čega sam odlučio sročiti ovo psmo, bilo je, jedno zanimljivo štivo, koje pročitah u jednom od brojeva "Zrina", koje primih od gosp. Ive Kovačevića - i na koje na žalost reagiram sa zakašnjenjem.

AD: U "Zrinu", God. III, rujan 1994. u broju 9. - u članku... "Hrvatsko Pounje..." etc. na stranici 16, reproduciran je lik viteza /križara/Johanita/Ivanovca/ u vojničkoj odjeći. Nije mi poznato, je li legenda ispod reproduciranog lika nesvjesno, ili namjerno odrezana autorima inače izvrsno napisanog članka, ili su to učinile nožice teh. urednika, zbog kompozicije stranice. - Budući da se godinama bavim poviješću mjesta u kojem moja malenkost već pomalo 30 godina živi, taj mi je reproducirani lik neobično poznat, jer se radi o stvarnoj osobi iz plejade plemenitaša i velmoža, koji stvoriše trgovište Sveti Jur i koji nakon svog plemenskog predikata "de Hont-Pazman", preuzeše njemački grofovski predikat/pol. 14. stoljeća/Gräfen v. Sanct georgen u. Bössing/, što bi prevedeno bilo ... grofovi iz Svetog Jura i Pezinka. - Linija, koju pratim u svezi s tim rodom seže i do godine 1202., kada jedan od njih bijaše izabran banom jedinstvene Hrvatske.

Upravo taj me je lik ponukao da Vas upitam, bi li bilo zanimljivo za "Zrin" napisati i objaviti tekst o vitezovima i grofovima Svetojursko-pezinskim, o rodu, koji je posjedovao velike imetke, a na jednom od njihove gospoštije u drugoj polovici XVI. stoljeća bili su i od njih naseljeni, ili naseljavani Hrvati iz već navedenih mjesta, ili pokrajina.

Zapravo, bio bi to u neku ruku nastavak /upotpunjenje/t eksta iz članka gospode autora Krešimira Bulića i Ante Milinovića, koji su navađali i opisivali povijesne činjenice, zbivanja i događaje, ali... kako hrvatska historiografija gotovo ništa ne zna o tom rodu plemenitaša od

kojih su poneki vršili službe bilo hrvatskih, slavnoskih, dalmatinskih, ili banova jedinjenih pokrajina, ili na koncu i Goričko-dubičkih velikodostojanstvenika kao Priora svog viteškog reda za Ugarsku i Slavonju, pod koju su potpali i Gorički i Dubički arhiđakonat. To s jedne strane, a s druge... usko su povezani s genezom iseljavanja hrvatskog pučanstva u Zap. Ugarsku, danas Slovačku. U svakom slučaju, bio bi to materijal prvi put objavljen u Hrvatskoj .

Šaljem Vam u prilogu reprodukciju jedne nadgrobne ploče, jednog od grofova Svetojurskih, pa ako je dobro usporedite s reprodukcijom u "Zrinu", primijetit ćete velike sličnosti. Tekst, koji u "Zrinu" pod likom manjka glasi:

..."Com. Thomas, Comit, de Sancto Georgio et Bozin, Sacra. Dom Hospit. Sanct. Ioann. Ierosolym, per Hung, et Sclavon.-Prior"...

Postoji još jedan tekst, koji se tiče gore spomenutog. Taj je tekst potpuniji i latinski glasi:

..."Eques S. Joannis Hierosolymitani in veste militari. Effigies Thomae Comitis de Sancto Georgio et bozin, Sacrae domus Hospitalis, sancti Ioannes Ierosolymitani per Hvngariam et Sclavoniam Prioris humilis et pauperum Christi Custodis ex ejusdemarmorea Mausoleo depromta, Obüt Feria quarta ante festum B. Ambrosii Episcopi.

Anno domini MCCCCLVII.

Ovaj prelijepi nadgrobni kamen na kojem je prikazan lik grofa Juraja II. iz Svetog Jura i Pezinka, nalazi se u **župnoj crkvi Sv. Jurja** u istoimenom **Slob. kraljevskom gradu Sveti Jur kod Pezinka /13 km od Bratislave prema Šenkvicama** - Grofovi Svetojursko-Pezinski bili su od god. 1209. do izumreća 1541. isključivi vlasnici i zemaljski gospodari teritorija, koje su naseljavali hrvatski kolonisti od druge polovice XVI. st. dalje.-/ Pounjci, Kostajničani, Siščani, Zrinjani itd.../

Juraj II. iz plemena Hont-Pazman, grof iz Svetog Jurja i Pezinka, glavni tavernik hrv.-ugarskog kralja Matije I. Korvina, sin **Tomaša III** iz plemena Hont-Pazman, -Hrvatsko-dalmatinskog bana 1384./85./ **Thomas III. Com. Comitis sanct Georgen et Bösing Croa. et Dalma. Bano.-**

Iz te porodice koja je dala nekoliko Slavonsko, Dalmatinsko Hrvatskih banova je i **Thomas IV. grof iz Svetog Jura i Pezinka**, Prior reda Svetog Ivana jeruzalemskog, čuvar i vitez Svetog groba, general reda za Ugarsku i Slavoniju / glavni čelnik za **gorički** i **dubički arhiđakonat** svojeg reda/.- m. op.

za sjeverni dio Hrvatske pa samim time za **Dubicu, Pounje, Hrvatsku Kostajnicu** etc...

Na kraju ovog mog izvješća primite pregršt pozdrava, dobrih želja za napredak u radu

Vaš Branko Stapar - Agramer, Slovačka

Poštovani gospodine Stapar!

Srdačna hvala na ovom prvom Vašem javljanju, radujemo se Vašoj budućoj suradnji. Pismo sam preslikao i dao gospodi Golecu, Kovačeviću i Matekoviću kako biste uspostavili izravnu vezu.

Svako dobro sa štovanjem
Ivan Vrpoljac

* * *

Gospodo urednici "Zrina"!

U Vašem tromjesečniku br. 2, lipanj 1995. ponavlja se **genocid**, ali nad Srbima. Objavili ste temu: **Istina o srpskom genocidu nad hrvatima Zrinskog Pounja**. Autor zamjenjuje teze i ponovo vrši **genocid nad srbima** kotara **Dvor** i šire...

Za bar mali protudokaz, vama šaljemo ove preslike (kseroks e sa napomenama) da pročitate i sagledate u što vas je uvalio autor, te da više ne pobuđujete stare rane. Dosta nam je novih teških rana u Pounju i širom Banije, Korduna, Like, Dalmacije, tj. Republike Srpske Krajine (RSK), koje više nema. Vi morate shvatiti da mi moramo ovdje živjeti bez novih pokolja, masakra i progona...

Sa štovanjem - na znanje -
Prognanici u Sisku,-
(Pismo ubačeno u Zagrebu 4. 1. 1996.)

Štovani "Prognanici u Sisku"!

Usprkos tome što nekoliko puta pročitasmo vaše pismo, ne otkrismo niti najmanji trag da se niti vi koji ostadoste "lojalni" Hrvatskoj ne odlijepiste od, za Hrvate tragične godine 1945. To otkriva svaka vaša riječ, svaka misao:

Dakle, naše pisanje o srpskim zločinima godine 1945., o stvarnom genocidu počinjeom nad Hrvatima diljem Banovine, vi nazivate genocid nad Srbima! Nevjerojatno!

Ove četiri godine srpskoga krvavoga orgijanja po Hrvatskoj, tisuće izmasakriranih Hrvata, ne samo vojnika, nego mirnih i nemoćnih civila, vas nije potaklo da se javite "Zrinu".

Tek "Oluja" koja je, kako plačete, učinila "da krajine više nema" (kao da je bilo kada postojala!) rastjera maglu i nad našim gradovima da vâs ugledamo u svoj vašoj nakaznosti.

I još nas pozivate "da ***moramo*** *shvatiti, da vi* ***morate*** *ovdje živjeti bez novih pokolja..."*

Ne, dragi "Prognanici u Sisku", ne morate vi ovdje živjeti, ali ako to želite, onda možete, ali bez pokolja koje učiniste i gradeći s hrvatskom sirotinjom tisuće hrvatskih domova, crkava... podižući Kostriće, Strugu, Zrin, Gvozdansko, Prnjavor, Bačin... gdje do neba vape nevine žrtve vaših zločina, taj stvarni srpski genocid nad tim nedužnim hrvatsim seljacima.

Uredništvo

DITHANE® S-60

FUNGICID ZA TRETIRANJE SJEMENA ŠIROKOG SPEKTAR DJELOVANJA • SIGURAN ZA LJUDE

DITHANE S-60 je fungicid na bazi mankozeba, formuliran kao prašivo za zaprašivanje sjemena, crvene boje. Namijenjen je za suzbijanje parazitskih i poluparazitskih gljivica kao najznačajnijih uzročnika bolesti koje se prenose sjemenom pšenice, kukuruza, šećerne repe, riže i povrća.

SPEKTAR DJELOVANJA I DOZA PRIMJENE:

Vrsta sjemena	Najznačajnije bolesti na koje djeluje	Doze preparata u g/100 kg sjemena
Pšenica Kukuruz	Tilletia tritici, Fusarium nivale ... Ustilatgo maydis, Giberella zeae, Fusrium moniliforme, Helminthosporium turcicum, Fusarium nivalle..	200 200
Šećerna repa	Phoma betae, Fusarium, spp., Cerocospora betciola	800
Riža Povrće	Piricularia oryzae, Fusarium, spp Fusarium spp., Rhizoctonia solani, Pythium spp	250-350 300-800

Način primjene:

Dithane S-60 je formuliran tako, da se vrlo jednostavno može nanijeti na sjeme suhim ili vlažnim načinom primjene. Peparat se nanosi svim uređajima koji se danas upotrebljavaju za tretiranje sjemena.

Zaprašivanje sjemena preparatom DITHANE S-60 suhim načinom, obavlja se u mješalici ili u običnoj bačvi postavljenoj na kosu osovinu. Miješanje sjemena na ovaj način traje oko 3-5 minuta, tj. tako dugo dok se preparat ravnomjerno ne rasporedi po površini sjemena.

Vlažnim tretiranjem sjemena DITHANE S-60 se može primjeniti na nekoliko načina:

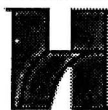
1. Uređajima koji kontinuirano doziraju 200-400 ml suspenzije na 100 kg sjemena.
2. Običnom mješalicom, tako da se 50 kg sjemena navlaži sa 300 ml vode, a nakon toga se dodaje određena količina preparata DITHANE S-60 i miješa u bubnju, sve dok se preparat ravnomjerno ne rasporedi po površini sjemena.
3. Tretiranjem sjemena ranije pripremljenom suspenzijom, na način da se masa od 100 kg sjemena namoči i onda prebacuje lopatama, sve dok se preprat ravnomjerno ne rasporedi po površini sjemena. Kod vlaženja sjemena, količina vode treba biti dva do tri puta veća od količine preparata.

DITHANE S-60 nije fitotoksičan i ne smanjuje klijavost sjemena u preporučenim dozama.

DITHANE S-60 je malo otrovan, jednostavan za primjenu i siguran za osobe koje ga koriste.

DITHANE S-60 se može miješati sa insekticidima za tretiranje sjemena.

Proizvodi:

HERBOS d.d. SISAK, HRVATSKA
u suradnji sa firmom ROHN and HAAS, ITALIJA

tvornica obuće
Hrvatska Kostajnica

objavljuje

OGLAS

ZA POPUNU RADNIH MJESTA NA NEODREĐENO VRIJEME ZA RAD U HRVATSKOJ KOSTAJNICI

1. **POSLOVNE TAJNICE - 1 izvršitelj**
   - SSS ili VŠS ekonomskog ili upravnog smjera
   - znanje njemačkog jezika
   - znanje rada na PC
   - komunikativnost
   - probni rad tri mjeseca
2. **FINANCIJSKI KNJIGOVOĐA - 1 izvršitelj**
   - SSS ekonomskog smjera
   - radno iskustvo jedne godine na poslovima financijskog knjigovođe
   - znanje rada na PC
   - probni rad tri mjeseca
3. **OBUĆARSKI RADNIK - ŠIVAČ GORNJIH DIJELOVA OBUĆE - 40 izvršitelja**
   - NKV, KV ili SSS obućarskog smjera
   - s ili bez radnog iskustva
   - probni rad tri mjeseca

Molbe se primaju do popune radnih mjesta.
Za sva radna mjesta postoji mogućnost rješenja stambenog pitanja.

"Pounje" tvornica trikotaže d.d.
HRVATSKA KOSTAJNICA

objavljuje

OGLAS

ZA POPUNU RADNIH MJESTA NA NEODREĐENO VRIJEME ZA RAD U HRVATSKOJ KOSTAJNICI

1. **KOMERCIJALIST- 1 izvršitelj**
   - VSS ili VŠS ekonomskog smjera
   - radno iskustvo tri godine na istim ili sličnim poslovima
   - znanje rada na PC
   - znanje stranog jezika (njemački ili engleski)
   - kreativnost i komunikativnost
   - probni rad tri mjeseca
2. **FINANCIJSKI RUKOVODILAC - 1 izvršitelj**
   - VSS ekonomskog smjera
   - radno iskustvo jedne godine na finansijskim poslovima
   - znanje rada na PC
   - probni rad tri mjeseca
3. **TEHNIČKI RUKOVODILAC - 1 izvršitelj**
   - VŠS tekstilnog smjera
   - radno iskustvo tri godine
   - probni rad tri mjeseca
4. **DJELATNIK ŠIVAČ - 100 izvršitelja**
   - KV, NKV ili SSS tekstilnog smjera
   - s ili bez radnog iskustva
   - probni rad tri mjeseca

Molbe se primaju do popune radnih mjesta.
Pismene ponude na Natječaj s dokazima o ispunjavanju uvjeta oglasa i preslikom domovnice dostaviti na gornju adresu s naznakom **"za natječaj"**.
Za sva radna mjesta postoji mogućnost rješenja stambenog pitanja.

"ZRIN" d.o.o.
ZAGREB
Ksaver 213

objavljuje

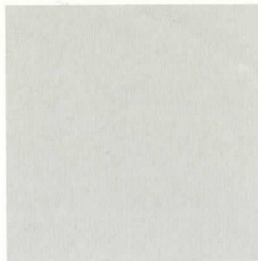
OGLAS

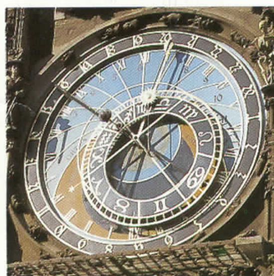
ZA POPUNU RADNIH MJESTA NA NEODREĐENO VRIJEME ZA RAD U HRVATSKOJ KOSTAJNICI

1. **KOMERCIJALIST - 2 izvršitelj**
   - VSS ili VŠS ekonomskog smjera
   - radno iskustvo dvije godine na istim ili sličnim poslovima
   - znanje rada na PC
   - kreativnost i komunikativnost
   - probni rad tri mjeseca
2. **FINANCIJSKI KNJIGOVOĐA - 2 izvršitelj**
   - VŠS ili SSS ekonomskog smjera
   - radno iskustvo jedne godine na poslovima financijskog knjigovođe
   - znanje rada na PC
   - probni rad tri mjeseca
3. **REFERENT FINANCIJSKE OPERATIVE - 2 izvršitelja**
   - SSS ekonomskog smjera
   - radno iskustvo jedne godine
   - znanje rada na PC
   - probni rad tri mjeseca

Molbe se primaju do popune radnih mjesta.
Za sva radna mjesta postoji mogućnost rješenja stambenog pitanja.

BIKE CITY

10 000 Zagreb, Petrinjska 7, telefon 01/ 43 40 26, 43 43 56, 42 53 00, telefax 01/ 42 46 34

arhitektonski projektni zavod

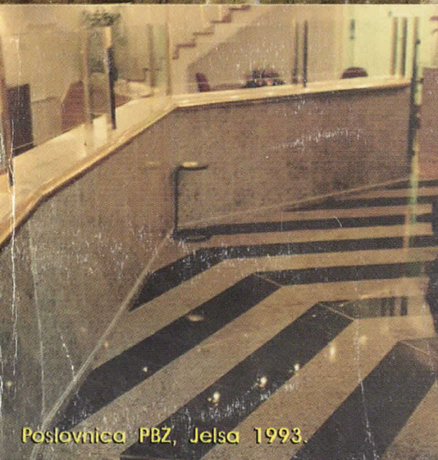
'46 do '96

Plivačko vaterpolistički centar "Mladost", Zagreb 1986.

Poslovnica PBZ, Krapinske toplice 1994.

Športsko poslovni kompleks "Cibona", Zagreb 1987.

Poslovna zgrada Agrokor, Zagreb 1993.

Poslovnica PBZ, Jelsa 1993.

Hotel Velebno, Velebit 1992.

Poslovni torani Chromos, Zagreb 1989.

Sheraton hotel Zagreb, Zagreb 1996.

arhitektonski projekti
građevinski projekti
elektroprojekti
strojarski projekti
urbanistički planovi i projekti
hortikulturni planovi i projekti
unutrašnje oblikovanje
investicijski programi
snimanje, restauriranje i konzerviranje
zastupanje investitora
nadzor
tehnička kontrola
consulting - engineering
kopiranje i umnožavanje dokumentacije

APZ arhitektonski projektni zavod-inženjering